

gündem

SAYI 4 TEMMUZ 2007

Türkiye Mütcahhitler Birliği Başkanı M. Erdal EREN

Siyasete seyirci kalamayız çünkü: Bizim, çalışanlarımızın ve inşaata bağlı sektörlerin de kaderi tüm vatandaşlarımız gibi, ülkemizi yönetenlerin bizi nasıl yönettikleriyle ve geleceğe yönelik politikaları ile yakından ilişkilidir.

30 Nisan 1954 - 19 Kasım 2006

Sevgili T. Levent GÜRAY

Seni çok özleyeceğiz

TMMB

gündem

Yılda bir yayınlanan ücretsiz dağıtılan sektörel ve mesleki dergi

Sayı: 04 Tarih: Temmuz 2007

Türkiye Müteahhitler Birliği Adına Sahibi
M. Erdal EREN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Haluk BÜYÜKBAŞ

Yayın Koordinatörü
Leyla ÖZHAN

Yayın Hazırlık Grubu
Hakan ERTUNÇ
Nihal HASKATAR

Grafik Tasarım
STB Tasarım Hizmetleri

Baskı
Dumat

Dağıtım
Türkiye Müteahhitler Birliği

Reklam ve Abonelik
Ücretsiz dağıtılan bir dergidir
Bağış karşılığında reklam kabul edebilir

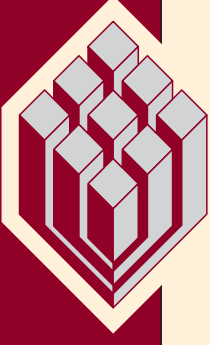
İletişim
Türkiye Müteahhitler Birliği
Ahmet Mithat Efendi Sokak 21
06550 Çankaya - ANKARA
Tel. 0 312 4414483
Faks.0 312 4400253
www.tmb.org.tr
tmb@tmb.org.tr

Tüm yayın hakları Türkiye Müteahhitler Birliğine ait olup yazılar iktibas edilemez.

Yazılardaki ve söyleşilerdeki görüşler sahiplerine aittir.

İÇİNDEKİLER

	BAŞKANIN SUNUŞU	2
	TMMB OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTISI	4
	BAŞBAKAN R. TAYYİP ERDOĞAN'IN KONUŞMASI	5
SEKTÖR DEĞERLENDİRMESİ	İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN GENEL EKONOMİK GÖRÜNÜMÜ Doç. Dr. Hakan ERCAN	10
		
GÜNDEM 2007 TOPLANTILARI	18 OCAK 2007 GÜNDEM TOPLANTISI Erkan MUMCU Anavatan Partisi Genel Başkanı	14
	12 MART 2007 GÜNDEM TOPLANTISI Mehmet AÇAR Doğru Yol Partisi Genel Başkanı	21
	11 NİSAN 2007 GÜNDEM TOPLANTISI Deniz BAYKAL Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı	27
YORUM - ANALİZ	5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI YASASININ YURTDIŞI MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ ÜZERİNE ETKİSİ Doç. Dr. Cem KILIÇ	32
	İŞGÜCÜNÜN YER DEĞİŞTİRMESİ: İNŞAAT SEKTÖRÜNDE KAYIT DIŞI İSTİHDAM Çiğdem ÇINAR	36
	FIDIC İNŞAAT SÖZLEŞMELERİNDE ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ Dr. Latif Onur UĞUR	40
BASIN TOPLANTISI	TÜRK MÜTEAHHİTLERİN YURTDIŞI BAŞARILARI	45
	YURTDIŞI MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ 2006 YILI DEĞERLENDİRMESİ Kürşad TÜZMEN	46
TMMB'DEN KISA KISA	SON BİR YILDAN KESİTLER	50
		
TMMB EĞİTİM FAALİYETLERİ	İNŞAAT SEKTÖRÜNDE RİSKLER VE RİSK YÖNETİMİ YAKLAŞIMLARI Dr. Latif Onur UĞUR	62
	ETKİLİ YÖNETSEL KARAR ALMA ARAÇ VE YÖNTEMLERİ Prof. Dr. Süleyman TÜRKEL	67
BASINDA TMMB	GAZETE KÜPÜRLERİ	70
	KAYBETTİKLERİMİZ	76
	T. LEVENT GÜRAY ANISINA DÜZENLENEN TENİS TURNUVASI	77

2007'nin böyle geleceği, 2006'nın her halinden belliydi. Çok bilinmeyenli ve hatta türbülanslı bir yıl olacağı dikkate alarak Yönetim Kurulumuzun Eylül 2006 tarihli toplantısında "2007'de inşaat sektörünün sorunları ile sınırlı kalmamalıyız. Siyasetteki gelişmeleri de yakından izlemeli ve geleceği görmeye çalışmalıyız" demiştik. Ama doğrusunu isterseniz görüş mesafemizin saatlerle ölçülecek kadar kısılacağına pek ihtimal vermemiştik. Bugün o durumdayız.

Aynı Yönetim Kurulu toplantımızda: "Siyasete seyirci kalamayız çünkü: Bizim, çalışanlarımızın ve inşaata bağlı sektörlerin de kaderi tüm vatandaşlarımız gibi, ülkemizi yönetenlerin bizi nasıl yönettikleriyle ve geleceğe yönelik politikaları ile yakından ilişkilidir" değerlendirmesini yapmıştık. Bu nedenle önümüzdeki dönemde ülkemizi yönetmeye aday olan siyasi parti liderlerimizi "Gündem

2007" temalı geleneksel toplantılarımıza davet ettik. Kendilerinden neler duymak istediğimizi ve neler duyduğumuzu da bu dergimizde sizlerle paylaşıyoruz. Bu vesileyle söz konusu toplantılarımıza gerekli ilgiyi göstermiş ve davetimizi kabul ederek bizi onurlandırmış olan sayın genel başkanlara bir kez daha teşekkür ediyoruz.

İçinde bulunduğumuz aşamada hem iç hem de dış siyasi sorunların ağırlaştığını kaygı ile izliyoruz. Türkiye Cumhuriyet tarihinin kritik seçimlerinden birine doğru dolu dizgin yol alıyor.

Yılın başında hükümet yetkililerince seçim ekonomisi uygulanmayacağı yönünde açıklamalar yapılmış olmasına karşın, bazı uzmanlar mali disiplini bozucu ve kamu açığını artırıcı nitelikte uygulamalar yapıldığı yönünde uyarılarda bulunuyorlar ve bunların seçim sonrası dönemde maliye politikalarında dengelerin tekrar yerine oturtulmasını güçleştireceğini söylüyorlar. Ayrıca yapısal reformların seçim sonrasına ertelenmiş olmasından ve mevcut durumda 2007 bütçesindeki açığın son 4-5 yıllık dönemin en yüksek düzeyine ulaşmış olmasından kaygı duyuyorlar.

Yüksek düzeyde seyreden cari açık ile işsizliğe çözüm üretmek, şirketlerin rekabet gücünü arttıracak dönüşümleri başarmak, bankacılık sektöründe yabancı sermaye ağırlığına sınırlama getirmek, borsadaki yüksek sıcak para oranının beraberinde getirdiği risklerle başa çıkmak ve AB sürecini iyi yöneterek doğrudan yatırımların artmaya devam etmesini sağlamak önem taşıyor.

Seçimden sonra hangi siyasi parti iş başında olursa olsun yeni bir ekonomik programa ihtiyacımız olduğu kuşkusuz. Alternatif programdan beklentilerimiz: özel sektör odaklı olması, özel sektörün potansiyelini belirli öncelikler dahilinde özellikle doğu ve güneydoğuya yöneltecek teşvik araçları içermesi, sanayi, altyapı ve eğitim yatırımlarına önem vermesi, istihdamı arttırmaya yönelik ve sürdürülebilir ekonomik büyüme hedefli olmasıdır.

İnşaat sektöründe uzun vadede istikrarlı bir büyümenin sağlanması ekonomik büyümenin sanayi ve altyapı ağırlıklı tabanının genişlemesi ile mümkün olacaktır. Yatırımlara daha çok kaynak ayrılması, yatırım ortamının çekiciliğini arttıracak önlemlerin alınması, kamu-özel sektör ortaklığına dayalı alternatif finansman sistemlerine işlerlik kazandırılması ve yurtdışı müteahhitlikte rekabet gücümüzü sınırlayan sorunlara çözüm üretilmesi öncelikli beklentilerimiz arasında yer almaya devam etmektedir.

Ekonomik büyümeye rağmen azalmayan işsizlik acil sorunlarımızdandır. Yarattığı istihdam ile vasıfsız işgücü için umut kaynağı olan ve sosyal kriz kalkanı olarak bilinen inşaat sektörü bu işlevini tam olarak yerine getirememektedir.

Yurtiçinde sanayi yatırımlarının canlanmasına, yurtdışında Türk işçisi istihdamını azaltan sorunların bertaraf edilmesine ihtiyacımız vardır. Bu konuda yurtdışında faaliyette bulunan üye firmalarımızın temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirdiğimiz ve sonuçlarını bu dergimize de yansıtmış olduğumuz bir çalıştayımız yurt dışında istihdam edilen işçiler arasında Türk işçisi oranının %70'ten %30'lara gerilediğini ortaya koymuştur.

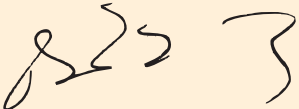
TÜİK'in rakamları 15-24 yaş arasındaki gençlerimizin iş bulmak konusundaki ümitsizliklerinin son 20 yıllık dönemde hiç olmadığı kadar arttığını gösteriyor. 2003'te 25 binin altında olan bu rakam 2006'da kaygı verici bir şekilde 280 bine yükselmiş durumdadır. Hem ekonomik hem de sosyal yönden üzerinde büyük bir hassasiyetle durulması gereken bu duruma çözüm üretmek Türkiye'nin en birinci önceliği olmalıdır. Gençlerimizin umudunu yeniden yeşertmek için istihdam üreten yatırımlara ve mesleki eğitime önem vermek zorundayız. İnşaat sektörü profesyonelleri olarak sektörümüzde istikrarlı ve sanayi tabanı bugünkünden çok daha geniş bir büyümenin yaratılmasını bu açıdan da son derecede önemseyeceğimizi ve sektörümüzün potansiyelini tam olarak seferber etmek yönündeki çabalarımızın süreceğini özellikle belirtmek isterim.

2006'da yurtdışı müteahhitlik hizmetleri açısından beklediğimizin üzerinde başarılarla tanık olduk. İş hacmimiz 12,7 Milyar ABD Dolarına ulaştı. Toplam iş hacmimiz 85 Milyar ABD Doları oldu. 2007 yılı sonunda 100 Milyar Dolara ulaşmayı hedefliyoruz. Pazarlarımız ve projelerimiz çeşitlenmeye devam etti. Dünyanın En Büyük 225 Müteahhidi arasındaki Türk müteahhit sayısı 20'ye yükseldi. Bunlardan gurur ve sevinç duyduk.

Geçtiğimiz yıl büyük acılar da yaşadık. Sevgili dostumuz ve Yönetim Kurulumuzun değerli üyesi Levent GÜRAY'ı beklenmedik bir şekilde son yolculuğuna uğurlamak; Irak'ta meydana gelen elim bir uçak kazasında Kulak İnşaat Yönetim Kurulu üyesi ve Genel Müdürü İsmail KULAK ile firmanın 30 çalışanını kaybetmek; sektörümüzün duayenlerinden ve Birliğimizin kurucularından Mebus ERGÜVENÇ'in, KİSKA'nın başkan vekili Vedit ARIÇ ağabeyimizin ve geçmişte TMB yönetim kurulu üyeliği ve genel sekreterliği yapmış olan sevgili Özer ÖLÇMEN'in aramızdan ayrılımları hepimizi çok derinden sarstı.

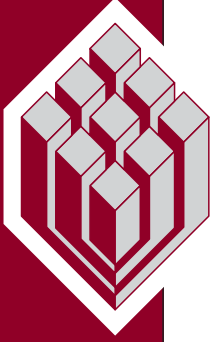
"Artık acı görmeyelim ve geride kalan dostlarımız uzun yaşasınlar" diyerek, seçim sonrasında ülkemiz, sektörümüz ve üyelerimiz için daha güzel günler getirmesini; yeni siyasi dönemin üretken, verimli, istikrarlı ve umut vadeden bir dönem olmasını diliyorum.

Saygılarımla

M. Erdal EREN

Türkiye Müteahhitler Birliği Başkanı

TMB

5 NİSAN 2006

TMB OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTISI

Türkiye Mühendisler Birliği'nin 28. Olağan Genel Kurul Toplantısı 05 Nisan 2006'da Başbakan R. Tayyip ERDOĞAN'ın, Bayındırlık ve İskan Bakanı Faruk Nafiz ÖZAK'ın, Sağlık Bakanı Recep AKDAÇ'ın, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat BAŞEŞGİOĞLU'nun, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi GÜLER'in katılımları ile gerçekleştirildi. Genel Kurul'da, Türkiye Mühendisler Birliği'nin 2006-2008 döneminde görev yapacak olan Yönetim, Denetleme ve Danışma Kurulu üyeleri belirlendi.

YÖNETİM KURULU

M. Erdal EREN, Başkan
Adnan ÇEBİ, Başkan Vekili
Emin SAZAK, Başkan Vekili
Emre AYKAR, Başkan Vekili
Yaşar EREN, Başkan Vekili
Cengiz KÖKSAL, Muhasip Üye
T. Levent GÜRAY, Muhasip Üye*
Celal KOLOĞLU, Üye
Celal SEVER, Üye
Edip YENİGÜN, Üye
M. Kemal TANKAL, Üye
Necati YAĞCI, Üye
Ümit ÖZDEMİR, Üye

GÖÇAY A.Ş.
MAK-YOL A.Ş.
YÜKSEL A.Ş.
YAPI MERKEZİ A.Ş.
EREN LTD. ŞTİ.
EKO LTD. ŞTİ.
ÖZDEMİR A.Ş.
KOLİN A.Ş.
CESAŞ A.Ş.
YENİGÜN A.Ş.
KUR A.Ş.
ZAFER A.Ş.
TEKFEN A.Ş.

DENETLEME KURULU

Bülent ERDOĞAN, Üye
Emin Nazım USLUEL, Üye
İlhan ADILOĞLU, Üye

NUROL A.Ş.
USLUEL A.Ş.
ETS ESER A.Ş.

DANIŞMA KURULU

Gönül TALU, Başkan
İdris YAMANTÜRK, Başkan Vekili
Bedri SEVER, Üye
Cihan CANDEMİR, Üye
Erhan BOYSANOĞLU, Üye
İbrahim ŞENCAN, Üye
Mehmet AYDINER, Üye
Mithat YENİGÜN, Üye
Yaşar ÖZKAN, Üye

DOĞUŞ A.Ş.
GÜRİŞ A.Ş.
METİŞ A.Ş.
AYSEL A.Ş.
MESA A.Ş.
ÇALLIOĞLU A.Ş.
AYDINER A.Ş.
YENİGÜN A.Ş.
YAŞAR ÖZKAN A.Ş.

*Sayın Levent GÜRAY'ın 19.11.2006 tarihinde ani vefatı dolayısıyla boşalan TMB Yönetim Kurulu Üyeliğine yedek liste birinci sırada yer alan Sayın Selim BORA (SUMMA A.Ş.) Yönetim Kurulu Üyesi olarak atanmıştır.

TMB OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTISI

BAŞBAKAN R. TAYYİP ERDOĞAN'IN KONUŞMASI

Değerli müteahhitlerimiz; Türkiye'nin kalkınma stratejisinin en önemli ayaklarından biri olan inşaat sektörümüzün değerli kurumunun, Türkiye Müteahhitler Birliği'nin Genel Kurulunda sizlerle bir araya gelmekten büyük bir mutluluk duyuyorum.

İnşallah sizlerin büyük gayretleriniz ve bizim de yakın desteğimizle inşaat sektörü 2000'li yıllara damgasını vuracak; güçlü ve müreffeh Türkiye'nin öncü sektörlerinden biri olmaya devam edecektir. Bu bakımdan çalışmalarınızı büyük bir takdir ve dikkatle izlediğimi özellikle bilmenizi istiyorum. Son açıklanan rakamlara göre Türkiye, tarihinde ilk kez 16 çeyrek üst üste büyümüştür. Böyle bir dönemde bu başarının temel alanlarından olan bir sektörün genel kurulu bizim için şüphesiz ki farklı bir anlama sahiptir. Rakamları zaten az önce Sayın Eren de ifade etti. Ekonomimiz 2005 yılında, 2003 ve 2004 yıllarında olduğu gibi hedeflerin üzerinde bir başarıyla tamamlamıştır. GSMH'nin %7,6 oranında bir büyüme gerçekleştirmiş olması herhalde dikkatlerin dışında olamaz. Bu hepimize mutluluk veren bir istikrar tablosudur. Bu büyüme sayesinde ki, işbaşına geldiğimizde milletimize verdiğimiz "5 yılda kişi başına milli gelir 5,000 doları bulacaktır" sözü üçüncü yılın sonunda gerçekleşmiştir. Tabii bu hedefin, vermiş olduğumuz sözün, vaktinden önce gerçekleşmiş olması, Türkiye'nin büyüme sürecinin devamının da bir işaretidir. Hele hele Avrupa Birliği'nin belirlemiş olduğu ölçülere göre kişi başına milli gelir hesaplarının yapılacağı önümüzdeki dönemlerde ortaya çıkacak rakamlar çok daha farklı olacaktır.

İnsanlarımız ekonomik sorunların önemli ölçüde çözüme kavuşturulduğu geçen 3 yılın ardından özellikle önümüzdeki dönemde bu büyümeyi çok daha farklı bir şekilde hissedecektir. Bu rahatlamının etkileri bazı sektörlerde şüphesiz ki şimdiden kendini hissettirmeye başlamıştır. Bu sektörlerden biri de sizlerin temsilcisi olduğu inşaat sektörüdür.

Konut sektöründe büyük bir talep oluşmaya başlamıştır. İnsanımız bugün, kendini düne göre çok daha güvende hissettiğinden, önünü

görebilir hale geldiğinden ev sahibi olma arayışı içerisine girmiştir. Oluşan bu önemli talebi karşılamak, karşılamakla yetinmeyip çok daha geliştirmek sizin ve bizim de görevimizdir.

Değerli dostlar; ekonomimizin büyümesi elbette çok sevindirici. Ancak bu büyümenin önemli ölçüde özel sektör kaynaklı bir büyüme olması bundan daha da sevindirici. Daha önceki iki yılda olduğu gibi 2005 yılında da ekonomimizdeki büyümenin aslan payı özel sektörümüze ait olmuştur. Özel sektörümüz, geçen yıl yatırımlarını reel olarak %23,6 oranında arttırmıştır. Bu yatırımların ekonomik büyümeye katkısı 4,6 puan seviyelerini yakalamıştır. Bu tablo içinde inşaat sektörümüzün farklı bir yeri vardır ve bunu da herkesin takdir etmesi gerekir.

Bakınız tablo herkesin gözlerinin önünde; şunu açıkça ifade edeyim ki, inşaat sektörünün %19,7 oranıyla 2005 yılında en yüksek büyümeyi kaydeden sektörümüz olduğu bir gerçektir. Sizler de biliyorsunuz ki 1993 yılında başlayan 10 yıllık küçülme döneminin ardından bu büyüme inşaat sektörü için de, Türkiye ekonomisi için de bir taze baharın habercisi olmuştur. Çünkü inşaat sektörü bir çok başka sektörü de olumlu yönde tetikleyebilen, etkileyebilen, istihdama da

doğrudan katkı sağlayan çok önemli bir sektörümüzdür. Bu bakımdan bu sektörde sağlanan canlanma şehir şehir bütün Türkiye'yi saran bir iyileşmeye, bir kalkınma heyecanına dönüşmüştür. İnşaat sektörümüz, diğer sektörlerimize örnek olacak bir başka başarıya da sahiptir. O da küresel rekabet gücü ve deneyimidir. 2005 yılında yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde ulaşılan 9,3 Milyar ABD Dolarlık iş hacmi, sadece küresel rekabet alanındaki başarının boyutlarını ortaya koymuyor; bu sektörün geleceğini de aydınlatıyor. Bu iş hacmi yine Türk Müteahhitler Birliği rakamlarıyla 2003 yılına göre hemen hemen 3 katlık bir artışı ifade ediyor.

İnşaat sektörünün %19,7 oranıyla 2005 yılında en yüksek büyümeyi kaydeden sektörümüz olduğu bir gerçektir. Sizler de biliyorsunuz ki 1993 yılında başlayan 10 yıllık küçülme döneminin ardından bu büyüme inşaat sektörü için de, Türkiye ekonomisi için de bir taze baharın habercisi olmuştur. Çünkü inşaat sektörü bir çok başka sektörü de olumlu yönde tetikleyebilen, etkileyebilen, istihdama da doğrudan katkı sağlayan çok önemli bir sektörümüzdür.

Değerli arkadaşlar burada bir gözlemimi aktarmak durumundayım: Bakınız şu anda dolaştığım Körfez ülkelerinin, son 15. Arap Birliği Zirvesine katılan liderlerinin ortak talebi şu olmuştur: "Müteahhitlerinizden memnunuz ve müteahhitlerinizin ısrarla bizim ihalelere katılmalarını istiyoruz". Bu ülkelerde müteahhitlik firmalarımızın ortaya koymuş olduğu gerçek bir girişimci ruhu vardır. Bu ruhun değerlendirilmesi lazım, buna destek olmak adına biz de o işleri takip ederiz, merak etmeyin. İşveren ülkelerin yöneticilerine mektupla ulaşır, sözlü temaslarda bulunur ve kendilerine Türk müteahhitlik firmalarının avantajlarını, güçlerini, deneyimlerini aktarırız. Nitekim, bugüne kadar bize ulaşan bu tür talepleri dikkate aldık ve çeşitli girişimlerde bulunduk. Bunların bir kısmından netice aldık, bir kısmından alamadık. Ama faaliyetlerinizi izlemeye, desteklemeye devam edeceğiz ve ancak bu şekilde netice alacağımıza, bu şekilde oralarda bayrağımızı dalgalandırmaya devam

edeceğimize inanarak, sizlerin küresel rekabet içerisinde başarıyla yer almanız için bizler de fırsatlar hazırlayacağız. Bu noktada dayanışma içerisinde olmaya mecburuz ki bunları başaralım. Ben özellikle Körfez'i söylüyorum; Pakistan'ı aynı şekilde söylüyorum. Nitekim bu günlerde Pakistan'da girişimi olan bir firmamızın sorununa ilişkin girişimlerimiz neticesinde 2 hafta önce Pakistan Başbakanı arayarak "Bu iş olmuştur" diye iyi haberi bize verdi. Bunlar olumlu adımlar; bunları aynı şekilde devam ettireceğiz ve uluslararası rekabette özgüveni zaten var olan Türk müteahhitlerinin iş alma kapasitesi inşallah daha da artacaktır. Tabii bu faaliyetler belli ülkelerde, sınırlı bir coğrafyada değil, 63 farklı ülkede, geniş bir coğrafyada yürütülüyor. Yani Türk inşaat sektörümüzün bayrağı dünyanın dört bir köşesinde şu anda dalgalanıyor.

Burada tabii bir şeyi özellikle söylemem lazım ve o da şudur: Engineering News Record adlı derginin -bu bir sektör dergisi malum- tarafından her yıl yapılmakta olan dünyadaki en büyük uluslararası müteahhit firması listesi içerisinde ilk kez Türk Müteahhitler Birliği üyesi 14 firmanın yer alması herhalde şöyle kenara atılacak bir iş değil. Türkiye geliyor ve bu da özellikle sektörümüzün, müteahhitlerimizin ne büyük bir atılım içinde olduğunun, ne kadar zengin bir vizyon ortaya koyduğunun açık göstergesidir.

Peki bu alanda hiç sorun yok mudur, bir sıkıntı yok mudur? Elbette var. Ben ülkemiz içerisinde konuşuyorum. Devletten kaynaklananlar var, sektörden kaynaklananlar var. Burada bunları karşılıklı görüşmelerle, karşılıklı dayanışma içerisinde gidermemiz mümkün. Geçen kısa zaman zarfında enerjilerimizi, fikirlerimizi, gayretlerimizi nasıl birleştirdiysek, bundan sonraki süre içerisinde de aynı şekilde çalışarak bu zorlukları rahatlıkla aşabileceğimizi garanti ediyorum. Hükümet olarak kalkınmamızın temel taşlarından olan bu sektörümüzün sorunlarını, sıkıntılarını dinlemeyi, bunları gidermek için eldeki imkanları seferber etmeyi hem bir görev hem de ortak aklın bir gereği olarak kabul ediyorum.

Burada bir gerçeği daha vurgulamakta bence önem var. Dedik ki, Türkiye ekonomisi özel sektör ağırlıklı, yatırıma ve üretime dayalı bir büyüme içindedir. Bugünün gerçeklerine bakarak doğru olanın böyle büyümek olduğunu da akılsızın sahibi herkes kabul etmektedir. Özel sektörümüzün önünü açmak, dertlerine çare bulmak, yeni yatırım ve küresel rekabet konusunda girişimcilerimizi

yüreklenmek, desteklemek noktalarında önemli gayretleri biz Hükümet olarak ortaya koyuyoruz. Birçok sektörümüzün yararlandığı vergi kolaylıklarıyla, özellikle bürokratik kolaylıklarla, teşvik uygulamalarıyla bizim farkımızı takdir ettiğinizi sanıyorum.

Fakat özellikle son zamanlarda bakıyoruz ki bazı ilginç gelişmeler var. Örneğin çimentoda genel ekonomik gidişattan farklı bir şekilde gelişmeler gözlenmektedir.. Bu durum ile ilgili olarak çok değişik değerlendirmelerde bulunulabilir. Aynı şekilde inşaat demirinde çok farklı yaklaşımlar var. Ben sektörlerde yaşananları birer fırsat kollama olarak nitelendirmek istemiyorum, ama bunların doğru olmadığını özellikle vurgulamak istiyorum. Yani şurada 2 yıl içerisinde çimentoda %100'ü aşkın bir zammın olması herhalde pek yenilir yutulur bir şey değil. Bana son gelen veriler inşaat demirinde yıllık fiyat artışının %35 düzeyinde olduğunu ortaya koyuyor; yenilir yutulur gibi değil. Bunun altından kalkılamaz. Bakın enflasyonun artık nerelere düştüğü bir Türkiye'de yaşıyoruz. Biz bütün bu gayreti ortaya koyarken bir taraftan bu tür bir olumsuz gelişme hakikaten gerek inşaat sektörümüzün içerisinde olan girişimcilerimizi, gerek halkımızı ve gerekse bizleri olumsuz etkilemektedir.

Yine az önce Sayın Eren'in ifade etmiş olduğu, bir taraftan eskalasyon hesaplarında sorunlar yaşanmakta olması, bir taraftan dövize endekli işlerde sıkıntılar olması gibi inşaat sektörünün sorunlarını, taleplerini dikkate almak suretiyle fiyatlandırmaları yapalım. Bu şekilde olmadan yaşanan sorunların karşısında duramayız zaten, olmaz böyle bir şey. Çünkü adil olmaya mecburuz. Yani bizim inşaat sektöründeki firmalarımızın batması, gitmesi devlete bir şey kazandırmaz, kaybettirir. Çünkü bizim bu firmalarımız ne kadar ayakta kalırsa, ne kadar güçlü olursa, devlet de o kadar güçlü olacaktır, biz bunun bilinci içerisindeyiz. Fakat bunu hep beraber yapmamız lazım. Yani "nasıl olsa imkan var, bu fırsatı ben yakaladım ve bu fırsatı en iyi şekilde değerlendireyim" dersek bu olmaz. Bu fırsatı bugün değerlendirirsin, yarın bir bumerang gibi sana döner. O zaman da tokadı sen yersin, bu iş böyle olmaz. Yaşanan sorunlara, tıkanıklığa karşı biz de tabii tedbir almaya mecburuz. Onun için ben Müteahhitler Birliği yeni yönetimine gelin sizinle masaya oturalım derim. Çünkü buna bir tedbir almamız lazım. Çünkü bu böyle olmaz, bu böyle yürümez. Niye? Biz de şimdi Toplu Konut İdaresi olarak şu anda işler yapıyoruz. Biz istiyoruz ki fakir fukaraya çok daha uygun imkanlarla konut teslim edelim. Öbür tarafta bu yöndeki yatırımlarımızın maliyeti daha

düşük olsun istiyoruz. Ama tabii haklı olarak da gelen müteahhit firmaların girdi maliyetleri bu kadar yüksek iken bize düşük fiyatlı teklif vermeleri onlar adına mümkün değildir. Kaldı ki ben ihale sisteminde en ucuza mal verilir veya en ucuza iş verilir yaklaşımına karşıyım zaten. Aslında ekonomik açıdan en uygun olan teklife işin verilmesi temel ilke olmalıdır.

Yaşadığımız felaketlerde de bunu zaten gördük ve görüyoruz. Bakıyorsunuz %60 - %50 kırımlarla alınan ve yapılan binalar var. Bu durumda adam maldan çalacak, bunun başka izahı yok. Ya demirinden çalacak, ya çimentosundan çalacak; ya hurda demirleri bulacak öyle inşaat yapacak. Bu haksız rekabettir. Bu haksız rekabetin bedelini de ondan sonra çöken binalar ve onların altında

kalan insanlarla ödüyoruz; bu olamaz. Onun için bakın yeniden İhale Kanunu üzerinde şu anda çalışma yapıyoruz. Niye bunu değiştirmemiz lazım? Gerek Bayındırlık Bakanımız, gerek Müteahhitler Birliğindeki

arkadaşlarımız yeni hazırladığımız bu taslak üzerinde karşılıklı olarak bir fikir teatisinde bulunsunlar. Bulduktan sonra da inşallah biz bunu Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderelim ve üzerinde mutabakat sağlanmış olan bu esaslar ağırlıklı olarak gözetilerek yeni İhale Kanununu çıkaralım. Çünkü bizim burada güveni getirmemiz lazım, kaliteyi getirmemiz lazım, dayanışmayı getirmemiz lazım ve zamandan kazanacak adımları da burada atmamız lazım. Şunu iyi vurgulamak istiyorum ki, Hükümet olarak bizim özel ilgi gösterdiğimiz, göstermek mecburiyetinde olduğumuz alan inşaat sektörüdür. Çünkü Türkiye'nin dünyadaki gelişime göre bir değişim, bir dönüşüm içerisinde olması müteahhitlerimizle el ele vererek mümkündür; bu olmadan olmaz.

Nitekim az önce dinlediğimiz bu sektörün duayenlerinden bir büyüğümüzün ifade ettiği gibi "hepsi Karayollarından gelip geçmiştir" diyor. Bu ilginç bir şey. Niye? Yol medeniyet. Bu olmadan o olmuyor. Buradaki bir çok müteahhitlerimizin de biliyorum ki ya yol yapımı vardır, ya tüp geçit yapımı vardır, ya tünel yapımı vardır. Yani Karayolları'nın muhakkak bir yatırımında yer almışlardır.

Bakıyorsunuz %60 - %50 kırımlarla alınan ve yapılan binalar var. Bu durumda adam maldan çalacak, bunun başka izahı yok. Ya demirinden çalacak, ya çimentosundan çalacak; ya hurda demirleri bulacak öyle inşaat yapacak. Bu haksız rekabettir. Bu haksız rekabetin bedelini de ondan sonra çöken binalar ve onların altında kalan insanlarla ödüyoruz; bu olamaz. Onun için bakın yeniden İhale Kanunu üzerinde şu anda çalışma yapıyoruz.

Öbür tarafta bakıyorsunuz ki Devlet Su İşleri var. Ben burada az önce Sayın Eren'e de söyledim. O da tabii bazı dertlerini dile getirdi. Diyorum ki, bizim müteahhitlerimiz özellikle enerji sektöründe acaba niçin çeşitli ortaklıklar kurarak şu hidroelektrik santral projelerinde işlerin içerisine bizzat kendileri girmezler. Yani biz bu görüşmeleri illâ gidip Avrupalılarla veya

diğer yabancı ülke firmalarıyla mı yapacağız? Kendi ülkemizin müteahhit firmaları da bir araya gelsinler, onlar da bu işlere girsinler. Artık bu güç bizim müteahhitlerimizde de var. Dışardan krediyi de bulsunlar, el ele versinler, onlarla beraber bu işleri yapalım, onlarla beraber masaya oturalım; onlar bulsunlar finansmanı ve projeyi alsınlar, onlar işletsinler. Nasıl ki şu anda havaalanlarında bu adım atılmıştır, aynı şekilde burada da atalım bu adımı, burada da gerçekleştirelim bu işi. Ben Sayın Eren'in özellikle vurgulamış olduğu üzere, hidroelektrik santrallerden istifade etme noktasında ne kadar geri olduğumuz hususunu ve bu alanda çaba, gayret içerisinde olan özel sektörün önünde bir çok engellerin olduğunu da biliyorum.

Ama şunu da takdir etmenizi istiyorum: Biz yaşamada bazı adımlar atarız, yürütmede bazı adımlar atarız, ama üçüncü adım bizim atabileceğimiz adım değil. Yargıdaki adımı bizim atmamız mümkün değil. Şu ana kadar açık konuşuyorum- Danıştay'da birçok engellerle karşı karşıyayız. Bu Danıştay bu ülkenin Danıştay'ı ve kuvvetler ayrılığı prensibi içerisinde "yargı" başlığı altında yer alıyor bu kurum. Ama bize şunu söyleyin: Bu ülkenin yatırımları bu projeler ve bu ihtiyacın giderilmesi için pek çok eksiklikler var. Bunların giderilmesi lazım ve bu eksiğin giderilmesi için biz ne gerekiyorsa yapalım. Ben bunu istiyorum şahsen. Ama maalesef burada tıkanıp kalıyoruz. Yani şu yetkilidir, bu yetkilidir; söyleyin yetkili kimse onu bulalım, bu işi çözelim. Enerji konusunda Enerji Bakanlığı mı yetkili, bunu söyleyin; EPDK'mı yetkili, bunu söyleyin ve ona göre bu adımları atalım, atmaya mecburuz. Çünkü ülke olarak kaybediyoruz.

Şimdi sınırı aşan sular meselesi var. Bizim bir an önce bu ülkede barajlarımızın sayısını süratle arttırmamız lazım. Biz niye kalkalım da Artvin'de tıkanıp kalalım. Bir an önce oradaki barajlarımızı niye bitirmeyelim. AK Parti döneminde gündeme gelen barajlar var, ama hala bitiremiyoruz. Bir taraftan bürokratik oligarşiyle uğraşıyorsunuz. Az önce ifade etmiş olduğum üzere, 5 yıl sonra ödemesi yapılmaya başlanacak şekilde kredilendirilen bir işin ödeneklerinin işin yapıldığı yılın bütçesi içerisinde sayılması gibi bir mantığı ben kabul etmiyorum, böyle bir şey olamaz. Ama maalesef böyle bir anlayışı savunanlar var. Bunun aşılması için de tabii mücadelemizi sürdürüyoruz, ama aşacağız veyahut bunu anlayanla yola devam edeceğiz. Bu konudaki çalışmalarımızda el ele vereceğiz, dayanışma halinde olacağız. Ümitsizliğe düşmeyeceğiz, çünkü ülkenin

kazanması için bunları yapmaya ihtiyacımız var. Bugün özellikle inşaat sektöründe yaşanan canlanmada sizlerle sağladığımız uyumlu işbirliğinin önemli payı var.

Bütün bu noksanlıklara rağmen Türkiye'nin her bir köşesinde şu anda gerçekten toplu konut projeleri, kentsel dönüşüm projeleri, altyapı projeleri, yol çalışmaları bütün hızıyla sürmektedir. Türkiye'nin her şehri, her ilçesi artık büyük bir şantiyeye dönüşmüş durumdadır. Türkiye bu hummalı çalışmalarla adeta geleceğini imar ve inşa ediyor. Sadece TOKİ projeleriyle Hükümetimiz döneminde son 3 yılda 78 il ve 177 ilçede toplam şantiye sayımız 470'i buldu ve şu anda inşaat konut olarak söylüyorum- adedi 165 bin civarında. Bunların içerisinde yaklaşık 65 bini şu anda bitmiş durumda ve bir kısmı sahiplerine de teslim edildi. Yani bu konutlar kesin kabullerinin yapılması ve teslim edilmeleri noktasına gelmiş durumdadır. Hali hazırda geleceğe dönük olarak hedefimiz inşallah bu yıl 200 bin konut, önümüzdeki yıl 250 bin konuta ulaşmaktır. Yani her yıl 50 bin konut ilave etmek suretiyle önümüzdeki yıl toplamda 250 bin konuta ulaşacağız, hedefimiz bu. Bu konutların büyük bir kısmını da inşallah tamamlamış olacağız. Tabii ki burada üzerinde en çok durulması gereken husus, tüm gelişmelerin %100'ünün TOKİ-özel sektör işbirliğiyle yapılmasıdır. Konut projelerini üstlenip gerçekleştirecek olanlar özel sektör temsilcileri olan müteahhitlik firmalarıdır. Toplu Konut bunu kendisi sadece koordine ediyor, organize ediyor.

Hedefimiz bu rakamların altında kalmamak ve şartları zorlayarak daha da üstüne çıkabilmek. Peki bu hedefe kimlerle ulaşacağız; sizlerle ulaşacağız. Büyük potansiyelini, kalitesini, birikimini, dünyaya kanıtlamış Türk müteahhitleriyle ulaşacağız. İnşallah bu arada tabii Mortgage sistemi de işlerlik kazanacak önümüzdeki yıl ve o da konut alanında inanıyorum ki daha büyük bir canlanma sağlayacaktır. Sektör inanıyorum ki altın dönemini yaşamaya devam edecektir.

Ben bu anlamlı buluşmada Genel Kurulunuzun hayırlı olmasını temenni ediyorum ve Türk Müteahhitler Birliğinin yeni yönetimine şimdiden başarılar diliyorum. Allah bol ve bereketli kazançlar versin diyorum.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Recep Tayyip ERDOĞAN 26 Şubat 1954'te İstanbul'da doğdu. Marmara Üniversitesi İktisadi ve Ticarî Bilimler Fakültesi'nden 1981 yılında mezun oldu.

Millî Türk Talebe Birliği öğrenci kolları ve MSP Gençlik Kollarında 1980 yılına kadar aktif görev alan Erdoğan, 12 Eylül döneminde özel sektörde müşavirlik ve üst düzey yöneticilik yaptı.

1983 yılında kurulan Refah Partisi ile fiilî siyasete geri döndü. 27 Mart 1994 yerel seçimlerinde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı seçildi.

Aldığı hapis cezasını takiben Belediye Başkanlığı görevine son verildi. 14 Ağustos 2001'de Adalet ve Kalkınma Partisi'ni (AK Parti) kurdu. 9 Mart 2003 tarihinde Siirt ili milletvekili yenileme seçimleri neticesinde 22. Dönem Siirt Milletvekili olarak parlamentoya girdi.

Recep Tayyip ERDOĞAN evli ve 4 çocuk babasıdır.

Eğitim Durumu

1965 yılında Piyale Paşa İlkokulu
1978 yılında İstanbul İmam Hatip Lisesi
1981 yılında Marmara Ün. İktisadi Ticari Bil. Fak.

Siyasi Kariyer

1976 yılında MSP İstanbul Gençlik Kolları Başkanlığı'na seçildi.

1984 yılında Refah Partisi Beyoğlu İlçe Başkanlığı'na seçildi.

1985 yılında Refah Partisi İstanbul İl Başkanlığı'na seçildi.

1994 yılında İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na seçildi.

15 Mart 2003 tarihinde T.C. Başbakanı oldu.

İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN GENEL EKONOMİK GÖRÜNÜMÜ

Doç. Dr. Hakan ERCAN
Orta Doğu Teknik Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

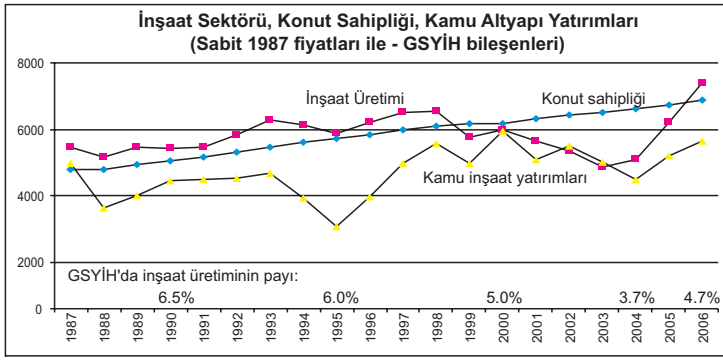
İnşaat müteahhitlik hizmetleri, kendisine doğrudan girdi sağlayan başlıca imalat sektörleri ile birlikte GSYİH'nın yaklaşık olarak %10'unu üretmekte ve tarım dışı istihdamın da % 8 ila 9'unu sağlamaktadır. Plastik boru ve boya üretimi ile bina ve konutla ilgili hizmet üretimi de değerlendirildiğinde, sektörün geniş tanımının ekonomi içindeki payı biraz daha yükselmektedir. Sektör, kırdan kente göçen eğitimsiz ve niteliksiz genç (erkek) işgücünün istihdamı için önem taşımaktadır. Bu yazıda, 'sürükleyici' bir sektör olan inşaatın ekonomideki yeri kısaca değerlendirilmektedir.

Sektörün Büyüme Performansı: Kısa Vadede Gelecek Belirsizdir

Çizim 1'de görüldüğü gibi, inşaat sektörü 1993-1998 döneminde durgunluğa girmiş, 1998-2003 arasında ise reel olarak %26 oranında daralmıştır. Sektörün performansını belirleyen kamu yatırımları 1998-2002 yılları arasında bir platoya oturmuş, 2003 ve 2004'te ise daralmıştır. İnşaat sektörünün içinde yaşadığı makroekonomik konjonktürü anlatacak en yalın gösterge, ulusal hesaplardaki kamunun gayri safi sabit sermaye yatırımları kalemidir. (Bu istatistik, son on beş yılda yaşanan krizlerin ve istikrar programlarının da bir aynası gibidir.) Sektör 2003 yılında son yirmi yılın dip noktasına vurmuştur. Nihayet 2004 yılında konut inşaatları ile %4.7 büyüyen sektör, 2005 yılında ise %21.5 büyüyerek 'patlama' yapmıştır. Kamu yatırımlarının (bölünmüş yol ve TOKİ) 2005 ve 2006'da artması özel sektör konut inşaatlarına eklenince sektörün büyümesi 2006 yılında da %19.4 olarak sürmüştür.

İnşaat sektörü 2006 yılında tarihinin en yüksek üretim değerine ulaşmıştır. Ne var ki ekonominin geneli son yıllarda daha hızlı büyüdüğünden, bu performansla bile, sektörün GSYİH'daki payı, 1987 yılında kaydedilmiş olan son yirmi yılın en büyük değerinden (%7.3'ten) artık aşağıdadır. Bu pay, 2006 yılında %4.7 olmuştur. Son yirmi yılın en kötü oranı ise 2004 yılında gerçekleşmiştir (%3.7). Sektörün 1980-1994 döneminde GSYİH içindeki payı ortalama %6.5 olmuştu. Bu pay 1994-2004 yılları arasında düzenli olarak gerilemiş, nihayet 2005 ve 2006 yıllarında yukarı dönmüştür. Çizimde 1988, 1995, 1999, 2001 ve 2004 yılları yatırımların daralma yılları olarak seçilmektedir.

Sektörün son üç yılda kazandığı ivmenin kısa vadede sürüp sürmeyeceğini kestirmek zordur. Olumlu gidişin devamı, makroekonomik bir kriz yaşanmamasına, yani talep genişlemesinin ve esas olarak kamunun sabit sermaye yatırımlarına ayırabildiği miktarın artarak sürmesine bağlıdır. Orta vadedeki büyüme eğilimi için ise konut sahipliği istatistiği kullanılabilir. Harcama yoluyla hesaplanan GSYİH'nın konut sahipliği bileşeni, sektör hasılası için neredeyse bir eğilim eğrisi gibi davranmaktadır. Konut sahipliği harcamaları Türkiye'de son yirmi yıl için yılda ortalama %1.94 oranında büyümektedir. Bu istikrarlı bir orandır (Türkiye'nin nüfusu 1990-2000 döneminde yılda % 1.84'lük bir hızla büyümüştür) ve sektördeki orta vadeli büyüme için bir alt sınır olarak kabul edilebilir. (Sektörün reel olarak yılda %2-3 oranında büyüyor olması yeterli değildir, GSYİH'nın daha hızlı artacak olması nedeniyle, sektörün ekonomideki payı düşecektir.)

Çizim 1. İnşaat sektörü üretimi ve kamu altyapı harcamaları (sabit 1987 fiyatları ile). Kaynak: TÜİK.

Ne var ki, Türkiye, olasılıkla, Türk lirasının Amerikan dolarına karşı uzun süredir reel olarak değerlendiği bir ekonomik ortam nedeniyle yatırım amaçlı talebin de katkıda bulunduğu son iki yıllık konut talebini, bu hızında uzun vadede sürdürebilecek demografik dinamiklerden artık yoksundur. Şimdilik artan talep, sermaye yapısı zayıf yap-satçıların çoğunlukta olduğu konut sektörüne binlerce yeni 'müteahhit' eklemiş görünmektedir. (Türkiye Müteahhitler Birliği'ne göre, 2006 yılı başında Türkiye'de kamuya iş yapma belgesine sahip yetmiş bin müteahhit vardı; AB ülkelerinin toplamı ise otuz bin civarındadır.) Arz talepten hızlı artarsa bu konutlar ya yarım kalacaktır ya da kaliteden taviz verilerek yapılacaktır. Bu durum, 17 Ağustos 1999 İzmit ve 12 Kasım 1999 Düzce deprem felaketlerinin neden olduğu büyük can kaybı nedeniyle kamuoyunun gündemine gelen, binalarda uygulanması gereken asgari kalite düzeyinin tutturulması gerekliliği açısından iyi olmayacaktır.

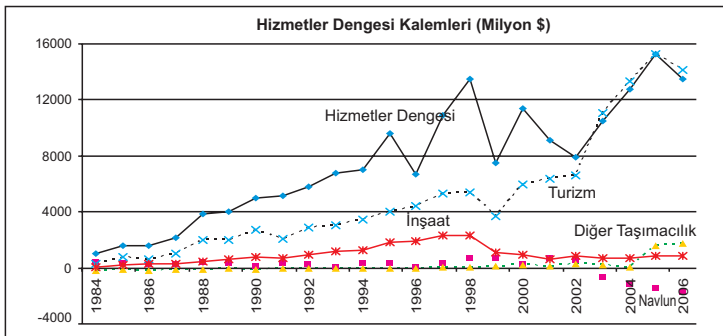
Sonuç olarak, 2007 ve 2008 yıllarında, seçim sonrası kamu yatırım performansını gözlenmeden ve başlamış olan konut hamlesinin ilk sonuçları ortaya çıkmadan, sektörün yönü hakkında tahminde bulunmak zordur.

Yurtdışı Pazarlar: Proje Hacmi Büyüyor, Henüz Ülkenin Döviz Geliri Yükselmiyor

Yukarıda bahsedilen bağımlılık ve belirsizliklere karşı uygun bir sektörel istikrar stratejisi, yurtdışı pazarlara açılmaktır. Türk müteahhitlerinin yurtdışı tecrübesi uzun yıllara dayanmakta ve başarılı bir geçmişleri bulunmaktadır. Çizim 2'de ödemeler dengesi hesabının hizmetler dengesi bölümü verilmektedir. Turizm, inşaat, navlun ve kara taşımacılığı döviz dengesinin gelişmesi gösterilmektedir.

Türkiye, ödemeler dengesinin hizmetler dengesi kaleminde 2006 yılında 13,5 milyar ABD Doları fazla vermiştir. Turizm gelirleri 14,1 milyar ABD doları olmuş, kara taşımacılığı ve inşaat hizmetleri gelirleri de net fazla vermiştir. Navlun, finansal hizmetler ve diğer ticari hizmetler kalemleri eksidedir. Toplam taşımacılık yaklaşık olarak başa baş gelmektedir.

İnşaat hizmetleri sektörünün ülkeye döviz getirisinde ulaşılan en yüksek düzey 1998 yılındaki 2,3 milyar ABD Dolarıdır. Rusya krizinden sonra keskin bir biçimde düşen bu düzeye henüz ulaşamamış olup, 2000'li yılların ortalama yıllık geliri 800 milyon ABD Dolarıdır. Son iki yılda kara taşımacılığı dengesi, bu miktarın üzerindedir.

Çizim 2. Hizmetler dengesi kalemleri (milyon ABD Doları). Kaynak: TCMB.

Sektör, 2003-2005 döneminde yurt dışında toplam olarak 18,5 milyar ABD Dolarlık iş hacmine ulaşmıştır. Bu miktarın yarısından fazlası 2005 yılında gerçekleşmiştir. Sadece 2006 yılında 12,7 milyar ABD Dolarlık iş üstlenilmiştir. Son yılların ortalamasına göre, yurt dışında ulaşılan iş hacminin %12-13'lük bir kısmı yurda döviz olarak girmektedir. Türk müteahhitlerinin yurt dışı başarı ve deneyimleri

azımsanamaz düzeydedir. Buna rağmen, anlaşılan yakın vadede iç pazara olan bağımlılık sürecektir.

Sektörün ve özellikle büyük ölçekli inşaat firmalarının BDT başta olmak üzere çevre ülkelerdeki rekabet gücü yerel firmaların kolaylıkla boy ölçüşemeyecekleri, ileri düzeyde teknik donanım ve/ya proje yönetimi becerisi gerektiren iş türlerine yöneldikleri ölçüde daha da artacaktır. İnşaat sektöründe, özellikle gelişmiş pazarlarda, iç talep genellikle yerli firmalar tarafından karşılanmaktadır. BDT ülkelerinde henüz bu noktaya gelinmemiş olmamakla birlikte, uzun vadede gelinebileceği olasılığı hatırdta tutulmalıdır. Türkiye yeni pazar arayışını her zaman sürdürmeli ve geleneksel pazarlarında daha da güçlü olmanın yollarını bulmalıdır. Bunlardan biri Türk müteahhitlerin son yıllarda başarıyla uyguladıkları gibi eskiden sadece müteahhit olarak gidilen ülkelere, aynı zamanda yatırımcı veya büyük ticaret, ofis ve konut komplekslerinin işletmecisi olarak da gitmektir. Diğer taraftan enerji ve sınai inşaat alanlarında uzmanlaşan inşaat firmaları kalıcı uluslararası varlık gösterebilmektedir. Yine de, eskiden beri iş yaptıkları Arap ülkeleri pazarlarında, Türk müteahhitlerinin son iki yılda yeniden yakaladıkları yükselen iş hacmi eğiliminin önümüzdeki dönemde sürmesi beklenir.

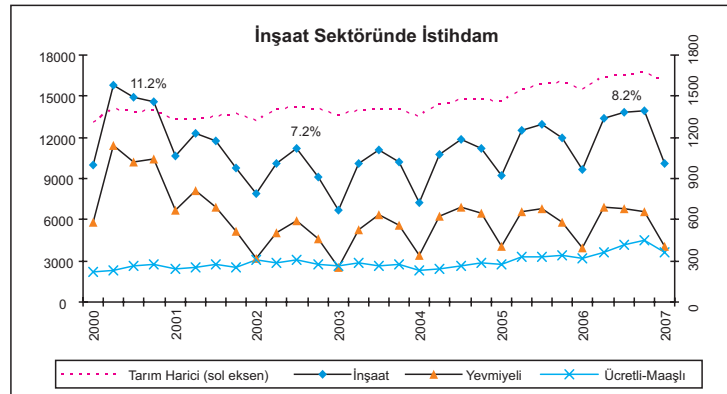
İnşaat Sektörü ve İstihdam

İnşaat sektörünün tarım dışı istihdamdaki payı 1990'larda %10-11 idi. Bir önceki bölümde zikredilen daralma nedeniyle 2002 ve 2003 yıllarında bu oran %7'nin altına düşmüştü. İnşaat sektörü istihdamının mevsimsel olarak en az olduğu birinci çeyrek istihdamı, 2003 yılında en düşük tarihi değerine ulaşmış ve 676 bin kişi olmuştur. Sektör, 2006 yılını 1.4 milyon çalışan ile kapatmış, 2007'nin ilk çeyreğindeki istihdam ise bir milyon kişi olmuştur.

Baharın gelmesi ile tepe mevsimsel seviyenin kaydedildiği son yirmi yılın ikinci çeyreklerindeki inşaat sektörü istihdam rekoru 2000 yılının ikinci çeyreğinde kaydedilmiştir: 1.58 milyon kişi. Son dört yılın istihdam eğilimleri sürdüğü takdirde, 2000 yılının bu seviyesine bir veya iki yıl içinde ulaşılabacaktır.

TÜİK'in gerçekleştirdiği Hanehalkı İşgücü Anketi'ndeki 'işveren' sınıflamasını, inşaat sektörü için 'müteahhit' olarak kabul edebilirsek, bu kesimin toplam sektör istihdamındaki payı 2006 yılında %6.7'dir. Bu tanımla 2006 yılında Türkiye'de 85 bin 'müteahhit' vardır. DPT (2001, s. 61) İnşaat ÖİK raporunda, Ağustos 1999 itibarı ile 68 bin müteahhitlik kartesi verilmiş olduğu belirtilmekteydi. Kartesiz yap-satçı kesimin kayıtları belediyelerdedir. Sayıları bilinmemektedir.

İnşaat sektörü istihdamındaki, kendi hesabına çalışan statüsünü ise, müteahhitin inşaatı sırasında geldiği dışarıdan tuttuğu tesisatçı, marangoz vd. meslek sahipleri olarak kabul edersek, bu kesim inşaat sektörü istihdamının %13'ünü oluşturmaktadır (2006). Ücretli-maaşlı kesimin payı %27'dir. Anlaşılan, müteahhitler, toplam çalışan sayısının yaklaşık dörtte biri kadar bir 'çekirdek' kadroyu yıl boyu istihdam etmektedirler. Kalan %52'si, yani ortalama inşaat sektörü çalışanını oluşturan kesim ise, çoğunlukla sosyal güvencesi olmayan, mevsimlik yevmiyeli işçilerdir.

Çizim 3. İnşaat sektörü istihdamı ve tarım dışı istihdamdaki payı. Kaynak: TÜİK Hanehalkı İşgücü Anketi

Son Söz

İnşaat sektörü Türkiye ekonomisi içindeki önemini görünür vadede muhafaza edecektir. Dış pazarlarda uzun süreyle varolabilmek için ise uzmanlaşma stratejisi benimsenmelidir. Devlet ise, dış siyasi ilişkilerde aktif davranıp ihale potansiyeli sağlayarak, ekonomik olarak ise Eximbank kanalıyla kredi garantileri vererek, zor ve oynak dış pazarlarda varlık gösteren sektörün rekabet gücünü artırıcı yönde (karşılıksız sübvansane etmemek kaydı ile) destek vermelidir.

GÜNDEM 2007 TOPLANTILARI

Eylül 2006'daki TMB Yönetim Kurulu toplantısında Türkiye Müteahhitler Birliği'nin 2007 etkinlikleri planlanırken, Türkiye için her açıdan çok kritik bir yıla girileceği değerlendirilmişti. Bu nedenle, TMB'nin 2007'deki görev alanının sadece sektörel ve mesleki konularla sınırlı kalmamasına karar verilmiş, siyasi ve ekonomik gelişmelerin yakından izlenmesinin, geleceğin görülmesine çalışılmasının ve zamanı geldiğinde toplumsal sorumluluk gereği olan reflekslerin gösterilmesinin önemli olduğu sonucuna varılmıştı.

Yukarıdaki çerçeveye içerisinde ve gelecekle ilgili öngöründe bulunulmasına yardımcı olacakları düşüncesiyle, Ocak - Mayıs dönemindeki geleneksel TMB "GÜNDEM" toplantılarına konuk konuşmacı olarak katılmaları için ANAP Genel Başkanı Erkan MUMCU'ya, DYP Genel Başkanı Mehmet AĞAR'a, MHP Genel Başkanı Devlet BAHÇELİ'ye, CHP Genel Başkanı Deniz BAYKAL'a ve AKP Genel Başkanı R. Tayyip ERDOĞAN'a yazılı davette bulunulmuştu. Böylelikle, TMB üyelerinin ve "GÜNDEM 2007" toplantılarına katılan diğer konukların Türkiye'nin ve inşaat sektörünün sorunları ile ilgili değerlendirmelerini parti başkanlarının ağızından

duymaları istenmişti. Sayın MUMCU, Sayın AĞAR ve Sayın BAYKAL bu toplantılarda TMB'nin konukları oldular. Kendilerine teşekkür ediyor, konuşmalarının bazı bölümlerini dergimizin izleyen sayfalarında sunuyoruz. MHP ve AKP'nin Sayın Genel Başkanlarını seçim sonrasında da olsa, "GÜNDEM 2007" toplantılarımızda TMB üyeleriyle buluşturabilmeyi diliyoruz.

TÜRKİYE MÜTEAHHİTLER BİRLİĞİ

18 OCAK 2007

GÜNDEM TOPLANTISI

Konuk Konuşmacı: Erkan MUMCU

Anavatan Partisi Genel Başkanı

M. ERDAL EREN (TMB Başkanı)

Dünya, yakın çevremiz, komşularımız ve özellikle Türkiye'miz için çok önemli bir dönemin başlangıcındayız. İçinde bulunduğumuz coğrafya, uluslararası gelişmeler, iç siyasi takvimimiz, bunların yansımalarının ekonomi üzerindeki olası etkileri, yani 2007'nin Türkiye için çok önemli, çok kritik bir yıl olduğu kesin. Irak'ta ortam gittikçe ısınıyor. 2003'te Irak'la ilgili meşhur teskereyi reddeden meclisimiz, Irak özel gündemi ile toplanma kararı alıyor. AB toplumunda ve devlet yönetimimizde önceliğini ve önemini kaybetmiş görünüyor. AB ile ilişkilerimizde ve Kıbrıs sorununun çözümünde ilerleme kaydedilmiyor. Stratejik ortağımız olduğu söylenen Amerika Birleşik Devletleri'nde Temsilciler Meclisi seçimleri sonucunda ortaya çıkan tabloyla, sözde Ermeni soykırımını tanıma tasarısının kabul edilmesi dahil Türkiye-Amerika ilişkilerinde sorunların başlayabileceği bir döneme giriliyor. Amerika ve destekleyen diğer Batı devletleriyle İran arasındaki nükleer krizi tırmanıyor ve Türkiye'nin olası çatışmanın içine çekilmesi tehlikesi görünüyor. Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanı alışılmış bürokratik davranışların dışına çıkarak kamuoyuna direkt hitap ediyor, "Ulus devletin tehlikede olduğunu, milletçe teyakkuz durumuna geçmemizi" söylüyor.

Uluslararası ilişkilerimizde böylesine önemli gelişmelerin sonuçları ekonomimizi ne yönde ve ne kadar etkileyecek diye endişeleniyoruz. Dış borcumuzun, cari açığın, bankacılık sektöründeki yabancı sermaye payının vardığı mertebeler, yüksek faiz, değerli Türk Lirası politikasının ihracat, turizm ve tüm üretim sektörlerine negatif etkileri hükümetimizin bazı üyeleri tarafından bile bizzat dile getiriliyor. Ekonomi yönetimimizin de çok dikkatli,

neredeyse alarm durumunda olması gereken bir döneme başlıyoruz. Tüm bu kritik ve çok iyi yönetilmesi gereken 2007 yılında Türkiye siyasete kilitleniyor, Cumhurbaşkanlığı seçimleri, erken veya zamanında yapılacak genel seçimler. Korkuyoruz ki siyasetçi ve devlet yönetimdekiler işi gücü, sorumlulukları bir kenara bırakarak siyasete endekslenemeyecekler. İşte böyle bir 2007 yılına başlıyoruz.

Eylül ayındaki Yönetim Kurulu toplantımızda 2007 yılı etkinliklerini planlarken, yukarıda özetlemeye çalıştığım bu çok kritik yıl ile ilgili sorumluluğumuzun daha farklı olduğuna karar verdik. Yurtiçinde ve yurtdışında yüz binlerce vatandaşımıza istihdam ve ekonomimizin yan sektörlerle beraber yüzde 30'una üretim kapasitesi yaratmak sorumluluğumuzu yerine getirebilmemiz, başta siyaset olmak üzere ülkemizi yönetenlerin bizi nasıl yönettikleriyle de birebir ilgilidir. Bu nedenle Türkiye Mütteahhitler Birliği Yönetim Kurulu 2007 yılının siyaset endeksli olmasını değerlendirerek geleneksel gündem toplantılarımızın temasını da siyaset olarak belirledi. Ocak - Mayıs aylarındaki 5 GÜNDEM toplantımıza 5 partimizin Genel Başkanlarını davet ettik. Bu önemli toplantılarımızın ilkinin bu akşam Anavatan Partisi Genel Başkanı Sayın Erkan Mumcu'nun katılımıyla gerçekleştiriyoruz. Şubat ayında MHP Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli, Mart ayında Doğru Yol Partisi Genel Başkanı Sayın Mehmet Ağar, Nisan ayında CHP Genel Başkanı Sayın Deniz Baykal ve Mayıs ayında AKP Genel Başkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan aynı amaçla davet edilmişlerdir. Mayıs ayı konuşmacımızın kim olacağı hususunda bahisleri şimdiden açmayı teklif ediyorum.

Sayın Genel Başkan biraz sonra yapacağınız konuşmayı hepimiz ilgiyle bekliyoruz. Bu

konuşmanızda özelde sektörümüz genelde Türkiye, iç ve dış tehditler, ekonomimiz ve siyasi geleceğimiz için cevap bulmayı umuyoruz. Biliyorsunuz ki kamuoyu mevcut siyasi iktidara bir alternatifin doğru doğmayacağı, Cumhurbaşkanlığı seçiminin nasıl cereyan edeceği, Türkiye'nin siyasi olarak gerginlik yaşayıp yaşamayacağı, en çok da merkez sağ ve merkez solda ittifak veya birleşmelerin olup olmayacağını soruyor. Bazı çevreler merkez sağın meclise girmek ve iktidara alternatif olabilmek için mutlaka birleşmesi gerektiğini bunun için de tarafların, hatta açık konuşmak gerekirse Genel Başkanların fedakârlık yapmak sorumluluklarının olduğunu belirtiyorlar. Siz bu değerlendirmelere katılıyor musunuz, bir fedakârlık yapılması hakikaten gerekiyor mu, merkez sağın önünü açmak için bu fedakârlığa gerçekten ihtiyaç var mı, sizin bu konuda şahsen yapmayı düşündüğünüz girişimler var mıdır?

Sayın konuklar; ben sözlerime burada son veriyor, bu ve benzeri çok önemli sorulara değerlendirme ve cevaplarıyla yanıt vermesi beklentisiyle Sayın Erkan Mumcu'yu kürsüye davet ediyorum.

ERKAN MUMCU **(Anavatan Partisi Genel Başkanı)**

Değerli dostlar; her şeyden önce büyük bir nezaket göstererek çok değerli vakitlerinizi bu akşam benimle beraber geçirmek lütfunda bulunduğunuz için size teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, sayın Başkan tüm boyutlarıyla Türkiye'nin kritik bir dönemde olduğunu ifade etti. Ekonominin kırılğan bir yapı gösterdiğini ifade etti. Siyasetin kriz çıkarmaya aday bir duruş gösterdiğini ifade etti. Dolayısıyla herkese endişe veren bir sürecin başında olduğumuzdan kaygı duyduğunu ifade etti.

Bugün Anavatan Partisi ile yeniden Türkiye'ye bu partinin kazandırdığı rekabetçi duruşu, kazandırma mücadelesi verirken en çok güvendiğim şey de bu partinin geçmişten bugüne Türkiye'de bıraktığı iyi hatıralardır. Olumsuz hatıralar bıraktığını da söyleyenler olacaktır ve hiç şüphesiz haklıdır da. Her zaman her şeyin en doğrusunu yaptığımızı iddia etmemiz dürüst bir davranış olmayacaktır elbette. Fakat yanlışlar doğruları götürmez. Yanlış yanlış olarak kendi değeriyle, doğru doğru olarak kendi değeriyle buluşur.

Değerli arkadaşlar; Anavatan Partisi ve onun Genel Başkanı olarak Erkan Mumcu müteahhlik sektörünü nerede görüyor buradan başlamak istiyorum. Ben müteahhlik sektörünü Türkiye'nin rekabet gücü kapasiteleri içinde en

önemli, en değerli, en stratejik sektör olarak görüyorum. Samimiyetle böyle görüyorum, ama samimiyetin ötesinde neden böyle gördüğümü anlatmalıyım. Çünkü, ben bu çağda rekabetin, ulusal ekonominin küresel ekonomi rekabet gücünün, ulus olarak dünyadaki varlığımızın küresel sistem içinde bir rekabetçi varlık olarak entegre, uyumlaştırılmış, itaat bir varlık olarak değil, eklenen, ulanan bir varlık olarak değil katılan, kendi iradesiyle katılan, katkı sağlayan, hakkını alan ve rekabet eden bir duruşla kendisini göstermesi için yapması gereken en önemli şeyin bu çağın rekabet zihniyetini doğru anlaması, doğru anlamlandırması olduğunu düşünüyorum.

Nedir rekabet, Türkiye'ye biçtiğimiz rol ne olacaktır? Çok net söyleyeceğim Türkiye'ye biçtiğiniz rol, eğer bir ucuz insan kaynakları ve kolayca harcanabilir çevre kaynakları politikası olacaksa bunun adı rekabet politikası olamaz, bir rekabet duruşu olamaz. Bunun adı bir biçimde sömürgeleştirme, bir biçimde sistemin itaat eden unsuru konumuna getirilmektir. Türkiye'nin 90'lı yıllar boyunca yapı geldiği ve bugün de devam ettiği yanlış politikalar, uygulaya geldiği yanlış politikaları Türkiye'yi ne yazık ki küresel sistem içindeki varlığı rekabetçi bir varlık olmaktan çıkmış itaatçi bir varlığa dönüşmeye ramak kalmış, aslında neredeyse itaatçi bir duruşa razı olmuş ülke konumuna getirmiştir. Türkiye rekabet etmelidir. Türkiye rekabetçi duruşunu yeniden kazanmalıdır. Buna inandığım için, sektörünüze hayati derecede değer veriyorum. Türkiye itaat eden değil rekabet eden bir ülke olmalıysa, kendi ulusal rekabet stratejisini kendisi kurmalıdır. Bu hiç şüphesiz ben şöyle istiyorum, öyleyse böyle olacak diyen bir duruş olamaz. Bu küresel

rekabetin nasıl cereyan ettiğini anlayan, dolayısıyla dünyaya bir bütün olarak bakabilen ve Türkiye'yi o bütünlüğün bir parçası olarak görebilen bir anlayış olmalıdır. Fakat o bütünlüğün içinde özgün, kendi bağımsızlığını koruyan ve sistemdeki varlığını, küresel sistemdeki varlığını özgün, yani iradesi kendinden, motorun kendisinden, enerjisi kendisinden bir ülke, bir varlık olarak görmesidir. Bugün bu ülke uygulanan teşvik politikalarıyla, uygulanan kur politikalarıyla, uygulanan makro iktisadi politikalarla ne yazık ki rekabetçi duruşunu terk etmiştir ve buna razı edilmiştir.

Bu sektör bana göre Türkiye'nin rekabet gücü sıralamasında bir numaralı sektördür. Çünkü, bu sektör aslında akli satmaktadır, örgütleme yeteneğini satmaktadır, girişim cesaretini satmaktadır, risk alabilme kararlılığını cesaretini satmaktadır. Onun için, sattığı şey ucuz işgücü filan değildir. Bu sektör Türkiye'nin en önemli sektörlerinden biri olarak hiç şüphesiz önemsenmelidir.

Benim genellikle müteahhitlik hizmetlerine ilişkin yürüttüğüm siyasi eleştirinin, bağlamı değiştirilerek müteahhitlere satışma biçiminde algılandığına dair birtakım şikayetler, itirazlar işittim. Açık konuşalım siyasetçi, bürokrat, müteahhit üçgeninde ahlaklı davranmak zorunda siyasetçi, hukuka uygun davranmak zorunda olan bürokrat, pragmatik davranmak zorunda olan ise müteahhittir, girişimcidir. Bu işin doğası gereğidir. Bu işte bir ahlak sorunu varsa o düzene dairdir, kesinlikle siyasete dairdir. Dolayısıyla benim sözlerimin eleştirel hedefi doğrudan doğruya siyaset kurumunun kendisidir. Bir yerde akıldışı veya ahlak dışı bir süreç işliyorsa, o sürecin ortakları içinde süreci yönetenlerden bunun hesabı sorulur. Düzeni kim kuruyorsa, mekanizmayı kim kuruyorsa sorumlusu odur. İşadaminin rolü, pragmatik davranmaktır. Pragmatik davranmalıdır ki ayakta tutmaya çalıştığı güç, kapasite yaşayabilsin. Bu tabi ki işadaminin ahlaki bir yükümlülüğü olmadığı anlamına gelmez, ama onun birincil yükümlülüğü başarılı olmaktır kârlı olmaktır, verimli olmaktır. Kesinlikle böyledir ve böyle olmak zorundadır. Böyle olmasında Türkiye'nin yararı vardır.

Devlet ihale kanununa ilişkin onlarca istisna getirildi, siz de bu sürecin içindesiniz. Bunların hepsi ihtiyaçtan çok çeşitli imtiyaz aralıkları, fırsat aralıkları açmaya dairdir. Bu siyasetçinin kendi tercihidir. Belediyeler ve kamu kuruluşları kanunun gözetiminden kurtulmak için işleri bölüyorlar, parçalıyor, parça parça ihale ediyorlar. Parça parça ihale ettikleri işleri denetimden kurtarıp keyiflerine göre veriyorlar. Buradaki ahlaki yükümlülük o süreci yönetenin

yükümlülüğü. Dolayısıyla burada sektörünüze ilişkin veya Türkiye'nin girişimcilerine ilişkin doğrudan yöneltilmiş bir eleştiri yoktur. O bir özeleştirmedir. Eleştirisini de açıkça söylemekten çekinen bir adam olmam, onu rahatça söylerim.

Türkiye'nin önünde bulunduğu süreçlere ilişkin önce birkaç bir şey söyleyeyim, sonra genel bir değerlendirme yapacağım. Türkiye kritik bir dönemeçtedir. Çünkü, içinde yer aldığı coğrafyanın yeniden yapılandırılmasının uluslararası güçlerin, süper güçlerin iradesine dönüştüğü, artık aşık hale geldiği bir dönemde bu ülke birtakım sorunlarla karşı karşıyadır. Ortadoğu'nun yeniden yapılandırıldığı bir süreçte, bu ülke sözgelimi ekonomisinin kırılmalı olması gibi bir riskle karşı karşıyadır. Bir ülkenin ulusal gücü, milli gücü şu ayaklar üstünde durur: Birincisi demokrasisidir. Bu çağda bir ülkenin milli güç unsurlarının başında o ülkenin demokrasisi gelir. Demokrasi güç merkezlerini, daha doğrusu gücün ayaklarını o ülkede yaşayan vatandaşların sayısı kadar ayağa dağıtmıştır. Bir siyasal sistemin gücü, kendini ne kadar çok ayağın üzerinde, ne kadar sütunun üzerinde inşa ettiğine bağlıdır. İkincisi ise o ülkenin ekonomisidir.

12 Eylül Anayasası, 12 Eylül öncesinin deneyimlerine bir tepki olarak veya darbeyi yapanların kendi zihniyetlerinin bir yansıması olarak bu ülkede devleti demokratik bir devlet olarak değil, bir bürokratik devlet olarak tasarladı. Bu sistemin sigortası yerine de cumhurbaşkanlığı makamını koydu. Dünyanın hiçbir yerinde Cumhurbaşkanı küçücük bir il müdürünün ataması konusunda yetkili değildir. Bütün kararnamele üçlüdür ve cumhurbaşkanı imza atmadan atanamaz. Bir bakın devlet dediğiniz sisteminde personel yapısının oluşmasında son imza ve olmazsa olmaz denecek kadar önemli imza Cumhurbaşkanının imzasıdır. Kanunların yürürlüğe girmesi ve yayınlanması yine Cumhurbaşkanının imzasından geçer. Yargı organlarının, yüksek yargı organlarının görevlerine ilişkin imzalar da Cumhurbaşkanının imzasından geçer. Cumhurbaşkanı bürokratik devlet mekanizmasının bir sigortası gibi kurulmuştur. İyi de bürokratik devlet Türkiye'ye rekabet gücü kazandıran bir devlet değildir ki. İşin tabiatı bu değildir. Bizim demokratik bir devlet olmaya ihtiyacımız var. Çünkü, rekabet, ilerleme, gelişme işi aldığı paydan memnun olmayanların motivasyonlarıyla mümkündür. Oysa bürokratik devlet öyle veya böyle bir imtiyazlar düzeni kurar ve nitekim öyledir. Devlet memuruna hesap soramazsınız, devlet memuru korunmuştur.

Demokratik bir devlete geçmek zorundayız, onun için çaresi Cumhurbaşkanını halkın seçmesidir. Bu olur mu, olmaz mı bu olur, bugünkü parlamento aritmetiği içinde CHP ile AKP anlaşsa olur. AKP

**İnşaat sektörü
bana göre
Türkiye'nin
rekabet gücü
sıralamasında
bir numaralı
sektördür. Çünkü,
bu sektör aslında
akli satmaktadır,
örgütleme
yeteneğini
satmaktadır,
girişim cesaretini
satmaktadır, risk
alabilme
kararlılığını
cesaretini
satmaktadır.**

tek başına bunu yapabilir, yetmiyor diyorsa AKP ile Anavatan Partisinin oyları 367'nin üstündeki bir çoğunlukla referandum gerektirmeyen bir çoğunlukla sistemi bürokratik merkezden demokratik merkeze dönüştürebilir. Bu Türkiye için niye lazımdır? Bu Türkiye'nin üç ayak üstünde duran bir yapı olmasından çıkarılıp, kırk ayak üstünde, kırk bin ayak üstünde sağlam durabilen bir devlet yapısı olması için lazımdır. Mesele Tayyip Erdoğan Cumhurbaşkanı olsun mu, olmasın mı meselesi değildir. O olsun, bu olsun fark etmez. Mesele sistemin nasıl işleyeceğidir. Bugüne kadar Cumhurbaşkanlığı, yani yürütmeye erkin paylaşılması, davul onun boynunda tokmak benim boynumda çatışmalarının arkasında yatan şey Cumhurbaşkanı ve Başbakan kişiliklerinin zaafları değildir. Sistemin bu zaafları doğuran yapısıdır. Dolayısıyla sistemi doğru ayaklar üstüne sarsıntılara karşı sağlam dayanabilir bir mantık üstüne oturtmak zarureti vardır.

Türkiye'de ekonomi kırılğan. Niye kırılğan? Çünkü, Türkiye içine düştüğü bir borç tuzağının içinden neredeyse 100 yıldır çıkamıyor. Allah aşkına bileniniz varsa bana söyleyin bu ülke niye borçlanıyor, niye borçlanıyoruz biz. Türkiye'nin nüfusuyla büyüyen bir ülke olarak yatırım açığını tamamlamak için, ihtiyaç duyduğu yatırımları tamamlamak için tasarruf açığı var. Tasarrufları yatırımlarına yetmiyor ve bunun için de o yatırımları yapmak için mi borçlanıyoruz? Öyleyse yatırımlar nerede? 15 yıldır bu ülkede yatırım bütçesi toplam ödeneklerin, bütçenin demiyorum yüzde 2,5'ünü geçmiyor. Yatırım için borçlanmıyorsak ne için borçlanıyoruz, tasarruf açığımız mı var. Tasarruf açığımız varsa 6 yılda 250 milyar ABD Doları biz faiz dışı fazla verdik. Bu doğrudan net borç ödemesi demektir. Buna rağmen neredeyse bir bu kadar borcumuz arttı. Bu tasarrufu kim yapıyor, bu faizi kim ödüyor, bu faizi biz ödemiyor muyuz, bu ülkenin ekonomisi ödemiyor mu? Demek ki bu ülkenin bir tasarruf açığı sorunu yok. Bilenlerden rica ediyorum, bir anlatın biz niye borçlanıyoruz. Biz niye borçlanıyoruz, yatırım içinse yatırım nerede?

Bakın Türkiye'nin borçlanma sistematüğini size anlatayım: Önce yabancı para geliyor, yabancı para yerli paraya dönüyor. Çünkü, iç varlıklara ödenen faiz oranı daha yüksek. Çünkü, dünyada döviz cinsinden para piyasaları için oturmuş bir değerler skalası var, üç aşağı beş yukarı değerler belli. Amerikan dolarına veya Avrupa'nın Euro'suna yüzde 15-17-18 gibi bir faiz düşünülemez bile. Çünkü, faizin 0 ila 2,5 düzeyinde olduğu bir dünyada maksimum 2,5, hatta eksi faiz veren ülkeler bile var. Japonya'da bir dönem eksi verdi biliyorsunuz. Böyle bir dönemde kimse yüzde 15-18 ile döviz borçlanmasının mantüğünü izah edemez. Yerli

para cinsinden ödenmesinin bir bu nedeni var, bir de yerli para cinsinden ekonomilerin borçlandırılması başka spekülâtif demiyorum, spekülasyon meşrudur, ancak manipülâtif atakların da kapısını açıyor. Çünkü, Arjantin'den başlayan süreçte borçlanma politikaları ulusal ekonomilerin rekabet güçlerini semirmek ve ulusal ekonomileri küresel sistemin uydusu haline getirmek, bağımlısı haline getirmek için uygulanan bir politika var. Gelir üreten şebeke yatırımlarının tamamının yabancı sermayenin kontrolüne geçmesini odaklayan, neredeyse kontrolünün yabancı sermayeye geçmesini hedefleyen bir süreç tıkrır tıkrır işliyor. Bu sürece bu ülke de teslim oluyor. Bunun için borçlanmak gerekiyor ve borçlanıyoruz.

Nasıl borçlanıyoruz? Önce adam dövizi getiriyor bozduruyor, ama çıkmak istersem bana para lazım diyor ve Merkez Bankasında rezerv tutalım, kısa vadeli borç oranı Merkez Bankası rezerv rasyosu şudur diye IMF size bir emir, bir direktif dayatıyor. Merkez Bankasında 60 milyar dolar rezerv var diye övünen bir Başbakanımız var. Bununla övünen bir Ekonomi Bakanımız var. Nasıl bu ülke batmasın... Bununla övünülür mü bu utarılacak bir şey. Merkez Bankası için ideal olan 0 rezervdir, yani rezerv tutmadan itibarının yeterli olması demektir, imzam paradır diyebilmektir Merkez Bankacılığı.

Gelelim diplomasiye, diplomasiyi uzun boylu konuşmayacağım. Hakikaten izaha muhtaç olmayacak kadar bildiğimizi zannediyorum. Bir gün öyle bir gün böyle, bir ülkenin başbakanı güya stratejik müttefikiz diyor. Böyle bir şey olamaz, bunu bir Başbakan söyler mi? Artık stratejik müttefik değiliz diyebilirsiniz, bu bir duruştur...

Bu ülkenin 50 yıllık soğuk savaş döneminde ödediği çok büyük bedeller var, bunu hemen çöpe atamazsınız. Babanızın sermayesi değil, milletin sermayesi dikkatli davranmak zorundasınız. 10 bin kilometre öteden gelip siz müdahale edeceksiniz de biz müdahale etmeyeceğiz gibi ağız dalaşına giriyor ülkenin Başbakanı Amerika Birleşik Devletleri'nin Bağdat'taki büyük elçisiyle. Düne kadar Başkan Bush'un gözlerine bakarak anlıyordunuz, gözlerinde PKK ile mücadele konusunda kararlılığı görüyordunuz. Buradan diplomasi filan çıkmaz, buradan hiçbir şey çıkmaz. Çünkü, burada bir politika yok, ne istediğini bilen ve söyleyen bir vizyon yok. Türkiye'nin Ortadoğu'daki ve dünyadaki durumu şu: istemezük. Onu da istemezük bunu da istemezük. Siz ne istersiniz kardeşim, ne istersiniz ? Bir şey istemek arkasına irade koymaktır. Bir şey istemek onu istiyor olmanın bedeline katlanıyor olmak demektir, bedelini göze alıyor olmak demektir. Bedel

Türkiye'de ekonomi kırılğan. Niye kırılğan? Çünkü, Türkiye içine düştüğü bir borç tuzağının içinden neredeyse 100 yıldır çıkamıyor.

Kerkük'te referandum sürecinin götüreceği yer herkes şunu bilsin ki Irak'ın parçalanmasıdır. Irak'ın parçalanması Türkiye'nin de parçalanma sürecinin önünü açar.

ödemeyi göze alamazsanız bir şey istemezsiniz. Onun için, onu da istemeyiz bunu da istemeyiz. Irak parçalanıyor, Kerkük'te referandum sürecinin götüreceği yer herkes şunu bilsin ki Irak'ın parçalanmasıdır. Irak'ın parçalanması Türkiye'nin de parçalanma sürecinin önünü açar. Irak'taki bir iç savaş Ortadoğu'da bir iç savaşa dönüşme ihtimaliyle çok yüksek derecede karşı karşıyadır. Bu iş bir Ortadoğu savaşına doğru gitmektedir. Bu süreçte Türkiye'ye düşen çok kritik roller vardır, ama Türkiye bu rolünü ne yazık ki yerine getirememektedir.

Geride ne kaldı? Askeri güç, evet ülkenin milli güç unsurlarından bir tanesi de askeri güçtür. Askeri güç, sadece askeri varlığın yok etme kapasitesi ile ilgili bir şey değildir. Elbette caydırma kapasitesi ile ilgili bir şeydir, kararlılık kapasitesi ile ilgili bir şeydir. Bir taraftan da savunma sektörü bir sektördür, bir ekonomidir ve aslında, özellikle inovasyonun, yani yenileştirmeci rekabet kapasitelerinin anavatanıdır savunma sektörleri. Savunma sektörleri ulusal ekonomi yaratma, devletlerin ulusal ekonomiyi ve teknoloji odakları ulusal rekabet yaratma politikalarının merkezinde olmak gereken bir şeydir. Soruyorum Türkiye'deki taahhüt sektörüne, Türk sermayesine bu sektör size açık mıdır, bu sektör sizin rekabet gücünüze açık mıdır, bu sektörde işler gerçekten böyle bir politika hedefine odaklanmış mıdır? Hayır, herkes şunu bilsin kendi ulusal savunma güçlerini kendileri yaratamayanlar bağımsız olmak iddiasında bulunamazlar. Bu benim sözüm değil, bu tarihin ispat ettiği bir şeydir. Dönüp kendi savunma alanınızda kendi savunma gücünüzü yaratacak kapasitelerinizi yok ediyorsunuz. Ondan sonra Irak'a müdahale edelim, nereye müdahale ediyorsunuz. Bu iş göstermek için silah çekmeye benziyor, göstermek için silah çekilmez. Askeri kapasite, müdahale kapasitesi göstermek için kullanılmaz. Bunu hazır tutarsanız kullanmamak için her şeyi yaparsanız, kullanmaya karar verdiğinizde de ne olursa olsun kullanırsınız. Türkiye uluslararası güçlerle birlikte Birleşmiş Milletler kararlarının üstüne, yani Birleşmiş Milletler kararlarına da dayanarak Irak'a müdahale etme imkânını reddetmiş, şimdi Birleşmiş Milletler kararının aleyhine uluslararası güçlerin bu konudaki tutumlarının aleyhine kendi başına ve tek başına ve üstelik ne istediğini apaçık ortaya koymadan müdahaleden söz ediyor. Ne için müdahale edeceğiz PKK için mi, bunun içinse hiç lüzum yok. Çünkü, kim Peşmergedir, kim PKK militanıdır ayırt edebilirsiniz hiç mümkün değil. Peki, ne için Kerkük için mi? Kerkük sınırdan 460 kilometre. Önce ne için olduğuna bir karar verin. Ne içine dair bir cevap var, burada

paylaşmak istediğim bir cevap var, ama o cevap hükümetin kafasında yok. Önce oturup ekonomik araçlarınızı kullanın, diplomatik araçlarınızı kullanın, bir barış konferansı, komşu ülkeler konferansı tertip edin. Gidin müttefikinize yaptığı hatayı anlatın kendi hatanızla beraber. Bu işin bir Ortadoğu savaşına dönüşeceğini, bu coğrafyada kan davası diye bir kavramın olduğunu anlatın. Siz Amerika'dan bakarak bunu görmezsiniz deyin, burada kan davaları yüz yıl sürer, iki yüz yıl sürer deyin, anlatın. Körfezin bütün güney yarısının Şii ahali ile dolu olduğunu anlatın. Basra Körfezi'nin stratejik önemini anlatın, meselenin Irak'tan ibaret olmadığını İslam dünyasında Şii-Sünni çatışmasının dünyaya hiçbir şey kazandırmayacağını, tam tersine dünyanın huzurunu bozacağını dünyada kaygı duyulan terör girişimlerinin imkânlarını arttıracaklarını anlatın.

Bu kur politikası ile rekabet Türkiye'nin müteahhitleri, Türkiye'nin sermayesi nasıl rekabet etsin. İster çiftçi olun, ister zanaatkar, ister sanayici, ister ihracatçı, ister müteahhit fark etmez. Baştan rekabette dezavantajlı hale getirilmiş bir sektöre hadi aslanların mücadelesini edin. Zaten bankalarınızın pek azının yurtdışında kabul edilebilir teminat değeri var, teminat itibarı var. Var olanlar da bunu vermek istemiyorlar... Vermek istememelerinin de haklı nedenleri var. Teminat mektupları karşılığında bankacılık sisteminizin koyduğu teminat karşılıkları, yani sermaye yeterlilik rasyolarını tutturabilmek için ayırmaları gereken karşılıkların oranları astronomik düzeylerde, yüzde 50. Müteahhit gidecek yurtdışından teminat mektubu dilenecek. Kendi ülkelerinde yüzde yarım, hatta bindelerle teminat mektubu alabilen müteahhitlerle rekabet edebilmek için. Kendi ülkesinin ekonomisini desteklemek amacıyla seferber olmuş Eximbanklarla desteklenmiş müteahhitlerle rekabet etmek için.

Yurtdışında, grup sigortası adı altında sigorta yapmaya mecbur ediyorlar, hem orada sigortalayacaksınız, hem burada sigortalayacaksınız. Yüzde 25 prim, dolayısıyla Türk müteahhitleri Bangladeşli, Hindistanlı, Pakistanlı işçilerle gidip orada onların niteliksiz işgücüsüyle rekabet etmeye çalışıyor. Ne olur Türkiye'deki milyonlarca işsiz iş sahibi olsa. Bunlar bu kadar zor işler mi, değil. Fakat bu alışılmış bir şey. Esas mesele daha ihale sürecinden tahakkuk sürecine kadar, istihkak sürecine varıncaya kadar sürekli bir sözüm ona devletçi anlayışı. Devletin hakkını hukukunu korumak istediğinden değil, devlet tarafında olmanın imtiyazının keyfini çıkarmak istediğinden girişimciyi, işadamını, özel sektörü değersizleştiren, önemsizleştiren ve sürekli aşağılayan bir davranış.

Şimdi gelelim bana sorulan sorulara. Peki, Türkiye'deki siyaset bir alternatif yaratabilecek mi? Bu hükümetten ayrıldığı gün Türkiye'nin alternatiflere ihtiyacı var dedim. Türkiye'nin alternatiflere ihtiyacı olması demek, Türkiye'nin alternatif bir yola ihtiyacı olması demektir. Alternatif partiler değil, parti bol. Partiler arasından parti beğen bir de bunu beğen demek değil mesele. Mesele Türkiye'nin gittiği yol yanlış, Türkiye'nin izlediği politika yanlış bu istikamette giderse bu ülkenin bir geleceği yok. Türkiye bir kulvar değiştirmeli, onun için Türkiye'nin alternatiflere ihtiyacı var. Türkiye'nin hükümeti, Türkiye'nin ulusal menfaatlerini, uluslararası politikalar, dış politikada ne yazık ki kendi siyasi çıkarlarıyla takas etmiştir ve bunu yapmaya devam ediyor. İşte Avrupa Birliği'ni getirdikleri nokta budur. Biz bunu söylemeye çalıştıkça birileri ayağa kalktılar, aman Avrupa Birliği karşıtlığı büyüyor. Yok kardeşim Avrupa Birliği karşıtlığı filan büyümüyor. Avrupa'ya karşı güvensizlik büyüyor. Bu Avrupa Birliği'ne karşı olmak değil. Çünkü, Avrupa Birliği Türkiye'ye karşı güven vermeyen davranışlarda ısrar ettiği için Avrupa'ya karşıtlık büyüyor.

Çıkarlarımızdan, haklarımızdan mı vazgeçelim? Vazgeçmekle sorun çözülüyor mu? Türkiye'nin vazgeçilmezliğini anlatmak lazım. Tercihimiz biz yapmıyoruz, tercihi onlar yapıyor. Öyleyse izleyeceğimiz politika Türkiye'nin vazgeçilmezliğini doğru bir dil, doğru araçlarla anlatmaktır. Aman bir mazarrat çıkmasın, işte bu noktada işadamlarını saygıyla karşılıyorum. TÜSİAD'ından MÜSİAD'ına, Ticaret Odalarından Mütteahhitler Birliğine kadar herkesi saygıyla karşılıyorum. Çünkü, siyasetin çıkardığı bir mazarratlık yüzünden herkes kendi birikimlerinden oluyor. Onun için aman istikrar olsun, olsun da sürdürülebilir bir şey olsun. Sonunda hepimizin birden göçtüğü bir şey olmasın.

Bana sorulan soru bir alternatif doğacak mı? Alternatifin kendisi milletin kendisidir. Millî irade kendi alternatifini çıkarır. Atatürk'ün Amasya Tamimi ile söylediği söz, "Milletin içine düştüğü bu ahval ve şeraitten kurtaracak olan yine milletin azmi ve kararlılığıdır." Millet bunu bulur millete güvenin.

Burada bana nezaket gereği fedakarlığa dair sözler nazik bir ses tonu içinde söylendi, birleşme ve ittifak filan. Çok net söyleyeyim Anavatan Partisi hiçbir şart altında başka bir siyasi partinin amblemi altında seçimlere girmez. Biz 10 kişi, 15 kişi, 55 kişi, 155 kişi meclise bir daha gelelim diye başka bir siyasi partinin çatısı altında seçimlere girmeyiz. Çünkü, Türkiye'nin ihtiyacı olan şey bizim bir

daha milletvekili olmamız filan değil. Anavatan Partisinin de ille de bir grup olarak mecliste bulunması da değil. Türkiye'nin ihtiyacı olan şey gittiği bu yolu değiştirmesidir. Bu katarı alıp başka bir raya oturacak bir politik güce ihtiyacı var. Teslimiyetten rekabete bu dönüşümü gerçekleştirecek bir zihniyet devrimine ihtiyacı var. Onun için, mesele merkez sağ meselesi değil. Merkezin sağı solu değil, Türkiye'nin gerçek merkezi inşa etmesi gerekiyor. Türkiye'de devlet bir istikamette, millet başka bir istikamette gidiyor. Millet kendi içinde de bir güvensizlik paranoyası içinde hakikaten geleceğine büyük bir endişeyle bakıyor. İnsanlar artık komşularına güvenemez hale geldiler. İnsanların korkuları olağanüstü, herkesin bir korkusu var. İşadamı kriz çıkar mı diye korkuyor, borçlanarak ev almış olan memur da korkuyor, işçi de korkuyor, traktörünü krediyle almış olan köylü de korkuyor. İşçi işini kaybetmekten korkuyor, esnaf Bağ-Kur primini ödeyememekten korkuyor, ilave vergi gelmesinden korkuyor, vatandaş Türkiye'nin bölünmesinden korkuyor, Türkiye'nin savaşa girmesinden korkuyor. Türkiye korkak bir toplum haline geldi. İstiklal Marşı "Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak" diye başlayan bir ülkede herkes korkuyor, korkuyoruz. Bu korkuların üstesinden gelecek bir güç, bir irade ortaya koymak gerekiyor. Siyasetçinin beklediği şey Türkiye'yi yeniden bir rekabetçi duruşa, yeniden özgüvene kendi insanına güvenmeye, kendi imkânlarına güvenmeye ve dünyayla kendi hakkını talep eden bir iletişime geçmeye davet eden, götüren bir liderliğe ihtiyacı var. Açık açık konuşalım, bir taraftan devlete bakıyorsunuz bir tehditler manzumesi sıralıyor, irtica bir numaralı tehdit. Bu tehdit içeriden geliyor, halktan geliyor. Bölücülük iki numaralı tehdit, içeriden geliyor, yani halktan ya da halkınızın bir kısmından. Mezhap çatışması üç numaralı tehdit. Ne oluyoruz; Türkiye'nin dışarıda bir düşmanı yok Türkiye'nin bütün düşmanları içeride mi. Yolsuzluk, yozlaşma başka bir tehdit. Millete bakıyorsunuz, bunlar gelirse Türkiye'yi İran'a döndürecekler, ben bu hayat tercihimle yaşayamayacağım, çoluğumla çocuğumla tatile gidemeyeceğim korkusu var. Vatandaş birbirinden korkuyor. Çünkü, siyasal sistemimiz güveni inşa edemiyor. Türkiye'nin temel meselesi devlet-millet ayrışmasıdır. Devletle milletin ayrı eksenlerde birbirinden kopmaya doğru, savrulmaya doğru gittiği bu istikametleri bir araya getirmek gerekiyor. Merkezin inşası devletle milletin buluşturulmasıdır. Devleti devlet yapan ilkelerle, milleti millet yapan değerlerin kaynaştırılmasıdır. Bunu yapacak bir siyasete ihtiyaç var. Bunu yapacak bir siyaset, bunu yapma kararlılığını gösterecek bir siyaset Türkiye'yi hak ettiği değerlerle buluşturacaktır. Bu nasıl olur? Her şey fedakarlıkla olur, her şey emekle olur.

Türkiye'nin hükümeti, Türkiye'nin ulusal menfaatlerini, dış politikada ne yazık ki kendi siyasi çıkarlarıyla takas etmiştir ve bunu yapmaya devam ediyor. İşte Avrupa Birliği'ni getirdikleri nokta budur.

Sizin dolambaçlı veya nazikçe sorduğunuzu ben açık söyleyeyim, ama bu fedakarlık köprü altında su bağışlama duruşu değildir. Gazeteciler bu konuyla ilgili görüşlerimi sordular ben de söyledim. İttifak senaryolarının hiçbirinde yokuz dedim. Halka karşı hilesiz, samimi bir şey yapalım. İçinde hangi milletvekilinin, hangi siyasetçinin nereye oturacağı bir bina tasarlamaya samimi proje diyemezsiniz. Samimi proje millet nerede oturacak, milletin hali ne olacak, millete ne vereceğiz, Türkiye'ye nasıl bir gelecek düşünüyoruz, Türkiye'nin önünü nasıl açacağız diyen projedir. Dolayısıyla bu birilerinin fedakarlığına dayanır. Birtakım insanlar dönüp bunu bir zaaf olarak görüyorlar. Belki siyasetçilerden, siyasete yakın gözlükle bakanlardan bazıları bunu zaaf olarak algılayabilirler. Ben burada zaaf değil tam bir iman görüyorum. Kendi kaderini milletin kaderiyle birleştiren ve kendini milleti için, milletine adamaya hazır bir mütevazı insan olarak gören bir dirayet, direnç görüyorum. Ben burada hiçbir zaaf görmüyorum, tam tersine cesaret görüyorum, yürek görüyorum, gerçek liderlik görüyorum. Hiç bundan korkacak bir şeyim yok, ama bu sorulara sizi samimiyetle ve saygıyla karşıladığım için cevap veriyorum. Birileri yarın çıkar bana gelsinler partimizin listelerinden girsinler filan derlerse, Allah onlara hayırlı iş versin, Allah onlara müstahakkını versin ve verecektir. Mesele milleti iktidar yapmaktır. Mesele Türkiye'yi siyasal sistem içinde itibarlı bir yere getirmektir. Mesele Türkiye'nin rekabet gücüne rekabet gücü katmaktır. Mesele insana huzur ve mutluluk götürebilmektir. Mesele Türkiye'ye barışı getirebilmektir, Türkiye'yi etnik kavgalardan, mezhep kavgalarından çıkarmaktır. Mesele insanını özgür, devletini adil kılabilmişiniz ve ülkeyi mamur kılabilmişiniz bir Türkiye hayalinde birleşmektir. Bu bir yürek ister, bu bir azim ister, bu bir vizyon ister. Buna sahip olanlar bunu yaparlar. İçinde Türkiye'nin olacağı bir çatı kurulsun, en kötü yerinde ben olayım buna razıyım. Hatta hiç olmayayım, ben buna razıyım. Fakat şuna razı değilim, biz şu köşeden bir tık buradan atlayalım, hele bir iktidara ortak olalım, bu iktidara ortaklık zaten bizim kendimiz için istediğimizden çok herkese lazım. AKP'nin öngörülemez ve denetlenemez bir güç olmasından kaygı duyan herkes, ona bir fren mekanizması, bir "kuruz" (cruise) kontrol mekanizması monte etmek için zaten can atıyor. Biz de o mekanizma oluruz, siyasi ikbalimizi de böylece güvence altına almış oluruz.

Biraz önce sayın başkana dedim ki, keşke Mayıs'ta beni davet etmiş olsaydınız. Mayıs'ta davet etmiş olsaydınız sizi sabaha kadar uyutmayacak şeyler anlatacaktım burada, heyecandan sabaha kadar uyuyamayacağınız şunlar bir an önce olsun biz de görelim diyeceğiniz şeyler anlatacaktım size.

Erkan MUMCU

Erkan MUMCU, 1963 yılında Isparta'nın Yalvaç ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Isparta ve İstanbul'da çeşitli okullarda tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Mumcu, tekstil sektöründe de bir süre faaliyet gösterdi.

1995 yılında Anavatan Partisi'nde politikaya atılan Erkan Mumcu 20. dönem Isparta Milletvekili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne girdi. Parlamento'da Araştırma Komisyonu Başkanı, Adalet ve Anayasa Komisyonlarının yanı sıra çeşitli araştırma ve soruşturma komisyonlarında da üye olarak görev aldı.

1995-1997 yıllarında Anavatan Partisi Genel Başkan Danışmanı olan Mumcu, 1997-1998 yılları arasında Anavatan Partisi Genel Sekreteri olarak partisinin karar organında yer aldı. Mumcu, yine 1998 yılı sonundan 1999 yılı Haziran ayına kadar partisinde Genel Başkan Yardımcılığı görevini yürüttü. Haziran 1999'da kurulan Türkiye Cumhuriyeti 57. Hükümeti kabinesinde Turizm Bakanı olarak yer aldı.

3 Kasım 2002 seçimlerinde AK Parti'den milletvekili oldu. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ardından, Kültür ve Turizm Bakanlığı yapan Erkan Mumcu 15 Şubat 2005'de bakanlık görevinden ve AK Parti'den istifa etti. Anavatan Partisi'ne dönen Mumcu, tek aday olarak girdiği 4. Olağanüstü Kongre'de Genel Başkanlık'a seçildi.

İngilizce bilen Mumcu, evli ve iki çocuk babasıdır.

SİYASİ KARIYERİ

1995 : ANAVATAN PARTİSİ 20. DÖNEM İSPARTA MİLLETVEKİLİ
1995-1997 : GENEL BAŞKAN DANIŞMANI
1997 : ANAVATAN PARTİSİ GENEL SEKRETERİ
1999 : ANAVATAN PARTİSİ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI
1999 : ANAVATAN PARTİSİ 21. DÖNEM İSPARTA MİLLETVEKİLİ
1999-2001 : 57. HÜKÜMET TURİZM BAKANI
2001 : ANAVATAN PARTİSİ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI
2002 : ADALET VE KALKINMA PARTİSİ 22. DÖNEM İSPARTA MİLLETVEKİLİ
2002 : 58. HÜKÜMET MİLLİ EĞİTİM BAKANI
2003-2005 : 59. HÜKÜMET KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI
2005 : ANAVATAN PARTİSİ GENEL BAŞKANI

12 MART 2007

GÜNDEM TOPLANTISI

Konuk Konuşmacı: Mehmet AĞAR Doğru Yol Partisi Genel Başkanı

M. ERDAL EREN (TMB Başkanı)

Doğru Yol Partisi Genel Başkanı Mehmet Ağar, Sayın Büyükelçiler, Sayın Milletvekilleri, Siyasi Partilerin, Bürokrasinin, Basının ve Sivil Toplum Kuruluşlarımızın Değerli Temsilcileri, Sevgili Meslektaşlarım, Hanımefendiler, Beyefendiler; Türkiye Müttehhitler Birliği olarak düzenlemekte olduğumuz "Gündem" temalı geleneksel toplantımıza hoş geldiniz.

Bu akşam şeref konuğumuz Doğru Yol Partisi Genel Başkanı Sayın Mehmet Ağar. Nisan ayında Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Deniz Baykal ve Mayıs ayında AKP Genel Başkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan aynı amaçla davet edilmiş bulunuyorlar.

Sayın konuklar, biliyorsunuz bugün 12 Mart, demokrasi tarihimizin en talihsiz yıldönümlerinden biri ve ne ilginç bir tesadüftür ki, o günkü muhtıraya muhatap iktidar partisinin devamı olduğunu söyleye gelen Doğru Yol Partisinin Genel Başkanını dinleyeceğiz bugün. Ben kolay unutan bir millet olduğumuzu da düşünerek uzak geçmişte olanları değil, sadece son 2 ayda içeriden ve dışarıdan yapılan açıklamalar ışığında gelişmelere kısaca değinmek ve sonra da sayın konuğumuzun değerlendirmelerini almak istiyorum.

5 Ocakta Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanı "Ulus devlet tehlikede" dedi. Konuşmasının bir bölümü aynen şöyle, "Son derece kaygan bir zemin üzerine oturmuş uluslararası bir ortamda Türkiye, bir yandan yakın zamana kadar değişik çap ve karakterde savaşların yer aldığı ve halen potansiyel çatışma tehditlerinin bulunduğu Balkanlar, sürtüşmelere sahne olan ve çeşitli istikrarsızlık potansiyelleri taşıyan Kafkaslar ve yaklaşık 40 yıldır fiili çatışmalar ve terörist faaliyetlerle yoğrulmuş Ortadoğu arasında bir iç hat

pozisyonuna sahip halde bulunmaktadır. Bu 3 bölge ve Orta Asya küresel politikaların ve rol savaşlarının yoğunlaştığı alanları oluşturmaktadır. Dolayısıyla 21 inci yüzyılda doğuya doğru genişleyen dinamik bir alan söz konusu

olmaktadır ve Türkiye bu alanda merkezi konumdadır." MİT başkanı böyle bir konumda bekle gör uygulanamayacağını ve ulus devletimizi devam ettirmek için güçlü bir ekonomi, kusursuz bir dış politika ve caydırıcı bir askeri güçten oluşan çok sağlam 3 ayağa sahip olmamız gerektiğinin altını çizdi.

10 Şubatta Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin Münih Güvenlik Konferansında yaptığı ABD ve NATO'yu eleştiren konuşmasında, "Doğuya doğru genişlemenin kolay olmayacağını" söyledi.

"Günümüzde tek kutuplu dünya kabul edilemez olmanın yanı sıra aynı zamanda imkânsızdır" dedi Putin. Ardından da kutup konusunda Çin'le bir toplantı yaptılar. Acaba, dünya medyasını halen işgal eden bu açıklama ikinci bir soğuk savaş döneminin ayak sesleri midir?

19 Ocakta hepimizi sarsan Hrant Dink katliamı, deprem riski altındaki ülkemize yeni fay hatları eklemek için değil midir?

16 Şubatta Washington'da Türk gazetecileri ile basın toplantısı yapan Genelkurmay Başkanı'mız, "Kuzey Irak'taki 2 Kürt grubunun PKK'ya tam destek verdiğini ve ben bunlarla asker olarak görüşmem, siyaseten kim görüşürse görüşün" dedi. Sonra sayın Başbakan ile Genelkurmay arasındaki kişisel veya resmi düşünce polemğine hep beraber şahit olduk. 2 gün sonra DTP Diyarbakır İl Başkanı Aydoğdu bir basın toplantısı düzenledi, "Bu yılki Nevruz şenliklerine Talabani ve Barzani'yi davet edeceklerini" söyledi. Hızını alamayıp "Kerkük'e yapılacak saldırıyı Diyarbakır'a yapılmış sayarız" deyince soluğu hapiste aldı. Hemen ardından sazi alan Barzani, "Kuzey Irak'taki PKK ile askeri mücadeleye girmeyeceklerini, Kerkük'ün Kürt kenti olduğunu ve İran ile Türkiye'nin Kürtlerin bağımsız bir devlete sahip olma hakkı olduğu fikrine alışmaları gerektiğini" söyledi. Ardından Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri bakanı, Kuzey Irak'ı yanlışlıkla Kürdistan olarak tanımladı. Başbakanımız, "Bu tanımın kendisini ilgilendirmedğini ve kendisini asıl ilgilendirenin Kürdistan tanımı değil, her gün 60 Müslümanın öldürülmesi" olduğunu söyledi. Ana muhalefet liderimiz "kurbağayı ısıtıyorlar" teşhisinde bulundu. Nedense biraz önce dışarıda bazı arkadaşlarımla aklıma da "keklığı düz ovada avlarlar" türküsü gelmiş.

Tüm bunların üstüne eski Cumhurbaşkanı'mızdan Kenan Evren'in de dili çözüldü. "Türkiye'ye eyalet sistemi gelmelidir" diyerek sadece toplumu değil, kendi silah arkadaşlarını bile şaşırttı.

Bir de Osmanlı Devleti tarafından yapıldığı iddia edilen ve faturası Türkiye Cumhuriyetine çıkarılan sözde soykırım iddiası var ki, onunla da bugünlerde stratejik ortağımızın meşgul olduğunu biliyoruz. ABD Temsilciler Meclisinin bu konuda alacağı kararın önümüzdeki aylarda yeni sorunlara yol açacağını şimdiden görüyoruz. Halbuki 26 Şubat'ta Lahey Adalet Divanı, 1995'te Sırp tarafından Serebrenska'da katledilen 8000 Bosnalı müslüman ile ilgili davada, olayın soykırım olduğunu ancak Sırbistan'ın soykırımcı

devlet olmadığına karar verdi. Sonuç olarak bu olay ibret verici bir çifte standart uygulaması ile faili meçhul soykırım oldu.

Avrupa Birliği toplum ve devlet için önemini kaybetmiş görünüyor biliyorsunuz. Kıbrıs'ta limanlarımız açılmayınca müzakereler 8 başlıkta askıya alınmış, kalan fasılların açılması beklentisine girilmişti. AB Daimi Temsilciler Meclisi geçtiğimiz günlerde müzakerelerin umduğumuz gibi 4 değil, Rumların umduğu gibi tek başlıkta açılacağı müjdesini verdi.

Dünyada uluslararası ilişkilerimizde ve ülkemizde böylesine önemli gelişmeler yaşanırken ekonomimiz ne yönde ve nasıl etkilenecek diye bizler endişeleniyoruz. Dış borcumuzun, cari açığın, bankacılık sektöründeki yabancı sermaye payının vardığı mertebeler, yüksek faiz, değerli TL politikasının ihracat, turizm ve tüm üretim sektörlerine negatif etkileri hükümetimizin bazı üyeleri tarafından bile artık sıklıkla dile getiriliyor. MİT Başkanının olmazsa olmaz dediği 3 ayağın "güçlü ekonomi, kusursuz dış politika ve caydırıcı askeri güç" gerekliliğini anımsayınca kaygımız daha da artıyor. Cumhurbaşkanlığı seçimi ve erken veya zamanında yapılacak seçimler nedeniyle korkuyoruz ki ülkemizi yönetenler işi gücü, sorumlulukları bir kenara bırakıp siyasete endekslendiler. Basınımız Nisan ayından sonra Mecliste yasaların bile artık ele alınamayacağı değerlendirmelerini yapıyor. İşte böyle bir 2007 yılına girmiş bulunuyoruz.

Sayın Genel Başkan; bu saydığım nedenlerle birazdan yapacağınız konuşmayı hepimiz ilgiyle bekliyoruz. Bu konuşmanızda özelde sektörümüz, genelde Türkiye, iç ve dış tehditler, ekonomimiz ve siyasi geleceğimizle ilgili cevaplar bulmayı umuyoruz.

Sayın konuklar; ben sözlerime burada son veriyor, bu ve benzeri önemli sorulara değerlendirmeleriyle yanıt vermesi beklentisiyle Sayın Genel Başkan Mehmet Ağar'ı kürsüye davet ediyorum.

MEHMET AĞAR
(Doğru Yol Partisi Genel Başkanı)

Çok muhterem konuklar, Sayın Büyükelçiler, Değerli Milletvekili arkadaşlarımız, Türk inşaat sektörünün çok değerli mensupları; gerçekten Türkiye'nin belki de cumhuriyetten bu yana en önemli aşama kaydetmiş bir sektörünün temsilcileri ile bir aradayız, birlikteyiz.

1923'ten bu yana, bugünün dünyasında dünya ile rekabet edebilecek önemde, belki de yegane sektörümüz müteahhlik sektörü. Dünyanın dört bir tarafında, hükümetimizin de eksik olmasın

ayırımı uygulamaları sayesinde yurtdışında güçlü hizmetlerini sergilediklerinden gurur duyduğumuz müteahhitlerimiz var. Onlarla birlikte olmanın memnuniyeti içerisindeyiz. Bu uygulamalar devam ettikçe, kişiye özel şartnameli ihaleler devam ettikçe zannediyorum ki büyük milyar Dolarlara mal olan büyük gelişmeler kaydedeceğimiz yurtdışında. Onun da önemli olduğunu söylemek lazım. Bazı şerhlerden de hayır doğuyor demek ki.

Türkiye siyasetinde çok önemli birkaç şey oldu. Bunlardan bir tanesi iktidar grubunda partililer, mebuslar Başbakanı yaş günü hediyesi olarak sadakat yeminlerini armağan ettiler. Dünyanın demokrasisinde böyle bir şey olabilmesi mümkün değildir. Milletvekili emir ile çalışan bir personel filan değildir. Milletvekili nihayetinde seçimle geldiği kabul edilen, oyla geldiği kabul edilen fikri özgürlüğü olan, fikir üretme özgürlüğü olan kişiye denir tanım olarak, ama böyle bir şey yok. Böylesine bir demokraside istikrarın da var olduğu Türkiye'de söylenmektedir.

Biraz evvel Sayın Eren diyor ki, "Mayıs konuşmacısı kim olacak?" Madem Türkiye'de bu kadar güçlü istikrar, bu kadar da sayısal gücü olan bir milletvekili grubu olan bir iktidar var, Türkiye'de cumhurbaşkanlığı seçimi problem mi olmalı? Ne olacağı belli olmaz mı şimdi? Niye olmuyor? İstikrar sadece sayısal çoğunlukla ele geçen bir şey değil. Fakat öylesine sanal bir şekilde korunması konusunda gayretler var ki, küreler yere düşmesin diye herkes gayret içinde.

Baktığınız vakit, Forbes Dergisine göre Türkiye'deki sistem her sene 6 yeni dolar milyarderi yetiştiriyor. Biz "her mahallede bir milyoner olsun" dan gelen bir liberal anlayışa sahibiz. Rahmetli Menderes her mahallede bir milyoner istemiş. Doğru bir şey aslında, keşke 10 milyoner olsaydı, 50 milyoner, 100 milyoner. Türkiye'de ha babam 100 milyarder olsun, 500 milyarder olsun da ekonomi de onunla doğru orantılı olsun. Dünyanın en güçlü Japon ekonomisi bu bizim milyarder sayısına sahip değil. 11 trilyon dolardan fazla gayri safi hasıla üretiyor, ama böyle bir sayısı yok ve Japon milyarderler milli gelirin yüzde 1'ine sahipler. Yüzde 99'unu kalanlar paylaşıyor. Bizde yüzde 10'una sahip 26 kişi. Oturup bunları düşünmek lazım. Neyin istikrarı? Kimin istikrarı ve nasıl bir istikrar? Düşünülecek meselelerden bir tanesi budur.

Düşünecek bir diğer mesele daha vardı. Tabii Erdal Bey esprili söyledi biraz. Biz de espi ile yaklaşalım. Türkiye'de bizim demokratik açılımlarımızdan rahatsız olan 2-3 kesim vardır. Bunlardan bir tanesi iktidar partisinden ziyade muhalefet partileri rahatsızdır, görülmemiş bir şey.

Ana muhalefet partisi başkanı Baykal diyor ki, "Ağar Güneydoğu açılımı ile Diyarbakır'ı mı vermek istiyor?" O farkında değil, ben Musul'u almak istiyorum. Bu açılımla Diyarbakır gitmez, bu açılımla Musul alınır. Günümüzün siyasetinde tankla topla filan alınmıyor buralar müteahhitler ile alınıyor, işadamı ile alınıyor, ihracatçı ile alınıyor, fabrikatörlerle alınıyor, emperyal bir vizyonla alınıyor, ayağı yeren basan duruşlarla alınıyor, kendi ülkesindeki iç çatışma alanlarını bitirmekle alınıyor. Fakat onun karşısında bir başkası daha var bundan rahatsız olan, o da Demokratik Toplum Partisi'nin başkanı. O da çıkıyor kitle altından kaymaya başladıkça diyor ki, "Kerkük'e yapılacak saldırıyı Diyarbakır'a sayarız." Sanki Kerkük'e bir

Ana muhalefet partisi başkanı Baykal diyor ki, "Ağar Güneydoğu açılımı ile Diyarbakır'ı mı vermek istiyor?" O farkında değil, ben Musul'u almak istiyorum. Bu açılımla Diyarbakır gitmez, bu açılımla Musul alınır. Günümüzün siyasetinde tankla topla filan alınmıyor buralar müteahhitler ile alınıyor, işadamı ile alınıyor, ihracatçı ile alınıyor, fabrikatörlerle alınıyor, emperyal bir vizyonla alınıyor, ayağı yeren basan duruşlarla alınıyor, kendi ülkesindeki iç çatışma alanlarını bitirmekle alınıyor.

saldırı yapılmış, Kerkük'te bir şey var. Bir başka belediye başkanı çıkıyor bugün diyor ki, "Terör örgütünün başına "sayın" denmesi yargılanmamalı ve yadırganmamalıdır." Yok canım, dünyanın neresinde terör örgütünün başlarına sayın deniliyor. Bizim istediğimiz siyaset bu değil. Bunun adı siyaset filan değil bunun adı resmen ihanettir. Türkiye'de siyaset yapmak isteyen ülkenin birlikteliği, bölünmez birlikteliği, müşterek vatani, mevcut anayasası temelini dışında siyaset filan yapamaz. Türkiye'yi kutuplara bölmek, zıtlıklar üzerinden, gerilimler üzerinden siyaset yapmak modası geçti.

Bugünün 12 Mart olması dolayısıyla bugün söyleyelim: ülke inşallah demokrasi dışı bir müdahale ile bir daha karşılaşmayacaktır. Duayla temenni elbette önemlidir, ama bunun yolu siyaset yapmakla olur. Siyaset kendi ayakları üzerinde durdukça, ülkenin gerçekleri üzerinden yapıldıkça, keyfi, bir avuç kadronun ülkeyi yönetmesine göz yuman bir kısır siyaset anlayışı olmadığı takdirde,

Türkiye'de bir daha demokrasi dışı bir müdahale asla olmayacaktır. Herkes kabul etmelidir ki, ülkede siyasetin yaptığı bir yanlışlık varsa da bunu düzeltecek yegane güç millettir. Milletin dışında hiçbir güç olmaz.

İşinize gelince "sivil toplum örgütleri gelin bize 301'de bir öneri hazırlayın", işine gelmeyince, "zaten bizim sayısal çoğunluğumuz var size mi akıl soracağız, istediğimiz yasayı çıkarırız" diyen bir anlayışın günümüzde hiçbir karşılığı yoktur. Zora gelince "yetiş ya imdada sivil toplum", sıkıntılı olmayan konularda "zaten millet bize güç verdi, yetki verdi dilediğimizi yaparız" anlayışı artık gerilerde kalmıştır. Bugün modern demokrasilerin paylaşma, uzlaşma kültürünü, katılımı öne çıkarma günüdür. Bütün bunları yaparken biz milleti muhatap alarak yola devam ediyoruz.

Türkiye'de bir diğer heves de tepeden siyaset tanzim etmek hevesidir. Bunun 2002 seçimlerinde bittiğini artık görmek lazım. Türkiye'de hiç kimse keramet sahibi filan değildir. Yukarıdan, ne oturup solu birleştirir, ne sağı birleştirirsiniz. Bunu birleştirecek güç milletin kendisidir. Elbette herkes fedakarlık yapacak, siyasetin kendisi samimi olarak yaptığınız vakit bir fedakarlıktır. Zamanınızdan, ailenizden, sağlığınızdan...Siyasetin bir dönem, küçük bir grubun maddi çıkarlarını korumak adına yapıldığını görerek siyasetten kopan milyonları siyasetin içine biz çekiyoruz tekrar. Siyaset öylesine bir yaralanma içindeydi ki, 2002 seçimleri millet eliyle bir büyük kadro tasfiyesi sonucunu doğurmuştur.

Siyaset nihayetinde birtakım insanlara koltuk ve makam sağlama aracı filan da değildir. Siyaset planı, projesi, yüreği olanların Türkiye'nin birikmişlerine, problemlerinin üzerine cesaretle ve yürekle gitme işidir. Bütün bunları siyaset adına söyleyenlerin bana 4,5 senedir Türkiye adına ne teklifleri var, bana bir tane aklında kalan bir şey söylesin. Bizim dışımızda Türkiye adına bir teklifi olan başka bir parti var mı, tanzimi olan bir parti var mı, söylediği akılda kalıcı bir şey var mı? Sürekli hükümeti, başbakanın söylediği sözler üzerinden eleştirerek siyaset yaptıklarını zannediyorlar, yok böyle bir şey... Türkiye'de herkes işin kolayına kaçıyor.

Tabii ki tehditler var. Biz bu tehditleri herkesten daha önce gördüğümüz için, bunların hepsini söyledik. "Güçlü bir milli ekonomi; mekanize gücü, atış gücü yüksek güçlü bir milli ordu". Ben bunu söylediğim vakit geçen sene Eylül ayı idi. 5 Ocak'ta MİT müsteşarı yeni bir şey söylemedi. Mehmet Ağar Diyarbakır'ı mı verecek? Mehmet Ağar oralar gitmesin diye herkes evde uyurken belinde silah uykusuz dağlarda bayırlarda gezdi

10 sene evvel. O zaman da devlet terörü yapıyor Mehmet Ağar diye tenkit ediyorlardı beni. Bugün de böyle diyorlar gülüyorum. O günün şartları oydu, o gün riskleri biz üzerimize aldık, yaptık, yaşadık, onları aştık. Şimdi hislerinin ne olduğunu biliyoruz, şimdi kalkıp orada birtakım partilerden, birtakım bölücülük hevesleri olan siyaset yaptığını zanneden insanların lafı üzerinden bizim laflarımızı eleştirmeye ve istismar etmeye hiç kimsenin hakkı yok. Varsa söyleyeceğin başka bir söz, varsa bir teklifin ne yapacağına dair, gelir söylersin. Demokrasi ve özgürlüklerden yana mısın ? Tedbirlerini koy, çareni koy. Demokrasi ve özgürlükler, hukuk içerisinde bunu açacak. Temeli nesebiyle demokrasi başka, müşterek vatan başka, bölünmez birliktelik başka.

Nihayetinde Türkiye'de demokrasinin gelişiminin en önemli itici gücü özel sektördür. Özel sektör büyüme ihtiyacında olan bir kesimdir. Özel sektör, bir yandan Türkiye'de, bir yandan da Türkiye dışında ülkenin silahsız savaşçılarıdır. Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığının arkasında askeri gücü vardır. Bu bölgenin güvenliğini, refahını, istikrarını sağlayacak olan yapının adı da budur. Türkiye bu meseleleri açacaktır, Atatürk'ün söylediği gibi, Türkiye az zamanda büyük mesafeler alabilen bir ülke. Bunu iç bütünlüğünü, iç huzurunu, iç birlikteliğini güçlendirdiği her dönemde yapmıştır.

Birileri Erbil'den, Duhok'tan bir şeyler söylüyor. Türkiye o söylenenler üzerinden siyaset tanzim etmez. Geçmişte hiç böyle bir şey olmuyordu. Türkiye, Türkiye gibi yönetilmeli. Dün olan, bugün olan bir şey değil ki Kuzey Irak meselesi. 1991 Körfez hareketından beri var. Bizim yönettiğimiz Türkiye'de bizim milletimizi rahatsız eden bir laf kimse söyleyemez. Irak meselesi, ülke güvenliği açısından son yıllardaki en önemli meseledir. Bundan daha önemli bir mesele yoktur. Bu meselede Türkiye'nin son derece önemli makamları farklı şeyler söylerse bu olmaz. Bu millette gerçekten bir kaygı yaratır, bir huzursuzluk yaratır.

Cumhuriyet 3 ayak üzerinden yönetmiştir kendisini. Bu ayaklar Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Genelkurmay Başkanlarıdır. Başlangıcından beri böyledir bu. Cumhuriyeti kuran kadrolar milyonlarca kilometre karelik Osmanlı topraklarından elde kalanın ne anlama geldiğini bilen askeri kadrolardır, önder kadrolardır. Cumhuriyetin başlangıcında Atatürk, İsmet Paşa ve Fevzi Paşa üçlemesi uzun yıllar bu beka meselesini kafalarının bir yerinde hep muhafaza ederek yola devam etmişlerdir. Zaman içerisinde sıkıntılarımız olmuştur. Ama Türkiye'nin dış güvenlik meselelerinde farklı konuşmalar, farklı sözler en kötü siyasi dönemlerde bile olmamıştır.

Yukarıdan, ne oturup solu birleştirir, ne sağı birleştirirsiniz. Bunu birleştirecek güç milletin kendisidir. Elbette herkes fedakarlık yapacak, siyasetin kendisi samimi olarak yaptığınız vakit bir fedakarlıktır.

Türkiye'nin Cumhuriyetle başlayan Batı ile entegre olma sürecinin projelendirilmiş hali olan Avrupa Birliği süreci başarısız kalmıştır. Meseleyi iç siyasetin istismarı temelinde 4 senedir taşıdığını ifade eden hükümet 6-8 aydır bundan vazgeçmiştir ve şimdi de topluma son derece komik gelecek tarzda ilgili bakan "İnisiyatif bizim elimizdedir" diyebilmektedir, herkesi aldattığını zannederek. Hangi inisiyatif beyim? İnisiyatif mi kaldı ortada? Ne inisiyatifi kaldı? Bunlara rağmen Avrupa Birliği süreci umutsuzluk içinde değildir. Avrupa Birliği üyeliği Türkiye'nin hakkıdır. Her şeyden evvel bunu bir görüş kavramak lazım. Türkiye oralarda kapı önlerinde sürünen, rica eden, aman filan diyen bir ülke değil ki. Türkiye daha öncesinde imzaladığı, birtakım, uluslararası hukukta yeri olan anlaşmalar çerçevesi içerisinde kendi anasının ak sütü gibi helal olan bir statüyü arzulamaktadır. AB üyeliği meselesini, gerçek anlamda bir iç politika malzemesi değil, Türkiye'nin geleceğinin bir enstrümanı olarak görmek gerekmektedir. Bu bizim meselemizdir. Demokrat Partiden beri istikrarlı olarak sürüklediğimiz ve taşıdığımız bir projedir. Hükümet başlangıçtan bu yana daha sağlıklı bir temelde, duvara kendisini dayayarak meseleyi bir meşruiyet meselesi içerisinde görmek yerine, meseleyi Türkiye'nin hak edilmiş alandaki hedefe ulaşması biçiminde görebilmiş olsaydı; Türkiye bugün çok daha iyi bir noktada meseleyi yakalamış olurdu diye düşünüyorum.

Türkiye'nin büyük dönüşümlere, değişimlere ihtiyacı var. Türkiye yapısal dönüşüm reformlarını yapmak zorunda. İşte 4,5 senede büyük sayısal çoğunluğu olan iktidar. İstikrar adına niye bir vergi reformu yapamadınız. Bunu soruyoruz biz. Yani kalkıp ikide bir laik-antilaik çatışması üzerinden yapılan her siyaset bu iktidarın değirmenine su taşır. Bunların hiçbir doğru tarafı filan yok. Bunlar zaten bilerek çekiyorlar o alan içerisine. Çünkü, halkın öyle bir gündemi yok. Halk "elhamdülillah Müslüman'ım" der, laiklikle de hiçbir çelişkisi yoktur. Halkın gündeminde bu yoktur. Halkın gündeminde asgari geçim indirim vardır.

Vergi reformu yapılmıyor. Örtülü kazanç uygulaması problem olmaktan çıkarılmıyor. Vergi tabanını genişletecek hiçbir reform yapılmıyor... Sosyal güvenlik reformunun ne olacağı belli değildir. Türkiye'de yargı, adalet reformu yapılamamıştır. Geçmiştir bir 4,5 sene daha gelinmiştir öbür bahara... Sebep şu: Her şeyden evvel siyaset kendini reforme etmemiştir. Siyasi partiler kanunu değişmemiştir. Siyasette hesap verebilirlik, şeffaflık dönemi bir türlü açılmamıştır. Siyasetçi hesap vermekten kaçındığı sürece devlet kaynakları veya kamu kaynakları, daha geniş anlamda mahalli idareleri de kapsayacak şekilde denetlenebilir olmaktan

çıkmıştır. Kamu İhale Kurumunun kapsamından kaçırmanın her türlü kolaylıkları bulunmuştur. İdareye yapılan baskılarla şehir içinde yapılacak birtakım hizmetler için, güvenlik ve acelecilik ölçüsü getirilmekte ve bunun üzerine ihaleler davetiye usulü kişiye özel hale getirilmektedir, yeni yeni insanlar türetilmektedir. Bizim muhalefet alanımız buralardır. Türkiye muhafazakar değerlerle modern değerlerini bir arada yaşatmakta hiçbir zorluğu yoktur

Türkiye'de enerji maliyetlerinin düşürülmesi konusunda ne yapılmıştır? Geçen hükümetleri eleştirerek, mahkeme koridorlarına göndererek ortaya koyduğunuz süreçte ne yaptınız? Yeni ne geldi Türkiye'de enerji maliyetlerinde? Üreten kesimde hangi rahatlığı sağladı? İstihdam maliyetlerinde hangi rahatlığı sağladı? Dünyanın alabildiğine geliştiği ve değiştiği bir ortam içerisinde Türkiye farklı olarak hangi uygulamaları ortaya koydu? Hiçbir şey konulamamıştır.

Şimdi Türkiye'de geçmişteki bütçe açıklarının yerini, cari açık almıştır. Ne şekilde finanse edildiğini artık hepimiz biliyoruz. Ortaya çıkan tabloda Türkiye'de geri dönüşü olan yatırımlar yoktur. Büyük kamu yatırımları, altyapı yatırımları gündemden kalkmıştır. Rezidanslar, iş merkezleri gündemdedir Türkiye'de. Türkiye ekonomisine geri dönüş olarak ne getirecektir hep beraber oturup değerlendirelim. Dev gibi barajları, yolları, altyapıları Türk ekonomisinin geleceğinin temel taşlarını döşeyen sizler... İster istemez rezidans - iş merkezlerinin çerçevesi içerisine oturduk. Üretmeyen bir Türkiye vardır, üretmeyen bir Türkiye gelişemez. Türkiye sağlıklı bir üretimi, sağlıklı bir ihracatı, yatırım politikalarını yeniden hayata geçirmek zorundadır. Türkiye bunu yapabilir, uzun vadeli yüksek yabancı sermayeyi cezbedebilme kabiliyetine sahip dünyadaki az sayıdaki ülkeden bir tanesidir.

Olağanüstü israflar vardır. Avrupa standartlarında 1'e mal olacak yatırımlar, özellikle mahalli idarelerde 5'e, 6'ya, 7'ye mal edilmektedir ve bunların hiçbir şekilde denetimi yoktur. Hükümetle mahalli idarelerin aynı frekansta kesişmesi bütün denetimleri ortadan kaldırmıştır. Hiçbir şikâyet dikkatle izlenmemektedir, incelenmemektedir. Biraz evvel saydığımız davetiye usulü metoduyla Kamu İhale Kurumu'nun da var olan kontrolleri ortadan kaldırılınca "vur patlasın çal oynasın" a dönmüştür. Türkiye gerçekler üzerinden değil, algılananlar üzerinden siyaset yapılma dönemindeyiz. Başaran bir Türkiye bunların üstesinden gelecektir. Bu bakımdan Türkiye mevcut dünyanın kendisine biçtiği rolü daha

Üretmeyen bir Türkiye vardır, üretmeyen bir Türkiye gelişemez. Türkiye sağlıklı bir üretimi, sağlıklı bir ihracatı, yatırım politikalarını yeniden hayata geçirmek zorundadır.

güçlü bir şekilde oynayacak, yöneten bir Türkiye'ye yeniden kavuşmak zorundadır.

İktidara geldiğimizde ilk işimiz siyasete çeki düzen vermek olacaktır. Katılım mekanizmasını sağlayan, tabanın tercihlerinin önünü açan, şeffaflaşmayı - hesap verebilmeyi mecbur hale getiren yeni siyaset yapılanması gerekmektedir. Bunun önüne ve ötesine hiç kimsenin geçme gücü olmayacaktır. Milletın sahip çıkmadığı bir demokrasinin sağlıklı bir şekilde yola devam edebilmesinin önünde zorluklar olduğu ortadadır. Aldatıcı istikrarlar bir sonuç doğurmamaktadır. Belki tekrar olacak, ama bir kere daha söylemem lazım bahse konu bir istikrar eğer olmuş olsaydı, 16 Mayıs'ta nihayetlenecek olan Cumhurbaşkanlığı seçimi bugün çok bilinmeyenli denklem halinde olmazdı.

Türkiye gelecekte, Ortadoğu'nun da Kafkasların da en etkin düzenleyen, tanzim eden gücü olacaktır. Önümüzdeki seçimler Türkiye için büyük bir ivme kazanmanın başlangıç noktası olacaktır. Türkiye'nin her temel meselesi sümen altına sokulan evraklar halindedir. Her mesele ertelenmektedir. Risk alabilen, Türkiye'nin gücünü, büyüklüğünü, önemini kavramış olan, Türkiye'nin temelleriyle bir meselesi olmayan, toplumun her kesimiyle uzlaşmayı var edebilecek sıcak ilişkiler kurabilecek yeni bir yönetime ihtiyaç vardır. Ülkemizin bu zıtlasma ve bu kutuplaşmayı siyasetin temeli olarak taşıyabilme şansı yoktur. Bizim işimiz Türkiye'nin geleceğini hiç tartışmasız bir şekilde, 60 yıldır sürekli olarak takip ettiğimiz tarzda, Türk özel sektörünün güçlü öncülüğünde, her sene gayri safi milli hasılasını katlayan, büyüten, geliştiren ve bunu düzgün maliyet politikalarıyla adaletili bir şekilde paylaştırmayı bilen yeni ve modern bir yönetimdir. Ertenilmesi mümkün olmayan sosyal güvenlik, vergi reformu, kamu yönetiminin yeniden reforme edilmesi, yargı, adalet reformu gibi temel reform alanlarını kapsayacak ve bunları siyasetin küçük istismar alanının dışında geniş bir vizyon çerçevesi içinde düşünen; liyakati öne çıkararak; ideolojik bir kadrolaşmayı asla esas almayan; liyakatin, kabiliyetin, tecrübenin, bilginin önde olduğu yeni bir yapılanma süreciyle Türkiye bir büyük dönüşümü mutlak şekilde gerçekleştirmek durumundadır. Bu süreç içerisinde demokrasi ve özgürlükler Türkiye'nin bütünlüğünü korumanın en önemli gücüdür. Türkiye birlikteliğini, bütünlüğünü, birlikte yaşama iradesini güçlendirerek bugünkü mevcut anayasal sistemini muhafaza etmek suretiyle yoluna devam edecektir. Türkiye'nin anayasasının değişmez ilkelerini değiştirmek söz konusu dahi değildir ve olamayacaktır. Türkiye daha sivil, daha demokrat bir anayasa yapacaktır. Bu Türkiye'deki gelişimin önünü açacaktır. Bunda en ufak bir endişemizin olmadığını söylemek isterim. Çok teşekkür ederim.

Mehmet AĞAR

Mehmet Ağar, 1951 yılında Ankara'da doğdu. Babasının memuriyeti dolayısıyla 1957 yılında Urfa'da başladığı ilkokulu, Gümüşhane, Bolu, Adana, Ankara ve Erzincan'da; Erzincan'da başladığı ortaokulu, Kayseri, Diyarbakır ve Uşak'ta bitirdi.

Liseye Ankara'da başladı ve 1968 yılında Haydarpaşa Lisesi'nden mezun oldu. Aynı yıl girdiği Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde Emniyet Genel Müdürlüğü bursu ile okudu ve Maliye bölümünden mezun oldu.

İlk devlet memuriyeti Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesinde ve ardından Cumhurbaşkanlığı Koruma Müdürlüğü'nde Komiserlik yaptı. 1976'da Ankara vilayeti kaymakam adayı olarak İçişleri Bakanlığı'nda göreve başladı. İznik ve Selçuk ilçelerinde Kaymakam Vekili olarak, Torul ve Delice ilçelerinde Kaymakam olarak görev yaptı.

1980 Ocak ayında İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdür Muavini, 1981 Mayıs ayında Asayiş Şube Müdürü oldu.

1984-88 arasında Terör ve Asayişten sorumlu İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı olarak çalıştı.

1988'de Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne 1990'da İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne, 1992'de Erzurum Valiliği'ne, 1993 Temmuzunda Emniyet Genel Müdürlüğü'ne, atandı. 1995'de Elazığ Milletvekili seçildi. 1996'da 53. Hükümette Adalet Bakanı, 54. Hükümette İçişleri Bakanı olarak görev yaptı.

1999 ve 2002 seçimlerinde Elazığ'dan bağımsız milletvekili adayı oldu. İki dönem üst üste Elazığ'dan Bağımsız Milletvekili oldu.

14-15 Aralık 2002 tarihleri arasında yapılan DYP 7. Olağan Kongresi'nde Doğru Yol Partisi'nin yeni Genel Başkanı seçildi.

14-15 Mayıs 2005 Tarihlerinde yapılan 8. Olağan Büyük Kongre'de tekrar Genel Başkanlığa seçildi.

11 NİSAN 2007

GÜNDEM TOPLANTISI

Konuk Konuşmacı: Deniz BAYKAL

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı

M. ERDAL EREN (TMB Başkanı)

Çoğunuzun yakından bildiği gibi inşaat, yüz binlerce vatandaşımıza yurt içinde ve dışında istihdam yaratan ve etkilediği 200'e yakın sektör ile ekonominin lokomotifi olan bir sektör. Bizler bu lokomotifin gücü sağlamak gibi bir sorumluluk taşıyoruz. Ancak bu sorumluluğumuzun gereklerini yerine getirebilmemiz maalesef sadece bizim başarımıza bağlı değil.

Bizim, bizimle çalışanların, geçindirdikleri aile bireyleri ile birlikte sayısı en az 6-7 milyon kişiye ulaşanların, işsiz olup da iş arayanların, inşaata bağlı yüzlerce farklı sektörün de kaderi tüm vatandaşlarımız gibi, başta siyasetçiler olmak üzere ülkemizi yönetenlerin bizi nasıl yönettikleriyle ve geleceğe yönelik politikaları ile çok yakından ilişkili.

Ocak ve Mart aylarında yine bu salonda önce ANAP Genel Başkanı Sayın Erkan Mumcu'yu, sonra DYP Genel Başkanı Sayın Mehmet Ağar'ı konuk ettik. Bu akşam CHP Genel Başkanı Sayın Deniz BAYKAL ile birlikteyiz.

5 gün sonra Cumhurbaşkanı seçim süreci başlamış olacak. Siyasette tansiyon yükseliyor. Gelişmeleri hep birlikte ilgi ve kaygıyla izliyoruz.

Biz Türkiye'nin Atatürk'ün işaret ettiği yönde çağdaşlaşması gerektiğine; halkımızın bunu fazlasıyla hak ettiğine, AB'nin bu konudaki seçeneklerden biri olduğuna ancak, bu süreçte ulusal onurumuzdan ve cumhuriyetimizin kazanımlarından ödün vermemek koşuluyla yol almak gerektiğine inanıyoruz.

TÜSİAD'dan farklı olarak, kırmızı çizgilerimiz olmalıdır diyoruz. Kısa vadeli gelişmeler kırmızı çizgilerimizi zorluyorsa üyeliği tek taraflı olarak

askıya almak da dahil, tepki gösterilmesi gerektiğine inanıyoruz. Türkiye'yi bölmek, sözde Ermeni soykırımını kabullenmek, resmi dairelerden Atatürk resimlerini kaldırmak, Kıbrıs'ı teslim etmek ve Lozan'ı delmek gibi konuların AB'nin ilgi alanında bile olmaması gerektiğini düşünüyoruz.

Bu akşam Sayın Baykal gibi deneyimli bir politikacıyla birlikte olmak ayrıcalığını elde etmişken siyasetin, muhalefetin ve seçim

sisteminin işleyişine dair bazı saptamalar yapmak ve bunlara ilişkin değerlendirmelerini de almak istiyorum.

Biliyoruz ki: CHP, ana muhalefet partisi olmanın da etkisiyle kimi zaman hak ettiği, kimi zaman da etmediği eleştirilere hedef oluyor. Partinin ileri gelenleri “Mecliste büyük mücadele veriyoruz ama bunlar basına yansımıyor “ diye yakınıyorlar. Basına bu kadar bağımlı olmak yerine muhalefetin inşası gözden geçirilmelidir diyenler de var. Örneğin bizim gibi inşaat mühendisi olan Prof. İlhan Tekeli bu inşa işine kafa yoranlardan. Bu konudaki görüşleri geçtiğimiz haftalarda Sayın Orhan BURSALI'nın köşe yazısına da yansıdı. Şöyle diyor Sayın BURSALI:

“Parti politikaları çok fazla geçmiş hesaplamalar ve dolayısıyla kutsallıklar üzerinden yapıyor. Türklük, ulus, milliyetçilik gibi kavramlar çevresinde yoğun bir toz fırtınası var. Hiçbir dönemde cumhuriyetin niteliği, ülke birliği ve laiklik üzerine bu kadar büyük saflaşma ve ayrışma yaşanmamıştı. Denebilir ki çok kritik bir süreçten geçiyoruz. Kürt ve Ermeni sorunlarının yol açtığı tehditler, AB'nin sırtını dönmesi, Ortadoğu'daki savaş gibi konular hiçbir dönemde Türkiye'nin gündemini ve dolayısıyla partilerin iktidar mücadelesini ve seçmene verdikleri mesajları bu denli güçlü bir şekilde etkilememişti. Bunlar şimdi birinci sırada

Kısacası, siyasi partiler ateşi söndürecek ve seçmene umut verecek söylemler de geliştirmelidir” diyor Sayın BURSALI. Bu teşhise katılmamak mümkün değil sanırım.

Muhalefet inşası bağlamında bir konunun daha altını çizmek istiyorum. Biz hem iktidar hem de muhalefet sürecinde sadece medya desteğinin değil, sivil toplum kuruluşlarıyla ve özellikle büyük halk kitlelerine iş yaratan sektörlerin meslek kuruluşlarıyla işbirliği yapmanın da çok büyük önem taşıdığına inanıyoruz. En az 6-7 milyon vatandaşımıza geçim kaynağı yaratan bir sektörün temsilcileri olarak hem iktidardaki, hem de muhalefetteki siyasi partilerimizle daha yakın ve daha üretken bir işbirliği içerisinde olmamız gerektiğine inanıyoruz.

Sayın BAYKAL, ülkemizin iç ve dış ; siyasi ve ekonomik birçok tehditle yüz yüze olduğu bu çok kritik süreçte hepimiz söyleyeceklerinizi, projeksiyonlarınızı, varsa geleceğe yönelik taahhütlerinizi dinlemeyi büyük bir merakla bekliyoruz. Ben izninize mikrofonu size bırakmadan önce konuşmanızda cevap bulacağımız ümidiyle meslektaşlarımızın size yöneltmemi istediği birkaç somut soruyu da sormak istiyorum:

1. Geçtiğimiz günlerde %6,1 olarak açıklanmış olan ekonomik büyüme rakamı hakkında ne düşünüyorsunuz? Seçim süreci, düşük kur yüksek faiz politikası, borsadaki sıcak para gibi faktörleri birlikte değerlendirdiğinizde önümüzdeki aylarda ekonomik istikrar ne kadar tehlikededir?
2. İçinden geçmekte olduğumuz kritik süreçte iç ve dış tehditler artmıştır. Hatta bazı çevreler Cumhuriyetimizin kazanımlarının bile tehlikede olduğunu söylüyorlar. Sağdaki ve soldaki parçalanmış oy dağılımı devam ederse ve seçmen davranışları 2002'deki gibi olursa önümüzdeki genel seçimden çıkacak sonuç bugünden bellidir. Bu nedenle hem partiler arası, hem de partiler üstü işbirliği stratejileri Türkiye için hayati önem kazanmıştır. Sayın MUMCU ile Sayın AĞAR'ı konuk ettiğimizde her ikisine de sormuş olduğumuz soruyu size de yöneltmek istiyorum. Merkez solda birleşme için çaba göstermeyi düşünüyor musunuz? Bunun için fedakarlık yapmak, hem partinizin üst yönetiminde hem de vitrininde yeni isimlere, hatta partinizden kopmuş bazı isimlere yer vermek gibi düşünceleriniz var mıdır?
3. Siyaset uzmanları diyorlar ki: Siyasi partiler günümüzde, genel merkezlerinde güçlü bir lider ile bu lidere sadakatle bağlanmış profesyonel kadroların oluşturduğu yapılara

Artık geldiğimiz noktada taahhüt sektörü, çok yönlü bir sektör olarak faaliyet gösteriyor. Müteahhitler, artık sadece müteahhit olarak kalmıyorlar. Ötesine geçiyorlar, yatırımcı haline dönüşmeye başlıyorlar. Gittikleri ülkelerde, yatırım yapan iş adamlarımızın yaptıkları işi teslim etmekle buradaki ilişkiyi noktalamadıklarını ve bir başka biçimde buradaki ilişkiyi yatırımcı olarak sürdürmeye devam ettiklerini görüyoruz.

belirleyici rol oynuyorlar ve hiçbir siyasi parti de bunları görmezden gelemez. Lakin bunların seçmen kitlesi tarafından büyük ölçüde kanıksandığı da bir gerçek. Bizim seçmenimiz ateş şalvara düşmediği sürece bunlarla fazla ilgilenmez. Seçmenin seçimlerden ve partilerden uzak durmasının önemli bir nedeni budur.”

dönüşmüştür. Yerel örgütler, katkı sağlayabilecek 'aktif yurttaşlar için' çekim merkezi olamamaktadır. Genel başkanlar çalışanları değil, kendisine tekrar oy verecek "asker" delegeleri tercih etmektedirler. Bu durumda çözüm üretecek kadroları barındıramayan partilerde geniş kapsamlı politika üretme kapasitesi oluşmamaktadır. Teşhise katılıyor musunuz? Bu teşhisin CHP için de geçerli olmaması için ne gibi önlemler aldınız?

- 2002 seçimlerinde 41,4 milyon kayıtlı seçmenin yaklaşık dörtte biri sandık başına gitmedi. Gidenlerin oylarının da yaklaşık üçte biri barajın altında kaldı. Kısacası kayıtlı seçmen iradesinin yarısından fazlası (23 milyon oy) Meclise yansımadi. Bu durumun tekrarlanmaması, oy kullanma oranının yükseltilmesi için partiler üstü bir strateji yürütülemez mi?
- Türkiye'de Cumhurbaşkanı seçimi her gündeme geldiğinde iktidarda olmayan siyasetçiler tarafından "Cumhurbaşkanının halkoyu ile seçilmesi" önerilir. Ancak daha sonra kendileri iktidara geldiklerinde konuyu derin dondurucuya kaldırmaları da alışkanlık halinde. Sayın BAYKAL, partiniz iktidara gelirse Cumhurbaşkanının halk oylamasıyla seçilmesi için gerekli Anayasa değişikliğinin gündeme getirilmesi gibi bir taahhüdünüz olacak mı?
- Son sorum tabii ki devam eden müşterek bahsimizle ilgili. Sizin bu bahse katılmak istediğinizi; Sayın Başbakan'ın Cumhurbaşkanlığı'na aday olmayarak Mayıs ayında konuşmacımız olacağına inandığınızı biliyoruz. Hala aynı düşüncede misiniz? Tabii bu konuda da öngörülerinizi ve CHP'nin tavrı ne olacak sorusunun cevabını da merak ediyoruz.

Sözlerime burada son veriyor, konuşmasında tüm bunlarla ilgili cevaplar bulmak umuduyla Sayın Deniz Baykal'ı kürsüye davet ediyorum.

DENİZ BAYKAL **(Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı)**

Saygıdeğer konuklar, hepinizi içten sevgilerle, saygılarla selamlıyorum. Bu akşam sizlerle beraber olmaktan büyük bir mutluluk duyuyorum, katılımınız için yürekten teşekkür ediyorum.

Bu buluşmamızda Türkiye taahhüt sektörünün durumuyla ilgili değerlendirmelerimi, anlayışımı, sektöre bakışımı sizlerle paylaşmayı

planlamıştım; taahhüt sektörünün bugünü ve geleceğiyle ilgili anlayışımı, geçirmekte olduğu değişimi nasıl değerlendirdiğimi sizlerle paylaşma niyeti ve düşüncesi içindeydim, hâlâ da bu düşünce içindeyim. Sayın Erdal Eren'in siyasal ağırlıklı konuşması, benim bu projemin daha da doğru olduğu noktasında beni ikna etti. Siyaseti Sayın Erdal Eren güttü, ben de sektöre bakış açımı sizlere ifade edeyim.

Türkiye'de taahhüt sektörünün son 20, hatta 30 yıllık dönem içinde çok önemli, köklü bir değişim geçirdiğini ve bu değişimin hızla devam ettiğini memnuniyetle görüyorum. Bu değişimin insanların zihnindeki müteahhit imajını, algılamasını çok ciddi şekilde değiştirecek yepyeni bir noktaya doğru götürmekte olduğunu görüyorum. Bu sürecin hızlandırılarak devam ettirilmesinin zorunlu olduğu kanısındayım. Sizlerin ve Türkiye Müteahhitler Birliğinin bu doğrultudaki gelişmeye çok ciddi bir katkı yaptığınızı, bu gelişmeyi hızlandırdığınızı, desteklediğinizi biliyorum ve taahhüt sektörümüzdeki çok köklü değişimi de başarıyla Türkiye Müteahhitler Birliğinin yansıtmakta olduğunun farkındayım.

Genel olarak sektöre baktığım zaman, Türkiye'de taahhüt sektörünün öneminin, değerinin yeterince anlaşılmadığı gibi bir izlenim alıyorum. Sizler de herhalde sektörün içindeki insanlar olarak, bu konuda daha geçerli gözlemlere sahipsinizdir. Ama ben, dışarıdan bakan bir insan olarak, sektörün hakkının yenildiği, sektörün hakkı olan değeri, önemi toplumda taşımadığı kanaati içindeyim ve her vesileyle, her fırsatta taahhüt sektörünün önemini, değerini birbirimize anlatmamızın çok önemli ve yerinde olduğunu düşünüyorum.

Türkiye'de taahhüt sektörümüzün büyük dönüşümü, sektörün dışa açılmasıyla birlikte gelişmiştir ve bunun da 30 yılı aşkın bir tarihi vardır. 1970'li yılların ortalarından itibaren sanıyorum Libya öncelikli olmak üzere, iş adamlarımız, müteahhitlerimiz taahhüt sektörünün dışa açılma sürecini başlattı. Oradan hızla Ortadoğu'ya, özellikle Irak'a, Suudi Arabistan'a yöneldi, yayıldı ve sektörümüz çok ciddi bir birikim sağlamaya başladı. Daha sonra, tabii son dönemlerde bu hızla gelişti ve eski Sovyetler Birliğinin dağılması, Avrasya coğrafyasının ortaya çıkması, oradaki yeni devletlerin şekillenmeye başlaması, bu süreci daha da hızlandırdı. Çevremizdeki ülkelerde, petrol fiyatlarındaki artışa bağlı olarak ortaya çıkan hızlı zenginleşme, çok büyük altyapı yatırımlarının, büyük inşaat faaliyetinin, modernleşme yatırımlarının yaygınlaşmasına yol açtı ve bu tablo karşısında Türkiye'deki taahhüt sektörünün birikimi, deneyimi ve başarısı, ister

Sektörünüzün klasik, üstünde çok durulan sorunlarının başında, teminat problemi geliyor. Bu bir çözüm getirilmesi gereken ve çözüm getirilebilecek olan bir sorundur.

Ben, dışarıdan bakan bir insan olarak, sektörün hakkının yenildiği, sektörün hakkı olan değeri, önemi toplumda taşımadığı kanaati içindeyim ve her vesileyle taahhüt sektörünün önemini, değerini birbirimize anlatmamızın çok önemli olduğunu düşünüyorum.

istemez büyük bir önem kazanmaya başladı. Son zamanlarda özellikle Avrasya coğrafyasında taahhüt sektörümüzün çok ciddi bir ağırlık kazanmaya başladığını, ciddi bir açılım sergilediğini memnuniyetle görüyoruz.

Artık geldiğimiz noktada taahhüt sektörü, çok yönlü bir sektör olarak faaliyet gösteriyor. Müteahhitler, artık sadece müteahhit olarak kalmıyorlar. Ötesine geçiyorlar, yatırımcı haline dönüşmeye başlıyorlar. Gittikleri ülkelerde, yatırım yapan iş adamlarımızın yaptıkları işi teslim etmekle buradaki ilişkiyi noktalamadıklarını ve bir başka biçimde buradaki ilişkiyi yatırımcı olarak sürdürmeye devam ettiklerini görüyoruz. Böylece müteahhitlerimiz, yurtdışında doğrudan yabancı yatırım yapan işadamları haline dönüşmeye başladılar, iş ve ticaret dünyasında giderek ağırlık ve önem kazanmaya başladılar. Bu tabii Türkiye ekonomisi bakımından, Türkiye'nin coğrafyamızdaki, bölgemizdeki etkinliği bakımından olağanüstü önemli bir gelişme olarak kendisini gösteriyor.

Bu süreci desteklemek gerektiğine ve bunun daha etkili bir şekilde gelişmesini sağlamanın bir kamu görevi, bir kamu sorumluluğu olduğuna inanıyorum. Bu doğrultuda yapılması gereken çok şey var. Türkiye'de barajlarla, otoyollarla, limanlarla şekillenen taahhüt sektörümüz; uluslararası deneyimleri ile artık bilgi hazinesini olağanüstü genişletmiştir. Metro yapımından havaalanları yapımına, petrokimya tesislerinin yapımına, çok kompleks sanayi yapılarının inşasına kadar giden çok karmaşık bir süreci büyük bir başarıyla gerçekleştirmişlerdir. Bugün dünyada Türkiye'nin taahhüt sektörünün çok saygın ve farklı bir yer kazanmaya başladığını büyük bir mutlulukla görüyoruz. Dünyadaki en büyük 225 müteahhitlik firması arasında 2005'te 14 Türk firması yer alırken, 2006'da bunun 20'ye çıktığını görüyoruz. Bu çok sevindirici bir gelişme, bunu hızla daha da ileri noktaya götürebiliriz. Şu anda Türkiye, dünya sıralamasında Amerika ve Çin'den sonra üçüncü sırayı almış durumdadır. Bu gerçekten göğsümüzü kabartan, kıvanç verici bir gelişmedir.

Müteahhitlik sektörümüzün Türkiye'ye kazandırdıkları üzerinde ne kadar dursak yeridi diye düşünüyorum. Taahhüt sektörü ülke ekonomisi bakımından ele alındığında hem ülkeye katma değer kazandırması, hem refahın artışına, istihdamın yaratılmasına katkısı nedeniyle, hem Türkiye'de çok ihtiyacımız olan dış ödemeler dengesi açığımızı, cari açığımızı azaltmaya yönelik döviz girdilerini sağlaması açısından büyük önem taşıyor. Ama taahhüt sektörümüzün çok ilgi çekici bir tarafı var: Taahhüt sektörü, Türkiye'ye hiç yük olmayan bir

sektör. 200 kadar yan faaliyete de destek olan bir sektör; içeride böyle, dışarıda da böyle. Müteahhit gittiği zaman, Türkiye'nin ihracatını arttırıyor, yani Türkiye'den müteahhidin arkasından çimentosu da, diğer inşaat malzemeleri de, teknolojsi de, proje, mühendislik birikimi de oraya taşınmaya başlıyor ve bu çok olumlu bir ekonomik gelişmeye yol açıyor. Türkiye çok büyük bir otomotiv ihracatı gerçekleştiriyor, çok seviniyoruz ama ince bir tahlil yaptığımız zaman, ihraç ettiğimiz otomobillerle ithal ettiğimiz otomobillerin de döviz girdisini araştırdığımız zaman, bizim ekside olduğumuz gözüküyor. Diğer pek çok sektörde böyle... elektronik alanında son zamanlarda bizleri çok sevindiren bazı gelişmeler oldu. Bazı Türk markaları Avrupa'da en çok satan markalar halinde, Dünyada en çok buzdolabı satan 5 inci ülkeyiz, Avrupa'da en çok televizyon satan ülkeyiz... Bunlar çok memnuniyet verici. Ama sattığımız televizyonların yüzde 85'i ithal girdiye dayalı.

Bunları değiştirmek lazım, ciddi bir sanayileşme politikası koymamız, Türkiye sanayiinin yapısını ithalatı teşvik eden bir sanayi olmaktan çıkarıp, Türkiye'nin kaynaklarını en verimli şekilde kullanan, gerçek ihracatı yükselten bir sanayi yapısına doğru değiştirmemiz lazım. Ama taahhüt sektörü, bu bakımdan ülke ekonomisine kesinlikle yük olmayan; yarattığı istihdamla, yol açtığı ihracatla, getirdiği dövizle, kurduğu ilişkilerle, o ilişkilerin arkasından gelen başka bazı yeni bağlantılarla ufuk açan, sürükleyen öncü bir sektör. Taahhüt sektörü, Türkiye'nin dış açılımının bayrağını taşıyan bir bayraktar sektör konumunda ve bu alanda hepimizi çok sevindiren hızlı bir gelişme var, sektörde bilgili insanların, dürüst, işini bilen insanların hızla ön plana çıktığını görüyoruz. Ayıklama süreci işliyor sektörde. Örgütlenme, kurumsallaşma çok ciddi bir noktaya gelmeye başladı ve sadece bir kaba yapım işi olmanın ötesinde, proje anlayışıyla da bütünleşen gerçek bir taahhüt sektörü genellemesiyle karşı karşıyayız. Rakamlar malum, 2006 yılında 12 milyar dolarlık bir müteahhitlik sektörü geliri, 2007'de 15 milyar hedefleyen bir tablo var. Tabii bunların dağılımına baktığımız zaman, esas itibariyle Bağısız Devletler Topluluğu'nun 5 milyar dolarlık bir ağırlık taşıdığını görüyoruz. Ortadoğu ülkeleri, yine bir 5 milyarlık ağırlık taşıyorlar ve gerisi de Afrika, Avrupa ve Asya ülkelerinden oluşuyor. Asya'da da Hindistan'a kadar giden, Afganistan ve daha sonrasına giden bir coğrafi açılımın kendisini göstermeye başladığını büyük bir memnuniyetle görüyoruz.

Bu sektör, benim anlayışıma göre olağanüstü önemli bir sektör, Türkiye'nin sahiplenmesi ve daha da ileri taşınması gereken bir sektör ve

taşınabilecek olan sektör. Yani sınırlarına gelmiş değildir. Türkiye çok daha ileri atılımlar yapabilir. Sektör kendi içinde dönüşüm geçiriyor, o dönüşüm çok sağlıklı bir dönüşüm. Yani müteahhit olarak gidiyorsunuz, bir süre sonra orada fabrikalar sizin elinizde kalıyor. Bazen mecbur oluyorsunuz, kalıyor, ödeme güçlükleri ya da başka birtakım nedenlerle; bazen bakıyorsunuz bunu yaptık, bunu burada işletmeye de devam edebiliriz diyorsunuz. İlişkiler kuruluyor, o ilişkilere göre ekonomi, bir kartopu gibi gelişiyor. Geçtiğimiz günlerde bir işadamı arkadaşım söyledi, sonra tahkik ettim ve doğru olduğunu da gördüm; Moskova'da bir Türk müteahhitlik firmasının sadece yıllık kira geliri 325 milyon dolar. Bu müthiş bir şey, çok çarpıcı bir olay; 325 milyon doları Türkiye'de bir işadamımızı, sadece Moskova'daki, yaptığı ve kiraladığı işyerlerinin kazancı olarak eğer alabiliyorsa, bu ne kadar büyük bir potansiyelle karşı karşıya olduğumuzu bize gösteriyor.

Tabii bu sektörü geliştirmek gerekir derken, sorunlarına da kısaca göz atmakta yarar var. Sektörünüzün klasik, üstünde çok durulan sorunlarının başında, teminat problemi geliyor. Teminat mektubu bulmanın hem yüksek maliyetli, hem de oldukça güç bir konu haline dönüştüğünü görüyoruz. Bu bir çözüm getirilmesi gereken ve çözüm getirilebilecek olan bir sorundur. Konuya ilgili gösterilmesi, sahip çıkılması gerekmektedir. Çok yüksek bir risk de söz konusu değildir. Teminat mektuplarının geri dönme konusunda tıkanıklık oranlarının %1,5 civarında olduğu ifade ediliyor. Ciddi sigorta sistemiyle, kamu kuruluşlarının öncülük yapacağı bir sigorta sistemiyle bu konuda çok ciddi düzenlemelerin yapılabileceğine inanıyorum ve bunun mutlaka yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Tabii bankacılık sistemimizle ilgili değişmeler, bankacılık sistemimizin giderek yabancılaşmaya başlaması, bu konuda ciddi bir sorun ortaya koyuyor. Geçenlerde Sayın Başkanın bu doğrultuda bir açıklaması vardı, "Aman dikkat, hiç olmazsa Ziraat Bankası gitmesin. O da giderse, bunun bizim sektörümüze olumsuz yansımaları olur" diye bir açıklamasını gazetelerde gördüm. Bu konuda bir ciddi düzenleme başarılabilir, bunu gerçekleştirmeliyiz. Kamu bankaları, Eximbank, Hazine Müsteşarlığı öncülük yaparak böyle bir sistemin oluşmasını sağlayabilir diye düşünüyorum.

Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim.

Deniz BAYKAL

Deniz Baykal, 20 Temmuz 1938'de Antalya'da doğdu. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde doktorasını tamamladı. Amerika Birleşik Devletleri'nde, Colombia ile Berkeley Üniversiteleri'nde iki yıl çalışmalarına devam etti.

Baykal, 1973'te CHP'den Antalya milletvekili seçildi. 1973-1980 ve 12 Eylül 1980'den sonra 1987-1999 yılları arasında parlamentoda milletvekilliği yaptı. Maliye Bakanlığı, Enerji Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı görevlerini üstlendi.

12 Eylül askeri müdahalesinden sonra Çanakkale Zincirbozan Askeri Tesisleri'nde gözetim altında tutuldu. Cumhuriyet Halk Partisi'nde Grup Başkan Vekilliği ve Genel Sekreterlik görevinde bulundu.

1992-1999 yılları arasında Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanlığı yaptı. 17 ay aradan sonra, 30 Eylül 2000 tarihinde Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanlığına tekrar seçildi.

Baykal, evli ve iki çocuk babası, İngilizce biliyor. Deniz Baykal'ın siyaset bilimi alanında kitap ve makaleleri bulunuyor.

SIYASİ GÖREVİ

CHP Genel Başkanı 1992-1995, 1995-1999, 2000-

GEÇMİŞTEKİ GÖREVLERİ

Türkiye Cumhuriyeti Maliye Bakanı
Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı
Türkiye Cumhuriyeti Başbakan Yardımcısı
Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı
Sosyaldemokrat Halkçı Parti Genel Sekreteri

YERALDIĞI HÜKÜMETLER

37. Hükümet - 1. Ecevit, CHP-MSP Hükümeti
42. Hükümet - 3. Ecevit Hükümeti
52. Hükümet - 3. Çiller Hükümeti

MESLEĞİ

Hukukçu/Avukat

5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI YASASININ YURTDIŞI MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

Doç. Dr. Cem KILIÇ

Giriş:

Yeni yasanın yurt dışı müteahhitlik hizmetleri üzerine etkisini, var olan mevcut durum incelendikten sonra ele almak ve değerlendirmek uygun olacaktır. Nitekim mevcut yapıda yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinin istihdam ve sosyal güvenlik bağlamında tabi oldukları kurallar ve uygulamada yaşanan sorunlar, yeni yasa ile getirilen düzenlemeleri daha iyi anlamamıza sebep olacaktır.

1 - Mevcut Yasal Durum

Anayasanın 62. maddesi, devlet tarafından yurtdışında çalışan Türk vatandaşlarının sosyal güvenliklerinin sağlanması için gereken tedbirlerin alınacağını ifade etmektedir.

Türkiye'de yurtdışı müteahhitlik hizmetleri 1970'li yıllarda başlamış, izleyen dönemde, 1980 sonrası yapısal dönüşüm yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinin hızla artmasına ve farklı ülkelere açılım yapmasına neden olmuş, inşaat firmalarımız Dünyanın birçok bölgesinde başarılı müteahhitlik hizmetleri vermeye başlamışlardır. Yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinin artış gösteriyor olması, ülkenin finansal yapısında olumlu etki yaratmış, istihdam imkânlarının artmasına neden olmuş, yurtdışında istihdam edilen Türk işçilerinin sayısında önemli artışlar meydana gelmiştir. Dolayısıyla inşaat firmalarının bu işlerde çalıştırdıkları Türk işçilerinin sosyal güvenliğinin nasıl sağlanacağı sorusu da bu dönemde gündeme gelmiştir.

1988 yılında Bakanlık Makam talimatıyla 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 86'ncı maddesine göre yurtdışı müteahhitlik hizmetleri kapsamında istihdam edilen işçiler için topluluk

sigortası uygulaması başlatılmıştır. Daha sonra bu uygulama, sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmayan ülkelere de yaygınlaştırılmıştır.

Topluluk sigortası başlangıçta tüm sigorta kollarını kapsamaktaydı. Ancak kısa vadeli sigorta kollarının getirdiği mali yük ve yurtdışında uygulanmasının zorluğu karşısında 01.01.1996 tarihi itibarıyla kısa vadeli sigorta kolları kapsam dışı bırakılmıştır. Bu tarihten 4958 sayılı yasanın yürürlüğe girdiği 01.09.2003 tarihine kadar % 11 işveren, % 9 işçi payı olmak üzere, toplam % 20 prim alınarak sadece uzun vadeli (malullük, yaşlılık ve ölüm) sigorta kolları uygulanmıştır.

Yurtdışında çalışanlar için sadece topluluk sigortası uygulanırken, 29.07.2003 tarihli 4958 sayılı yasa ile 506 sayılı Kanunun 86. maddesine eklenen fıkra ile uzun vadeli sigorta kolları için isteğe bağlı sigortalılığın önünü açılmıştır.

A) İsteğe Bağlı Sigortalılık

4958 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 01.09.2003 tarihinden sonra; sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmayan ülkelere çalıştırılan Türk işçilerinin isteğe bağlı sigortalılığında, isteğe bağlı sigortalılık için gereken en az 1080 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmak koşulu aranmamaktadır.

506 sayılı Kanunun 78 inci maddesine göre belirlenen prime esas kazanç alt sınırı ile üst sınırı arasında olmak şartıyla kendi belirledikleri kazançları üzerinden, her ay için otuz gün üzerinden % 25 oranında prim ödemeleri gerekir.

İşçinin isteğe bağlı sigortalılığı seçmesi durumunda, işveren için topluluk sigortası yapma yükümlülüğü ortadan kalkmaktadır. İşçilerin isteğe bağlı sigortaya girmeleri halinde prim ödeme yükümlülüğü tamamen kendilerine ait olmakta, topluluk sigortası kapsamına alınmaları halinde ise hem işveren hem de sigortalı prim ödemektedir. Sektör temsilcilerinden elde edilen verilere göre, yurtdışı müteahhitlik hizmetleri bağlamında isteğe bağlı sigortalılığı seçen çalışan sayısı son derece düşüktür. Nitekim isteğe bağlı sigortalılık çerçevesinde çalışanın tamamlamakla yükümlü bulunduğu bürokratik işlemlerin çok fazla olması

bu sigorta şeklinin tercih edilmemesindeki en önemli sebeptir. Diğer yandan sigorta primleri de dâhil olmak üzere işverenle net ücret üzerinden anlaşılıyor olması yine bu sigortalılığın yaygınlaşmamasının önemli sebeplerindendir.

B) Topluluk Sigortası

Topluluk sigortası bakımından, İsteğe bağlı sigortaya başvuru talebinde bulunmayanlar (iki ve daha fazla sayıdaki Türk işçisi için) hakkında Kurum ile işveren arasında 506 sayılı Kanunun 86. maddesine göre imzalanan Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Topluluk Sigortası Sözleşmesi hükümleri uygulanmaktadır.

Sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmayan ülkelerde Türk işçisi istihdam etmek isteyen işverenler, topluluk sigortası sözleşmesi yapmak üzere sigorta müdürlüklerine başvurumaktadırlar. Başvuru sırasında üstlenilen iş konusunda sözleşme örneği veya konsolosluklardan alınacak belgeyi de ekleyerek, topluluk sigortasına girecek sigortalıların ad ve soyadını ve varsa sigorta sicil numaralarını gösterir Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Topluluk Sigortası Tip Sözleşmesinin imzalanması için talepte bulunurlar. % 25 olan Topluluk sigortası priminin % 11'i sigortalıya, % 14'ü işverene aittir.

Ancak bu noktada yurtdışı müteahhitlik hizmetleri çerçevesinde yurtdışında çalıştırılacak her bir çalışan için ayrı "tip sözleşme" düzenlenmesi, uygulamada önemli idari ve bürokratik sorunlara neden olmakta, işverenler açısından zaman kaybı, kaynak israfı gibi sebeplerle haklı olarak bir yük olarak değerlendirilmektedir.

2 - 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası'nda Düzenlenen Hususlar

5510 sayılı yasa yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde sosyal güvenlik bakımından önemli bir yenilik getirmiştir. Yukarıda açıklandığı üzere, mevcut uygulamada sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerde çalıştırılan Türk işçilerinin sosyal güvenliği 506 sayılı yasanın 86.maddesi hükümleri doğrultusunda topluluk sigortası veya isteğe bağlı sigorta yoluyla sağlanmaktadır.

Bu çerçevede, topluluk sigortası ile malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olunması veya isteğe bağlı sigortalı olunması halinde toplam %25 oranında prim ödenmektedir. Ne var ki her iki uygulamada da iş kazası, meslek hastalığı ve hastalık sigortası primi ödenmediğinden gerek yurt dışına götürülen Türk işçisi, gerekse bunların Türkiye'deki bakmakla yükümlü oldukları aile fertleri iş kazası, meslek hastalığı ve hastalık

sigortasından yapılan yardımları almamaktadırlar.

01.01.2008 tarihinde yürürlüğe girmesi beklenen 5510 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasında ise, "Sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce çalıştırılmak üzere bu ülkelere götürülen Türk işçilerinin de bu kanunun uygulanmasında geçici görevle yurtdışına gönderilmiş sayılacağı" öngörülerek işçiler tüm sigorta kollarına tabi tutulmuşlardır. Bu maddenin birinci fıkrasında ise geçici görevle gönderilenlerin "bu görevleri yaptıkları sürece, sigortalıların ve işverenlerin sosyal sigortaya ilişkin hak ve yükümlülüklerinin devam edeceği" hükme bağlanmıştır.

Yapılan düzenleme ile yurtiçinde çalışan sigortalılar ile yurtdışında çalışanlar arasında herhangi bir fark kalmamış, mevcut düzenlemeden kaynaklanan dar kapsam genişletilerek kısa vadeli sigorta kolları da kapsama dâhil edilmiştir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası ile topluluk sigortası uygulaması kaldırılmıştır. Ancak, 5510 sayılı yasayla topluluk sigortası hükümleri ortadan kalkmakla beraber, geçici 6/4 ve 5.maddeler ile topluluk sigortalılarının yasanın yürürlük tarihinden önceki bildirimleri teminat altına alınarak, bu süreler yatırıldıkları sigorta kolları bakımından başlangıç süresi ve prim ödeme gün sayısı olarak korunmaktadır.

Bu noktada belirtmek gerekir ki, yasanın bu haliyle yürürlüğe girmesi durumunda yurtdışında faaliyet gösteren işverenlerimizin çok ağır yükümlülükler altına girecek olmaları ve bu durumu yasanın ertelendiği bu aşamada ilgililere taşımaları bugün itibariyle geri adım atılacağına da göstermektedir. Bu konuda yapılacak düzenleme çerçevesinde ortaya çıkan hâkim görüş, işverenlerin sadece kısa vadeli sigorta kolları açısından prim ödeme yükümlülüklerinin olması diğer uzun dönemli sigorta yükümlülüklerinin yasadan çıkarılmasıdır. Hükümetin tasarrufunun bu yönde olacağına dair görüşler bulunmaktadır.

3 - Yeni Yasadan Kaynaklanan ve İstihdam Hacmini Olumsuz Etkilemesi Beklenen Sorun Alanları

5510 sayılı yasanın yukarıda açıklanan haliyle yürürlüğe girmesi durumunda yurtdışında müteahhitlik hizmeti üstlenen firmaların Türk işçisi istihdam etmeleri halinde çok ciddi mali ve idari yükümlülükler altına girecekleri kesindir. Bu yükümlülükler zemin olabilecek, istihdamın artması bir yana azalmasına neden olabilecek konuları şu şekilde sıralayabiliriz:

Her ülke kanununun temel olarak o ülke sınırları

5510 sayılı yasanın yukarıda açıklanan haliyle yürürlüğe girmesi durumunda yurtdışında müteahhitlik hizmeti üstlenen firmaların Türk işçisi istihdam etmeleri halinde çok ciddi mali ve idari yükümlülükler altına girecekleri kesindir.

içinde uygulanması esastır. Ancak bu kurala bir takım istisnalar getirilebilmektedir. Nitekim devletlerarası anlaşmalarla meydana getirilen sosyal güvenlik sözleşmeleri bu istisnalara örnektir. İki ülke arasında imzalanan sosyal güvenlik sözleşmeleri ile hangi devletin kurallarının ne ölçüde uygulanacağına devletler seviyesinde karar verilmektedir.

Bu nedenle yeni yasayla gelen düzenlemede her ülkede kendi yasa ve mevzuatının geçerli olduğu gerçeğinin dikkate alınmamış olması, sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmayan ülkelerde müteahhitlik hizmetlerinde bulunacak işverenleri ve genel olarak inşaat sektörünü olumsuz olarak

esaslarını belirleyen ve taslak halinde olan Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğine göre, yurtdışına gönderilecek Türk işçilerinin firmanın merkez ofis personeli olarak değerlendirilmesidir. Bu durumda inşaat firmalarının yurtdışında alacakları işlere paralel olarak, yurtdışına götürecekleri Türk işçilerinden dolayı merkez ofis personel sayıları bin kişilerle ifade edilecek ve 4857 sayılı İş Yasasından kaynaklanacak ek mali yükümlülükler artacaktır.

İş Yasası'nda farklı yasal yükümlülükler öngörülmüştür. Örneğin; 30 ve daha fazla işçi çalıştıran işyerleri için iş güvencesi hükümleri uygulanmaktadır. Ayrıca, 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işyerleri için işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı, terör mağduru, özürsüz, eski hükümlü istihdamı gibi zorunlu istihdam yükümlülükleri vardır. Merkez ofis istihdamının yurtdışı işçi istihdamı nedeniyle artacak olması işverenin İş Yasası'ndan kaynaklanan belirttiğimiz mükellefiyetlerinin haksız biçimde artması, haksız para cezalarına muhatap olunması sonucunu doğuracaktır.

Bir diğer önemli sorun alanı da iş sağlığı ve iş güvenliği bakımındandır.

Taslak halindeki Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nde, "Kurumca el konuncaya kadar" sigortalının, iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerinde, sağlık durumunun gerektirdiği her türlü sağlık yardımlarını, işverenin sağlayacağı belirtilmektedir. Diğer yandan işverenin bu yasaya göre hak kazanılan geçici işgöremezlik ödeneğini de vermekle yükümlü olduğu düzenlenmiştir.

Kurumun ödeme sorumluluğunda bulunan geçici işgöremezlik ödeneğinin ödenmesi yükümlülüğünün işverene yüklenmesi ayrı bir haksız durum olarak ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca işveren, herhangi bir gecikmeden dolayı ortaya çıkacak, gerek Kurumun gerekse sigortalının uğrayacağı her türlü zarardan da sorumlu tutulmaktadır.

Bununla birlikte taslak halinde bulunan yönetmelikte "kurumca el konuncaya kadar" ifadesi zihinlerde soru işareti yaratmaktadır. Nitekim yurtdışı müteahhitlik hizmetleri 63 ülke ve 5 kıtada devam etmektedir. Çok farklı coğrafyalarda inşaat firmaları faaliyetlerini devam ettirmektedirler. Bu durumda dünyanın en uzak köşelerinden birinde meydana gelecek iş kazasında, Kurumun duruma nasıl müdahale edeceği açık değildir.

Bir diğer sorun alanı da "rekabet" ile ilgili olanıdır. Yabancı işveren Türk işçisini sadece

Gidilen ülke, bu evrensel ilke ışığında Türk Sosyal Güvenlik Mevzuatı ve uygulamalarını kabul etmeyecek, kendi ülke kurallarına uygun olarak orada çalışan işçilerimiz için en azından kısa vadeli sigorta yapılmasını isteyecektir. Nitekim bu durumda gidilen ülke ve Türkiye'de ayrı sigorta primi ödeneceği için Türk işgücünün maliyetleri artarak inşaat firmalarının rekabet gücü zayıflayacaktır. Aynı durum gelir vergisi ödemeleri için de söz konusu olacaktır.

etkileyecektir. Gidilen ülke, bu evrensel ilke ışığında Türk Sosyal Güvenlik Mevzuatı ve uygulamalarını kabul etmeyecek, kendi ülke kurallarına uygun olarak orada çalışan işçilerimiz için en azından kısa vadeli sigorta yapılmasını isteyecektir. Nitekim bu durumda gidilen ülke ve Türkiye'de ayrı sigorta primi ödeneceği için Türk işgücünün maliyetleri artarak inşaat firmalarının rekabet gücü zayıflayacaktır. Aynı durum gelir vergisi ödemeleri için de söz konusu olacaktır. Sigorta prim ödemeleri ile gelir vergisi ödemeleri bu anlamda ülkemizde ödenenlerden mahsubu kolay olmayan, maliyetleri yükselten unsurlar haline gelecektir.

İnşaat firmalarını olumsuz olarak etkileyecek ve Türk işgücünü istihdam etme kararlarını sorgulayabilecek bu durum taşeron firmaları için de geçerli olacaktır. Bu işgücü maliyeti nedeniyle rekabet gücünü giderek yitiren KOBİ ölçeğindeki taşeron firmalar yurtdışında faaliyet gösteremeyecek, iş hacimleri düşebilecek, istihdama olan katkıları azalacaktır.

İstihdam boyutuyla irdelenebilecek bir diğer husus da, yeni yasanın uygulama usul ve

gidilen ülke kurallarına göre çalıştırmakta, yeni yasa hükümleri gereğince Türk işvereni ise hem gidilen ülke hem de Türk mevzuatını uygulamak zorunda kalmaktadır. Bu durum elbette haksız rekabete yol açmakta, kendi yasalarımızla Türk işvereni ile yabancı işveren arasında eşitsiz bir durum yaratılmaktadır.

Bu eşitsizlik sadece Türk işvereni açısından değil, Türk işçisi ve genel olarak ülkede yaşanan olumsuz istihdam ve işsizlik koşulları bağlamında olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir. Ülkemizde işsizlik oranının gelişmiş ülkeler ortalamalarının oldukça üzerinde olduğu, yeni istihdam imkânları yaratma bakımından ülke ekonomisinin yeterli olmadığı gerçekleri de göz önünde bulundurulursa ortaya konulan bu eşitsiz durumun ne kadar olumsuz sonuçlara neden olacağı kolaylıkla anlaşılacaktır.

4 - Sonuç ve Öneriler

Günümüzde uluslararası müteahhitlik hizmetlerinde yaşanan rekabet giderek şiddetlenmekte ve firmaların bu rekabete ayak uydurması zorlaşmaktadır. Yurtdışında inşaat sektöründe faaliyet gösteren firmalarımız bu rekabete ciddi şekilde maruz kalmakta, sektörün deneyimi ve kapasitesi ayakta kalmalarını sağlamaktadır. Birçok devlet kendi ulusal inşaat firmalarını bu yarışta koruyacak önlemler almakta, yurtdışı faaliyetlerinde onları desteklemektedir.

Özellikle gelişmekte olan birçok ülke istihdam artışı sağlayabilmek için ulusal işgücününün bir bölümünü yurtdışında faaliyet gösteren firmalarda istihdam ettirebilme gayreti içine girmektedir. Hintli, Çinli, Pakistanlı, Filipinli işgücünün içinde bulunduğu durum bunu izah etmektedir. Diğer ülkelerdeki ücret seviyesinin çok altındaki seviyelerde istihdam edilebilen bu işgücü potansiyeli uluslararası inşaat firmalarının giderek ilgisini çekmektedir. Uygulamadan elde ettiğimiz bilgilere göre, yurtdışında farklı coğrafyalarda faaliyet gösteren inşaat firmalarımızın istihdamı içerisinde bu ucuz işgücünün oranı sürekli artmaktadır. Ayrıca bu ülkelerden gelen işgücününün vasıf seviyesi zamanla artmakta, mesleki eğitimden geçen işgücü sayısı uygulanan ulusal politikalarla artış göstermektedir. Nitekim yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde daha önce % 70- 80'ler seviyesinde bulunan Türk işgücü oranı, son dönemde %30'lara kadar düşmüştür.

Son dönemde firmalarımızı etkileyen bir başka uygulama ise, gidilen ülkede yerel işgücü istihdamı noktasında zorunlu istihdam ya da kota uygulamalarına maruz kalınmasıdır. Örneğin Rusya'da faaliyet gösteren firmalarımız için %15

oranında yerel işgücü kullanma zorunluluğu bulunmaktadır. Cezayir'de %75 oranında Cezayirli istihdam etme yükümlülüğü vardır. Libya'da en az %50 oranında Libyalı çalıştırma şartı vardır.

Yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde ve bu işlerle Türk işgücü istihdamı noktasında bu denli olumsuz gelişmeler söze konu iken, Türkiye bir yandan da sosyal güvenlik alanında önemli değişiklikler yaşamaktadır. Reform olarak adlandırılan bu değişimin işletmelerimiz açısından beraberinde birçok sorunu getirdiği bilinmektedir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası'ndan kaynaklanan, yukarıda detaylarını verdiğimiz, işletmeleri ve özelde yurtdışı müteahhitlik hizmetlerini etkilemesi beklenen bu sorunların temel özelliği işverenlerin mali yükümlülüklerinin artıyor olmasıdır. Uluslararası alanda bu rekabet yaşanırken, geçmiş dönemlere göre bu denli önemli gelişmeler ortaya çıkmışken Türk firmalarını çok olumsuz olarak etkilemesi beklenen bu yasal değişikliklerin her şeyden önce Türkiye'deki istihdam ve işsizlik problemlerini daha da belirgin hale getireceği ve çözümün giderek yabancı işçi kullanımını olacağı sonucuna varılmaktadır.

Bu bağlamda her şeyden önce yapılması gereken, yeni 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası'nın 10. maddesi 2.fıkrasındaki "geçici görevli" ibaresinin tamamen ortadan kaldırılmasıdır.

Bu maddenin kaldırılması tek başına yeterli olmayacaktır. Yurtdışı istihdamın işverene yüklediği yüklerin tekrar ele alınması, rekabet ortamının özellikleri de dikkate alınarak yurtdışı müteahhitlik hizmetleri sektörünün önünün açılması zorunludur.

Yurtdışındaki inşaat firmalarımızda çalışan Türk çalışanlarımızın ve bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinin sosyal güvenlik hakları son derece önemlidir. Yapılacak herhangi bir düzenleme çalışanlarımıza ve ailelerine zarar vermemelidir.

İşverenlerimiz artan maliyetlerden yurtdışında firma kurma yoluyla kolaylıkla sıyrılabilirler. Ancak arzu edilen, Türk işgücünü kayıtlı olarak, biçimsel yollardan yurtdışında istihdam edebilmektir. Bu nedenle firmalarımızın gerek ödemeler dengesine olan pozitif etkisi gerekse istihdam yaratma kabiliyetleri dikkate alınarak sosyal güvenlik sisteminden kaynaklanan mali yükümlülüklerinin bu raporda belirtilen hususlar çerçevesinde aşağıya çekilmesi zorunlu görülmektedir.

İŞGÜCÜNÜN YER DEĞİŞTİRMESİ: İnşaat sektöründe kayıt dışı istihdam

Çiğdem ÇINAR
Dış ilişkiler Müdürü
Türkiye Müteahhitler Birliği

Kaynak: "Shifting Employment:
Undeclared Labour in Construction"
European Institute for Construction Labour Research

Günümüzde kayıt dışı işgücüne ilişkin olarak yapılan bütün çalışmalarda genellikle vergilendirme veya sosyal güvenlik gibi mevzuat ile ilgili hususların ön plana çıktığı görülmektedir. Avrupa kuruluşları tarafından kayıt dışı işgücü, resmi makamlara bildirilmeyen ancak doğası itibarıyla yasal her türlü ücrete tabi faaliyet olarak tanımlanmaktadır. ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) ve OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı) ise; yasalar, düzenlemeler ve uygulamalar ile bir veya birden fazla idari makamı dikkate alarak daha geniş bir tanımlama kullanmaktadır. Bu çerçevede kayıt dışı işgücü, kanunen tanınmayan veya korunmayan işgücü olarak tanımlanmaktadır.

Avrupa Birliğine üye ülkelerde gayri resmi ekonominin ortalama olarak %7 ila %16 arasında değiştiği öngörülmektedir. Bu rakam Avusturya ve İngiltere gibi ülkelerde %1.5 - %2 arasında değişirken Yunanistan'da %20'nin üzerindedir. Avrupa Birliğine yeni üye olan ülkeler genellikle söz konusu ortalama içinde yer alırken Bulgaristan ve Romanya'nın Yunanistan ile aynı durumda olduğu görülmektedir.

Konu ile ilgili olarak yapılan bütün çalışmalar kayıt dışı işgücünün 1990'ların başından itibaren artmakta olduğunu göstermektedir. Bilindiği gibi, kayıt dışı işgücüne daha çok inşaat, otel ve restoran, ulaştırma, temizlik ve hizmetler gibi emek yoğun sektörlerde rastlanmaktadır. Bunun nedenleri anılan sektörlerde; yüksek oranda düşük ücretli ve vasıfsız işin mevcut olması,

faaliyet gösteren firmaların büyük bir kısmının küçük ve orta ölçekli olması ve işgücü maliyetlerini mümkün olduğu ölçüde azaltma amacıyla olmaları olarak sayılabilir. Ülkenin genel ekonomik durumu da kayıt dışı işgücünün istihdamını doğrudan etkilemektedir. Özellikle ekonomik durgunluk dönemlerinde kayıt dışı işgücüne yönelimde artışlar söz konusu olmaktadır. Kayıt dışı işgücü kapsamına girenler; işsizler, sosyal yardımdan yararlananlar, mevsimlik işçiler, öğrenciler ve göçmenlerdir.

İşgücü piyasasının yasal olmayan tarafını ağırlıklı olarak inşaat sektöründeki kayıt dışı işgücünün oluşturduğu sıklıkla vurgulanmaktadır. Bu durumun; inşaat sektörünün emek yoğun ve iş alanlarının dağınık olmasından, firmaların genellikle küçük ölçekli ve geçici, pazarın bir kısmını (mesken, bakım ve onarım, tamir vb.) izlemenin ise oldukça zor olmasından, işin daha haberdar olunmadan tamamlanmasından kaynaklandığı söylenebilir. Bu tablo, inşaat sektöründe kural dışı davranan aktörlerin etkin olduğu ve bu sektörde yasal düzenlemelere itibar edilmediği şeklinde hemen hemen bütün Avrupa'da yaygın olan kötü bir imajla birleştirildiğinde, söz konusu bakış açısının sadece sanayinin kendisi için değil bu sektörde faaliyet göstererek geçimlerini sağlamaya çalışan insanlar açısından da ne kadar olumsuz olduğu ortaya çıkacaktır.

Tam olarak güvenilir veriler bulunmasa da inşaat sanayinde kayıt dışı işgücünün önemli bir payı olduğu bilinmektedir. Bu kişiler genellikle yaşları 25 ila 45 arasında değişen, kayıt dışı işin yanı sıra sürekli bir işte veya kendi işinde çalışan erkek işçilerdir. Kayıt dışı olarak yarı zamanlı veya geçici işçi statüsünde istihdam edilenlerin ücretleri nakit olarak elden ödenmekte ve bu kişiler düzenli gelirlerine ilaveten bir gelir daha

elde etmektedirler. Tam zamanlı kayıt dışı inşaat işçileri ise (yabancı, yasal olmayan işçiler veya sığınma hakkı arayanlar) inşaat sektörü işgücü piyasasında en az korunulan kategorisinde yer almaktadırlar. Bu işçiler daha ağır koşullarda ve uzun süreli çalışmaya gönüllüdürler. Amaçları iyi günlerin beklentisi ile dayanabilecekleri belirli bir süre boyunca mümkün olan en yüksek gelir birikimini yapmaktır. Ekonomik durgunluk dönemleri dışında yerel işçiler pazarın bu bölümünde yer almamaktadırlar. Bu işçilerin neredeyse tamamı Avrupa Birliği dışından gelmektedir. Anılan işçiler bir şekilde sistemin içine girip, daha uygun koşullarda iş bulduklarında sistemi terk edeceklerdir. Bu nedenle, inşaat sektörü genellikle pazara giriş sanayi olarak görev yapmaktadır.

İnşaat Sanayindeki Kayıt Dışı İşgücü ile ilgili Bulgular (11 ülke ele alınmıştır)

Ülke	İşçi sayısı	İnşaat işçisi payı %	İnşaat çıktısı payı %	Özellikler
Çek Cumhuriyeti	140.000 -200.000 işçi (% 25 yasal olmayan yabancı işçi)	35	20	Toplam kayıt dışı işgücü içinde inşaat sektörünün payı %50 olarak tahmin edilmektedir. Genel olarak kayıt dışı işgücü azalmaktadır.
Polonya	230.000 işçi (%50 yasal olmayan yabancı işçi)	30-40	30	İşçilerin %40'a yakın bölümünün dahil olduğu kayıt dışı işgücü gelirlerin ana kaynağıdır.
Macaristan	150.000-200.000 işçi			Kurumların rolü artarken sahte serbest çalışma oranı da büyümektedir.
Belçika			20	Kayıt dışı işgücünün klasik tiplerinin yeni üye ülkelerden gelen serbest çalışanlarla yer değiştirmesi söz konusudur.
Danimarka		25		Kısıtlamaları aşmak için hizmetlerin bedelsiz olarak sağlanması konusu ortaya çıkmaktadır.
Finlandiya	20.000 işçi	10-12	11	Kurumların ve işçilerin artan faaliyetleri-yasal olmayan yabancı işgücü taşeronluk yapmaktadır.
Fransa			10	Kayıt dışı işgücü oranı belli bir düzeyde kalmış ve hatta azalmaya başlamış gibi görünmektedir.
Almanya	300.000 işçi	20	20	İnşaat sanayi dışındaki diğer sanayilerde kayıt dışı işgücünün azaldığı görülmektedir.
Hollanda	Müteahhitlerin %15-25'i yasal olmayan yabancı işçi kullanmaktadır.	17	15	Esneklik artışı: kurumlar, geçici ve serbest çalışan işçiler ve yabancı hizmet sağlayıcılar
İspanya	170.000-400.000 işçi	7-20	5	Yasa dışı işgücünün düzene sokulması etkili olmuştur.
İngiltere	İnşaat sanayindeki işgücünün %60'ı serbest çalışmakta, ne kadarının yasal olmadığı bilinmemektedir.		33 (tamir, renovasyon, bakım ve onarım)	Toplam kayıt dışı işgücünün %47'sinin inşaat sanayinde olduğu düşünülmektedir.

Yukarıdaki tabloda verilen bulgular incelendiğinde aşağıda sunulan sonuçlara ulaşmaktadır:

- Hemen her ülkede, kayıt dışı işgücünün gerçekleştirilen inşaat projeleri ve inşaat sektörünün istihdamı içindeki payı, kayıt dışı işgücünün GSYİH veya toplam istihdam içindeki ortalama payından çok daha fazladır.
- İnşaat sanayindeki genel tablo kayıt dışı faaliyetlerdeki artış veya azalışın kaynaklanmamakta ve kayıt dışı işgücünün gelişimi ülkeden ülkeye göre farklılık göstermektedir.
- Bütün Avrupa'da ücretli veya kendi işinde çalışan işçilerin mevcut düzenli işlerinin yanı sıra kayıt dışı olarak yürüttükleri çalışmaların süreklilik arz edeceği gözlenmektedir. Bu tarz kayıt dışı işgücü ile uğraşması zor olduğu gibi izlenmesi, kontrolü ve engellenmesi de oldukça zordur.
- Piyasaya girişin sınırlı olduğu Avrupa Birliğinin eski üye ülkelerinde ise sahte serbest çalışma uygulamalarından kaynaklanan kayıt dışı işgücü oranı artmaktadır.
- Avrupa pazarının açılması ve genişlemesi ile birlikte kayıt dışı işgücü istihdamının payı da artmıştır.

Kayıt dışı işgücünün kaçakçılık, sömürü ve köle ticareti ile birleşmesi inşaat sanayini yanlış bir konuma yerleştirmektedir. Bu durum verimliliği tehlikeye sokmakta, rekabet ortamını tahrif etmekte, sektöre ve ilgili fonlara yeterli kaynak aktarılamaması da mesleki eğitimin kalitesinin düşmesine ve işgücünün giderek vasıfsızlaşmasına neden olmaktadır.

Kayıt dışı işgücünün etkilerine baktığımızda ilk göze çarpan, vergi gelirlerinde yaşanan düşüş nedeniyle genel olarak sosyal hizmetlerde meydana gelen eksikliklerdir. İkinci bir etkinin ise, bir iş için gerekli olan performanstan ilintisiz olarak fiyatlarda görülen düşüş eğilimi olduğu söylenebilir. Üçüncü olarak da, sanayinin mevcut imajının daha da olumsuz yönde etkilenmesi sayılabilir. Kayıt dışı işgücünün kaçakçılık, sömürü ve köle ticareti ile birleşmesi inşaat

sanayini yanlış bir konuma yerleştirmektedir. Bu durum verimliliği tehlikeye sokmakta, rekabet ortamını tahrif etmekte, sektöre ve ilgili fonlara yeterli kaynak aktarılamaması da mesleki eğitimin kalitesinin düşmesine ve işgücünün giderek vasıfsızlaşmasına neden olmaktadır.

Bugüne kadar yapılan çalışmalar kayıt dışı işgücünün önlenmesi amacıyla alınan tedbirlerin üç farklı yaklaşım ile açıklanabileceğini göstermektedir:

a.Bütünleştirici yaklaşım:

Bu yaklaşımın iki ana şekli bulunmaktadır. Birincisi, işsizlerin yasal piyasa ile entegrasyonu üzerinde odaklanırken diğeri, iş çevresinin basitleştirilmesini temel almaktadır.

- İşsizlerin, kayıt dışı işlerinin bir kısmını beyan etmek suretiyle yasal hale getirebilmeleri,
- İşsizlere geçici ve daha esnek imkanlar sağlanması amacıyla kurumların geçici işçi kiralamalarına ilişkin yasağın ortadan kaldırılması,
- Serbest çalışma şartlarının basitleştirilmesi ile girişimciliğin desteklenmesi,
- Gerekli mesleki kriterlerin seviyesinin düşürülerek küçük ölçekli firmalara pazarın açılması,
- Piyasadaki aktörlerin beyan konusuna ilgisinin artırılması amacıyla katma değer vergisi ve kurumlar vergisi oranlarının düşürülmesi,
- Alıcılara vergi muafiyetleri sağlanması,
- Müteahhitlerin kolay erişim sağlayabileceği yeni bir kayıt sistemi geliştirilmesi,
- Yasa dışı çalışan müteahhit ve işçilere genel af çıkarılması.

b.Uygulayıcı yaklaşım:

Üye ülkelerdeki yaygın kanaat, yeni bir yasal düzenlemenin gerekli olmadığı, amacın mevcut mevzuatı kontrol etmek ve doğruluğunu kanıtlamak olması gerektiği şeklindedir. Bu çerçevede çeşitli metod ve araçlar belirlenmiştir:

- Sosyal güvenlik ve diğer kanuni zorunluluklara uygunluğun kontrol edilmesi ve alanda tetkikin kolaylaştırılması için kimlik kartları düzenlenmesi,
- Denetleme kuruluşları arasındaki koordinasyonun geliştirilmesi,
- Denetleme kuruluşlarında daha fazla kişi istihdam edilmesi,
- Para cezaları ve diğer cezaların artırılması,
- Sorumluluğun ön plana çıkarılması,
- Kamu tedarik sisteminde sosyal hükümlere yer verilmesi,
- Hileli girişimlerle ilgili kara liste uygulamasının başlatılması.

c.Geliştirici yaklaşım:

İlk bakışta geliştirici yaklaşım çok yaygın gibi görünmese de, "iyi görünme" kampanyaları gibi uygulamaların kayıt dışı işgücünün boyutları üzerinde etkisi olabileceği aşıkardır. Bu yaklaşım çerçevesindeki bazı önlemlere aşağıda yer verilmektedir:

- Toplu görüşmelere ilişkin anlaşmaların daha da geliştirilmesi, (eski moda bir araç gibi görünmekle birlikte bazı ülkelerde sanayideki bakış açısını olumlu yönde değiştirmektedir.)
- Asgari ücret uygulaması,
- Sanayinin istihdam ile doğrudan ilgilenmesi (sektöre yasal giriş yapılmasını sağlamaktadır),
- Davranış kuralları ve diğer yetkilendirme çeşitleri,
- Sanayi tarafından geliştirilen ve kontrol edilen mesleki ve sosyal standartlara dayalı akreditasyon veya sertifikasyon,
- Milletler üstü işbirliği ve yabancı işçilerin işgücü piyasası kuruluşlarına dahil edilmesi.

Sonuç olarak konuya ilişkin bulguları aşağıdaki şekilde özetleyebiliriz:

- Kayıt dışı işgücü ile savaşmak amacıyla alınan önlemlerin hedeflediği grup ile inşaat sanayindeki kayıt dışı işgücünün ana aktörleri birbirlerine uymamaktadır. Sonuç olarak, alınan önlemlerin kayıt dışı işgücü üzerindeki azaltıcı etkisi son derece az olmaktadır.
- İstihdam statüsü, bağımsız işçiler ve hizmet sözleşmesine ilişkin mevcut tanımlamaların sadece ulusal sınırlar içerisinde formüle edilmesi etkin bir politika için elverişli değildir.
- Farklı kategoriler farklı önlemler gerektirmektedir. İnşaat sanayinde, ücretli çalışanlar, serbest çalışanlar ve kayıtlı olmayanlar olmak üzere üç ana kategoride işçi kayıt dışı işgücü olarak faaliyet göstermektedir. Bunların yasal durumları gibi zayıf yönleri de birbirlerinden farklı olduğundan kayıt dışı faaliyetlerine ilişkin problemlerin çözümü de farklı uygulama ve önlemler gerektirmektedir.
- Kayıt dışı işgücüne dahil olan farklı aktörler (müşteriler, işverenler, işçiler, işgücü arzı ile ilgili kurumlar, resmi merciler) arasındaki ilişkiler konu ile ilgili bütün aktörlerin yükümlülüklerini belirleyen bir hukuki çerçeve içine toplanmalıdır. Bu; taşeronluk, istihdam kontrolü ve işçi akışının denetlenmesinden oluşan zincirdeki sorumluluğu ifade etmektedir. Yetkililerin, işçi hakları, iş ilişkilerinin kurallara uygun olması ile birlikte

eşit şartlar altında rekabeti destekleyen uygulama ve metodları garanti eden mekanizmalar oluşturmaları gerekmektedir.

Kayıt dışı işgücüne dahil olan farklı aktörler (müşteriler, işverenler, işçiler, işgücü arzı ile ilgili kurumlar, resmi merciler) arasındaki ilişkiler konu ile ilgili bütün aktörlerin yükümlülüklerini belirleyen bir hukuki çerçeve içine toplanmalıdır. Bu; taşeronluk, istihdam kontrolü ve işçi akışının denetlenmesinden oluşan zincirdeki sorumluluğu ifade etmektedir. Yetkililerin, işçi hakları, iş ilişkilerinin kurallara uygun olması ile birlikte eşit şartlar altında rekabeti destekleyen uygulama ve metodları garanti eden mekanizmalar oluşturmaları gerekmektedir.

- Ortak hakların ve aktörlerin tanınmasına yönelik alıştırma: Gerçek serbest iş sahipleri işgücü piyasası kurumlarına girmek ve daha iyi şekilde temsil edilmek imkanına sahip olmalıdır. İşçilerin yararına (eğitim imkanları, sağlık ve güvenlik, sosyal fonlar) sanayi tarafından kurulan ticari birlikler ve kurumlar kayıt dışı işgücü konusunda zor durumda olan işçilerin bir araya gelmesini sağlayacak bir strateji geliştirmelidir.
- İlgili merciler arasında yasal şartlara uygunluğu sağlayacak yönde mevcut koordinasyonun geliştirilmesinin doğrudan etkisi olacaktır. İş müfettişleri ve diğer denetleme birimlerinin işçi haklarını gerçeğe dönüştürmeleri için mevcut işbirliği ve koordinasyonu geliştirmeleri gerekmektedir. Sosyal korumayı geliştirecek ve güçlendirecek etkin bir politika oluşturulmasını kolaylaştıracak yeni idari mekanizmalar kurulmalıdır.

FIDIC İNŞAAT SÖZLEŞMELERİNDE ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

Dr. Latif Onur UĞUR

1. Giriş

Bir yapım projesi ile ilgili uyumsuzluklar ve çelişkiler şu nedenlerden dolayı ortaya çıkabilir;

- Yetersiz ve eksik kontrat dokümantasyonu,
- Uygun olmayan tarzda kontrat düzenlenmesi,
- Uygun olmayan ihale tarzları,
- Kontrata dahil olan bir tarafın maruz kaldığı makul olmayan risk yükü,
- Projenin tipine uygun olmayan personel,
- Sözleşmeden doğan riskin, o riski taşımak için yetersiz olan bir tarafın üstünde olması,
- Taraflardan birinin iflas etmesi,
- İki taraftan fazla taraf olduğunda ortaya çıkan koordinasyon problemleri,
- Belirsiz şartların özellikle kontrata yazılması ya da kontratın standart formundaki şartların değiştirilerek sağlıklı yorumlara yol açması,
- Belirsiz yan cümlelerle kararların değerlendirilmesini iki tarafa ya da taraflardan birine bırakmak,
- Gereken sonuçları sağlamakla yükümlü olan tarafla sonuçlar yerine metodların belirlenmesi,
- Mimari, inşaatla ilgili ve mühendislik çözümlerinin ya da tasarımların yetersiz olması^[1].

Bazen bu sorunlar proje katılımcıları tarafından çözülemeyecek nitelikler arz ederler. Müteahhidin açısından bakılınca ortaya çıkan sorunlar ek finansal problemler ve zamandır. Proje yöneticisi bu konular hakkında bir değişiklik isteği talebinde bulunur. Eğer işveren de bu konularda hemfikirse ortadaki sorun halledilebilir. Ancak hemfikir değilse konu yargıya kadar ulaşabilir. Bu gibi durumlarda nasıl davranılacağı yapım sözleşmesinde belirtilir.

Uluslararası normlarda normal prosedür, proje yöneticisinin ek zaman ve tazminat talebini

tasarımcıya/mimara veya işverene ilemesiyle başlar. İşveren veya mimar bu taleplerin hepsini kabul edebilir, bir kısmını kabul edebilir veya hiç birisini kabul etmez. Eğer proje yöneticisi tatmin olmazsa bu hak talebi sözleşme anlaşmazlıklarına dönüşür. Bu durumda öncelikle uzlaşma teknikleri kullanılır. Bu tutum hem müteahhit hem de işveren açısından anlaşmazlıkların en ucuz ve hızlı çözüm yoludur.

2. Hak Talebi Sebepleri

Yapım işlerinde hak talebi aşağıdaki sebeplerden ortaya çıkar;

- Müteahhidi zora sokacak yapısal işlerin hızlı yapılması isteği,
- İşveren tarafından yapılan yapısal değişiklikler,
- Gittikçe artan değişiklik isteği talepleri,
- İşverenden kaynaklanan iş gecikmeleri,
- Sözleşme dokümanlarından farklı tanımlanan dış koşullar,
- Hava şartları,
- Sözleşme yönetimi esnasında yapılan dikkatsizlik, yanlışlık ve ihmaller.

Yukarıdakilerden herhangi birisi, yüklenicinin işini belirlenen zaman ve bütçe dahilinde bitirmesini engeller. Hak talebi ve anlaşmazlıkların ana başlıkları şu şekildedir;

- Konu nedir?
- Sorumlu kimdir?
- Durumun zamana ve maliyete olan etkileri nelerdir?

3. Anlaşmazlık Çözümü Teknikleri

Yapım sektöründe birçok anlaşmazlık çözüm yöntemi vardır. Pazarlık yapma en ucuz ve zaman kazandıran bir yöntemdir. Eğer bu yöntem sonuç vermezse diğer teknikler denenmelidir.

a) Pazarlık

Pazarlık, her iki tarafın da karşılıklı oturup, olayları tartışıp bir anlaşmaya varma çabasıdır. Bu yöntem hem etkili hem de ucuz bir yöntem olup dışarıdan desteğe ihtiyaç duyulmaz. Anlaşmazlık ortaya çıkar çıkmaz hemen uygulanmalıdır. Yoksa başka yöntemler denenmek zorunda kalınır.

b) Arabuluculuk

Arabuluculuk pazarlık aşamasını kolaylaştırmak için üçüncü bir kişiden yardım isteme olayıdır. Hem müteahhit hem de işveren dışarıdan bir arabulucu getirmeye razı olurlar veya böyle bir durumda nasıl davranılacağı sözleşmede belirtilir. Sonuç olarak bu dışarıdan bulunan kişi güvenilir, konular hakkında bilgisi olan birisi olmalıdır. Genelde arabuluculuk görüşmeleri çok kısa sürer.

Bu görüşmelerden önce her iki taraf da durumlarını belirten birer yazı hazırlayarak arabulucuya iletirler. Arabuluculuk, taraflardan birinin kendi durumunu anlatmasıyla başlar. Bu açılıştan sonra her bir taraf ayrı ayrı odalara alınır. Arabulucu da her bir odayı ayrı ayrı ziyaret ederek aralarını bulmaya çalışır. Bu işlem kesin sonuca varıncaya kadar devam eder. Kesin sonuca varılınca da taraflar arabulucu tarafından imzaya çağırılır.

Arabuluculuğun başarılı olabilmesi için her iki tarafın da uzlaşmaya meyilli olmaları gerekir. Ayrıca uzlaştırıcı da her iki tarafın güvenini sağlamalıdır.

c) Hakem Kararı ile Çözüm

Hakemler veya hakem kararı ile çözme, mahkemeye başvurmaya alternatif bir yoldur. Bu yöntemde taraflar kendi konularını tarafsız bir üçüncü kişiye anlatırlar. Bu hakeme ayrıca taraflar tarafından karar verme yetkisi de verilmiştir. Bu kararlardan bazıları bağlayıcı olabilir, bazıları da bağlayıcı olmayabilir. Bağlayıcı hakem kararları final niteliği taşıyabilir, bağlayıcı olmayan hakem kararları da olayın mahkemeye intikal etmesine neden olabilir. Hem işveren hem de müteahhit, ikisi birden hakeme başvurma kararı alabilirler ya da bu durum sözleşmede belirtilir. Hakem kararı ile çözme mahkemeye başvurmaya oranla daha az zaman harcar ve daha az masraflıdır. Hakemler genellikle bu işlerin teknik kısmını bilen kişilerden seçilirler.

d) Deneme

Deneme, bağlayıcı olmayıp uzlaşmacı bir yapıda olan, pazarlık usulü ve arabuluculuk kavramlarından harmanlanmış bir tekniktir. Bu teknik sadece her iki taraf da bunu isterse yürütülür. Her iki taraf da bu sürece nezaret edecek birer tarafsız danışman seçer. Deneme iki süreçten oluşur. İlk önce avukatlar her iki taraf için de birer kısa konuşma yaparlar. Bu konuşma şirketlerin üst yöneticilerinin konuşmalarından önce olur. Sonra bu yöneticiler birbirlerini dinleyerek anlaşmaya varmaya çalışırlar. Eğer bu idareciler bir anlaşmaya varamazlarsa önceden belirlenip yetki verilen bir şahıs arabuluculuk

yapmaya çalışır ve tavsiye niteliğindeki söylemlerini belirtir.

Bu işi yapmanın iki önemli yolu vardır; birincisi tarafsız bir şahıs bulmak ve ikicisi de her iki taraftan da hatırı sayılır kişiler bulup onları öne sürerek anlaşmaya çalışmaktır.

e) Anlaşmazlık Denetleme (Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma) Kurulu

Anlaşmazlık denetleme kurulu, diğer teknik ve yöntemlerden farklı olarak daha işe başlamadan ve bir anlaşmazlık ortaya çıkmadan önce oluşturulur.

Kurul bu tip olaylar konusunda uzman kişiler tarafından oluşturulur. En az üç kişiden oluşur. Bu üyelerden birisi işveren tarafından, birisi müteahhit tarafından üçüncüsü de ilk ikisi tarafından seçilir. Bütün kurul üyelerinin her biri hem müteahhit hem de işveren tarafından kabul edilmiş olmalıdır. Bu seçim ve atama yapıldıktan sonra her iki tarafa da eşit davranacaklarına ve tarafsız olacaklarına dair bir sözleşme imzalarlar. Bu sözleşme hem müteahhit hem işveren hem de kurul tarafından imzalanır.

Kurul üyelerine yapım projesinin birer kopyası, yapılan ve yapılacak olan işler hakkında bilgi sahibi olmaları için verilir ve periyodik olarak şantiye gezdirilir. Bu şekilde bir anlaşmazlık durumunda tarafsız olan kurul olaya müdahil olarak el koyar ve çözüme çalışır.

f) Dava Etmek

Bu durum bir avukat tutmayı, gerekli dokümanları hazırlamayı ve yargı yoluyla işleri halletmeye çalışmayı içerir. Bu uygulama genellikle en çok para ve zaman harcanan bir yöntemdir. Çoğu işveren ve müteahhit işlerini yargı yoluna gitmeden halletmeyi düşünürler. Bu yöntemde olayın çözülmesi yıllar alabilir.

4. FIDIC Tasarım-Yapım ve Anahtar Teslimi Tip Sözleşmesi İdari Şartnamesinde Anlaşmazlıkların Çözümüne Dair Hükümler

İddialar, Talepler, Uyuşmazlıklar ve Tahkim başlıklı 20. madde, taleplerin karşılanması ve uyuşmazlıkların çözümü ile ilgili düzenlemeleri yapmakta; Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulunun oluşturulması ve çalışmasını düzenlemekte; Sulh Yolu ile Çözüm ve Tahkim şartlarını belirlemektedir.

20.1. İddia ve Taleplere İlişkin İşlemler başlıklı maddede; "Eğer müteahhit, herhangi bir ilave

Yapım sektöründe birçok anlaşmazlık çözüm yöntemi vardır. Pazarlık yapma en ucuz ve zaman kazandıran bir yöntemdir. Eğer bu yöntem sonuç vermezse diğer teknikler denenmelidir.

ödeme talep ve iddiasında bulunacaksa, iş sahibi temsilcisine mümkün olduğu kadar erken ve her halde bu talebi doğuran olayın başlamasından itibaren 28 gün içinde ihbarda bulunur. Bu ihbardan itibaren 28 günlük süre içinde veya iş sahibinin kabul edeceği diğer belirlenecek bir sürede müteahhit, ileri sürdüğü iddia ve talebin miktarı ile dayanak ve özelliklerini belirten bir hesap raporunu iş sahibi temsilcisine iletir” ifadeleri yer almaktadır.

20.2. İddia ve Taleplere İlişkin Ödemeler başlıklı maddede; “Verilen kanıtların / açıklamaların yeterli olmaması durumunda müteahhidin sadece kanıtlanan talep kısmına ait ödemeyi almaya hak kazanacağı” ifade edilmektedir.

20.3. Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulu başlıklı maddede; “Eğer Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulu üyesi veya üyeleri önceden taraflarca kararlaştırılıp sözleşmede belirtilmemiş ise, Yürürlük Tarihinden itibaren 28 günlük süre içinde Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulunun atamasını taraflar ortaklaşa yapacaklardır” hükmü yer almaktadır. Bu durum Şekil 1. de grafiksel olarak gösterilmiştir. Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulunun üye sayısı, teklif ekinde belirtileceği üzere bir yada üç kişi olabilecektir. Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulu üyelerinin atanması ile ilgili ilke ve koşullar aşağıdaki gibidir;

- Uluslararası Müşavir Mühendisler Federasyonunun (FIDIC) örnek olarak yayınladığı ilke ve koşullar ile uyumlu olmalı,
- Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulunun her bir üyesinin sözleşmenin taraflarından bağımsız olmasını ve görev süresi boyunca da öyle kalmasını öngörmeli,
- Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulunun tarafsız ve sözleşme hükümlerine göre faaliyet göstermesini gerektirmeli ve
- Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulunun üyelerinin, hiçbir şekilde, atanmalarına ilişkin olarak görevlerine yada sözleşmelerine aykırı hareket etmelerinden dolayı sorumlu olmayacakları, tarafların bu gibi iddia ya da taleplerden üyeleri muaf tuttıkları yolunda taahhütlerini içermelidir.

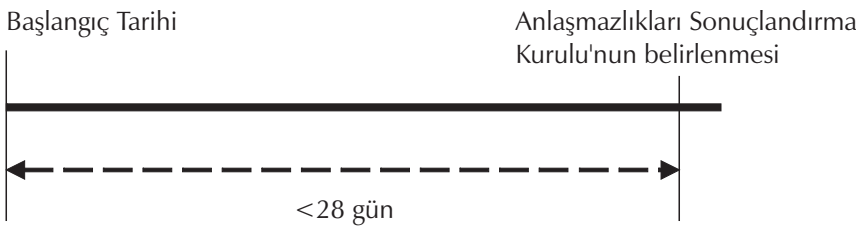
İş sahibi ve müteahhit, Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulunun üyelerinin ücretlerini, saptanan kurallar ve miktarlara göre yarı yarıya ödeyeceklerdir. Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulunun görevine, ancak iş sahibi ile müteahhidin ortak kararı ile son verilebilir. İbraname yürürlüğe girdiğinde yada tarafların üzerinde anlaşacakları herhangi başka bir tarihte, Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulunun görevi bitmiş olur.

20.4. Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulu Kararları ile İlgili İşlemler başlıklı maddede; “İş sahibi temsilcisine ait görüş, talimat, karar, sertifikaya bağlama ve değerlendirmeler de dahil olmak üzere; sözleşme veya işin uygulanmasından/yapılmasından dolayı iş sahibi ile müteahhit arasında bir anlaşmazlık çıktığında, bu anlaşmazlık önce Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kuruluna yazı ile bildirilir; yazılı bildirim bir kopyası da karşı tarafa iletilir. Taraflar Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kuruluna gerekli tüm bilgileri derhal sunar, kurulun iş sahasına girmesine izin verirler ve karar verilebilmesine yönelik olarak her türlü hususu yerine getirip kolaylıkları gösterirler” denmektedir. Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulu, iletilen yazılı anlaşmazlık bildirisini aldığı günden sonraki 56 günlük süre içinde “hakem kurulu” veya “uzman kişi” olarak hareket eder ve kararını bu süre içinde taraflara bildirir. Bu yazılı bildirimde kararın gerekçesi de belirtilir.

Sözleşme önceden sona ermiş veya erdirilmiş olmadıkça; müteahhit, bir yandan işi gayretle sürdürürken, gerek iş sahibi gerekse müteahhit, Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulunun kararlarını (bu kararlar sulh yolu ile çözüm yada hakem kararı ile değiştirilmedikçe) derhal uygularlar.

Taraflardan herhangi birisi kurul kararını aldıkları günden sonraki 28 günlük süre içinde kurul kararını benimsemediklerini bildirmezler ise; bu durumda Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulunun kararı kesinleşir ve tarafları bağlayıcı özellik kazanır.

20.5. Sulh Yolu İle Çözüm başlıklı maddede; “20.4. madde uyarınca “benimsememe” ihbarında bulunulduğunda, taraflar, hakeme gitmeden önce, söz konusu anlaşmazlığı sulh yolu ile çözümlenmek için çaba gösterirler. Taraflar aksine anlaşmamışlar ise Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulu kararıyla ilgili benimsememe ihbarının yapılmasından sonraki günden itibaren sayılacak 56. günde veya bu günden sonra, sulh yolu ile çözüm girişiminde bulunulmamış bile olursa, hakem işlemlerine başlanabilir” ifadeleri yer almaktadır.

Şekil 1. Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulunun Belirlenmesi

(Kaynak: FIDIC Conditions of Contract for Construction, for building and engineering Works designed by the employer, first edition 1999)

20.6. Tahkim başlıklı maddede; “Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulunun 20.4. madde hükümlerine göre kesin ve bağlayıcı özellik kazanmamış kararlarına ve sulh yolu ile çözüme kavuşturulmayan konulara ilişkin uyuşmazlıklar; uluslar arası tahkim yolu ile nihai olarak karara bağlanır” denmektedir. Tahkimin izleyeceği kurallar, (bu kurallarda belirtilmemiş ise) hakemi/hakemleri atayacak veya tahkim kurallarını uygulayacak kuruluş, hakemlerin sayısı, tahkimin yeri ve kullanılacak dil, teklif ekinde belirtilir. Hakemler, Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulunun tüm kararlarını tartışma, inceleme ve değiştirmede tam yetkiye sahiptirler. Anlaşmazlıkların çözümlenmesi süreci Şekil 2.'de grafiksel olarak ifade edilmiştir.

Şekil 2. Anlaşmazlıkların Çözümlemesi Süreci

(Kaynak: FIDIC Conditions of Contract for Construction, for building and engineering Works designed by the employer, first edition 1999)

Hakemler karşısında anlaşmazlık tartışılırken tarafların hiç birisi daha önce Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kuruluna vermiş oldukları kanıtlar yada ileri sürmüş oldukları savlar ile sınırlı değildir.

Tahkim işlemine, sözleşme konusu işin tamamlanması önce yada sonra başlanabileceği gibi işin ilerlemesi esnasında tahkim işlemlerinin yürütülmesi nedeni ile tarafların ve Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulunun yükümlülüklerinde herhangi bir değişiklik meydana gelmez.

20.7. Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulu Kararına Uymama başlıklı maddede; “Taraflardan birisinin Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulunun kesinleşen bir kararına uymadığı takdirde, diğer tarafın bu uymamazlığı, sahip bulunduğu diğer haklar saklı kalmak kaydı ile hakeme götürebileceğini” ifade edilmektedir.

5. Değerlendirme

1996 yılına kadar FIDIC'in sözleşme şartları metni, iş sahibi ile müteahhit arasında uyuşmazlık çıkması durumunda karar verme yetkisini kontrollüğe/mühendise bırakmaktaydı. Fakat

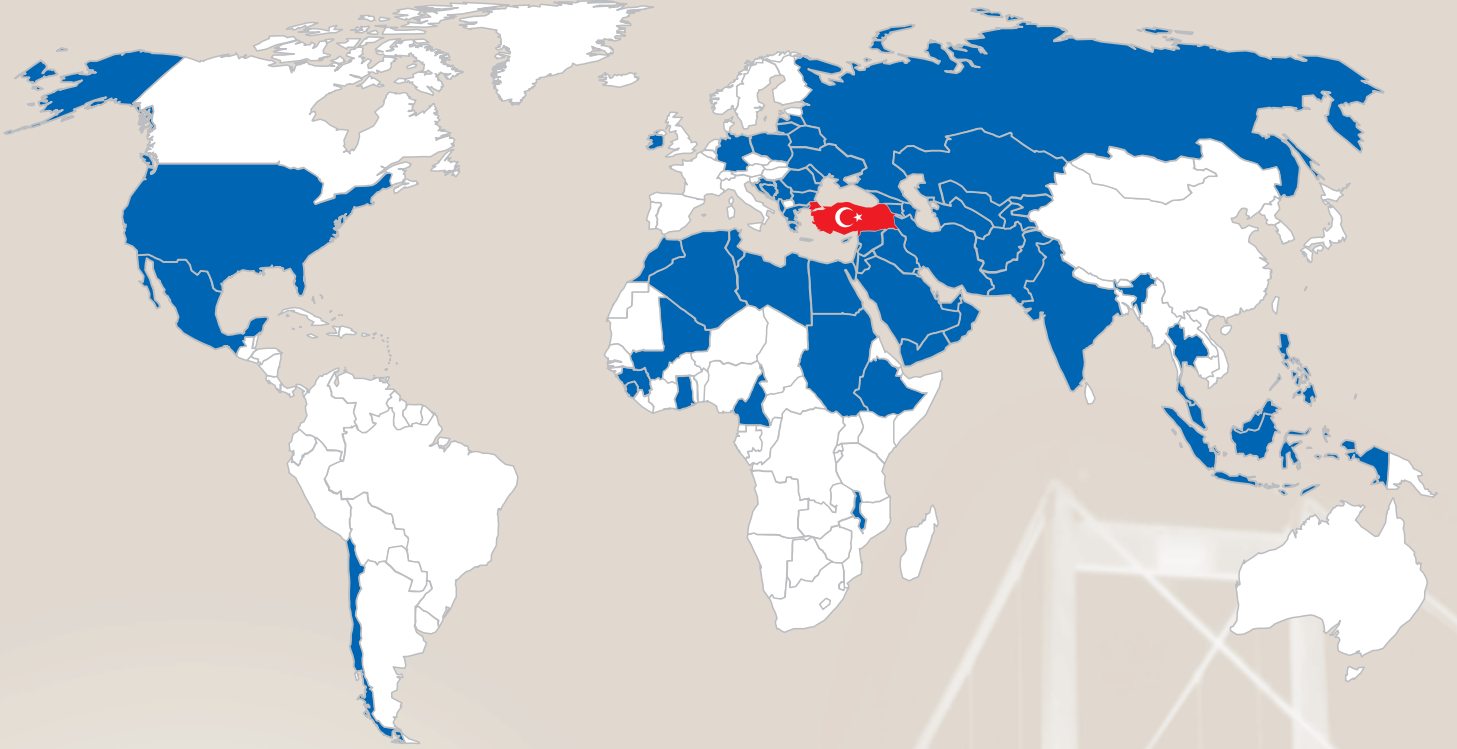
gelirini iş sahibinden sağlayan kontrolün vereceği kararlarda objektiflikten uzaklaşabileceği doğrultusundaki eleştirilerin artması ile son yıllarda kontrollüğün bu özel rolünden ayrılması olmuş ve uyuşmazlıkların çözümü için çeşitli yöntemler geliştirilmiştir. İnşaat mühendisliği ile ilgili FIDIC tipi sözleşmelerde gittikçe tercih edilen seçenek, düzenli aralarla ziyaret yaparak işin ilerleyişini sürekli izleyecek ve böylece çıkabilecek uyuşmazlıkları çözecek durumda olacak bir yada birkaç uzmanın, sözleşmenin başlangıcında atanmasıdır. FIDIC de, uyuşmazlıkların giderilmesi ile ilgili olarak kontrollüğe tanınan rol yerine bu çözümün daha uygun ve kabul edilebilir bir çözüm olduğu görüşüne varmıştır. Bu gerekçe ile Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulunun oluşturulması ve çalışması ile ilgili düzenlemeler yapıp tip sözleşmelere konmuştur.

Bir diğer önemli saptama, Anlaşmazlıkları Sonuçlandırma Kurulu ve dostça çözüm çabalarının ardından gelen tahkim uygulamasıdır. Adli makamlara gidilmeden kısa sürede ve daha ucuza çözüm bulunması yolunda önemli bir enstrüman olan tahkimin düzenlenme ve uygulanması konusu ise başlı başına bir uzmanlık alanı mahiyetinde bulunmaktadır.

Kaynaklar

1. Latif Onur Uğur, “Yapım Sözleşmelerinin Oluşturulması ve Yönetimi”, İnşaat Sanayi, sayı 96, s.90-93, 2006
2. FIDIC Tasarım-Yapım ve Anahtar Teslimi Tip Sözleşmesi İdari Şartnamesi, Bölüm 1, Genel Şartlar, Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği, FIDIC Yayınları/43
3. FIDIC Conditions of Contract for Construction, for building and engineering Works designed by the employer, first edition 1999

**83 YILDIR TÜRKİYE'Yİ
36 YILDIR DÜNYANIN 63 ÜLKESİNİ
İNŞA EDİYORUZ**

**Sadece yapılar değil, ilişkiler inşa ediyoruz.
Zamanlar, mekanlar, insanlar arasında...**

Türkiye Mütcahhitler Birliği

Ahmet Mithat Efendi Sokak 21/3, 06500 Çankaya Ankara
Tel: (312) 440 81 22 - 441 44 83 • Faks: (312) 440 02 53 • tmb@tmb.org.tr • www.tmb.org.tr

TÜRK MÜTEAHHİTLERİN YURTDIŞI BAŞARILARI

Türk müteahhitlerin yurtdışında üstlendikleri yıllık iş hacmi 5 yılda 8,5 katlık bir artışla, 2002'de 1,5 milyar ABD Dolarından, 2006 sonunda 12,7 milyar ABD Dolarına ulaştı.

Türk müteahhitlerin yurtdışındaki inşaat-taahhüt işlerinin %90'ı Türkiye Müteahhitler Birliği üyesi firmalarca gerçekleştirilmektedir.

GURURLUYUZ !

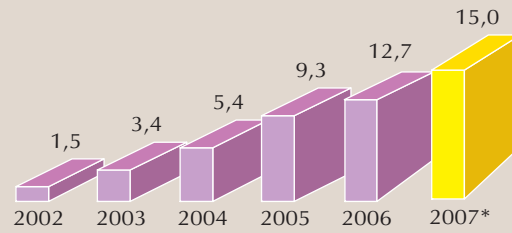
Müteahhitlerimizin 2006 sonu itibarıyla 85 milyar Dolar olan toplam uluslararası iş hacmini 2007 sonunda 100 Milyar ABD Dolarına ulaştıracamız.

KARARLIYIZ ...

2006'da yurtdışında alınan işlerin %60'ı Rusya, Katar, Kazakistan ve Libya olmak üzere 4 ülkede üstlenilmiştir. İlk 10 ülke itibarıyla dağılım şöyledir : Rusya (2,8 Milyar ABD \$), Katar (2,5 Milyar ABD \$), Kazakistan (1,3 Milyar ABD \$), Libya (1,1 Milyar ABD \$), Suudi Arabistan (0,9 Milyar ABD \$), BAE (0,9 Milyar ABD \$), Cezayir (0,8 Milyar ABD \$), Arnavutluk (0,6 Milyar ABD \$), Türkmenistan (0,5 Milyar ABD \$), Yemen (0,3 Milyar ABD \$)

Türk Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri 1972 - 2006

63 ülkede, 3600'ün üzerinde proje,
85 milyar ABD Doları tutarında iş hacmi ...

* 2007 yılı hedefi

Dünyanın En Büyük 225 Uluslararası Müteahhitlik Firmasının Ülkelere Göre Dağılımı*

ABD	52
Çin	46
Türkiye	20
Japonya	17
İtalya	12
Fransa	9
Diğer	69

(*) ENR, 22 Ağustos 2006, www.enr.com

SIRALAMA		FİRMA ADI
2005	2006	
52	47	ENKA
64	65	GAMA
**	86	RENAISSANCE
**	88	YÜKSEL
92	90	TEKFEN
**	113	GAP
179	116	BAYTUR
122	125	STFA
100	126	ALARKO
113	127	NUROL
135	134	ATLAS YAPI
143	145	DOĞUŞ
162	150	HAZİNEDAROĞLU
136	151	SUMMA
170	161	SOYAK
**	174	MAK-YOL
**	195	CENGİZ
202	198	LİMAK
**	203	RASEN
**	219	ESER

YURTDIŞI MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ 2006 YILI DEĞERLENDİRMESİ

15 Ocak 2007

Konuşmacı: Kürşad TÜZMEN

Dış Ticaretten Sorumlu Devlet Bakanı

M. ERDAL EREN (TMB Başkanı)

Türkiye Müteahhitler Birliği olarak düzenlemekte olduğumuz toplantımıza hepiniz hoş geldiniz.

Ne yazık ki işçilerimizi kollamak için çalışma mevzuatımızda yapılan değişiklikler yurtdışında işçi istihdamında taşınamaz maliyetlere neden oluyor. Rekabet koşullarının da zorlamasıyla yabancı işçi istihdamı artma eğilimindedir. Bir meslektaşımızın sayın Maliye Bakanımıza sosyal güvenlik mevzuatı ile ilgili bir sorunu anlatırken söylediği cümle çok manidardır, “Türkiye’de bir işsizler sendikası kurulsa siyasetçiler ne yaparlar bilmem” demişti.

Yıllık iş hacmimizin son 4 yıllık dönemde 8 kattan fazla artmış olmasına rağmen kâr marjlarımız, ülkeye getirdiğimiz döviz miktarı ve yurtdışında istihdam ettiğimiz Türk işçisi sayısı büyük ölçüde gerilemektedir. İlk 10 aylık dönem itibarıyla 1998’de ülkemize getirdiğimiz döviz miktarı 2,3 milyar ABD Doları iken, 2006’da bu rakam 732 milyon ABD Doları olmuştur. Dikkatinizi çekerim 2006’da yaptığımız iş tutarı bizim koyduğumuz hedef itibarıyla 12 milyar ABD Doları. Yurtdışında çalıştırdığımız işçi sayısı en iyimser tahminle 90’lı yıllara göre yarı yarıya azalmıştır. Bunlar üzerinde hassasiyetle durulması gereken konulardır.

Teminat mektubu sorunumuz ne yazık ki sayın Bakanımızın da bütün gayretlerine rağmen hâlâ hiçbir ilerleme kaydedilmemiştir. Rakiplerimiz yüksek meblağlara ulaşan proje kredilerinden, devlet destekli siyasi ve ticari risk sigortalarından

yararlanırken, bizler bu imkânlardan yoksunuz. Doğalgaz satın aldığımız ülkelerle offset, yani ithalat mukabili iş yapma anlaşmaları yapılabilecekken bu imkânı dahi son yıllarda değerlendiremedik.

Müteahhitlerimizin, diğer ülkelerin müteahhitlerinin gitmedikleri siyasi ve ekonomik yönden son derecede istikrarsız ülkelerde büyük riskleri göz alarak ve geçmişte olduğundan çok daha düşük kâr marjlarına razı olarak çalıştıklarını unutmayınız. Son 3 yıl içerisinde Afganistan’daki ve Irak’taki şantiyelerimizde patron, mühendis, işçi ve şoförlerimiz dahil olmak üzere 50’den fazla şehit verdik. Daha geçtiğimiz hafta meydana gelen elim uçak kazası nedeniyle üyemiz Kulak İnşaat firması mensuplarından 29 kişiyi kaybetmenin acısını yaşadık. Başta değerli üyemiz İsmail Kulak olmak üzere hepsini saygıyla anıyor, kendilerine rahmet, camiamıza baş sağlığı diliyorum.

Yurtdışı ve yurtiçindeki şantiyelerinde ve girdikleri diğer sektörlerdeki işyerlerinde yüz binlerce vatandaşımıza istihdam yaratmak sorumluluğumuzu yerine getirebilmemiz, başta siyaset olmak üzere ekonomi ve diğer yöneticilerimizin bizleri nasıl yönettikleriyle de bire bir ilgilidir. Bu nedenle Türkiye Müteahhitler Birliği Yönetim Kurulu 2007 yılının siyaset endeksli olmasını değerlendirerek geleneksel gündem toplantılarının temasını siyaset olarak belirledi.

Bu bilgiyi de sizlere vererek sözlerime son vermek istiyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bizlere hitap etmek üzere sayın Kürşad TÜZMEN’i kürsüye davet ediyorum.

KÜRŞAD TÜZMEN (Dış Ticaretten Sorumlu Devlet Bakanı)

Değerli misafirler özellikle başta bu güzel organizasyonu düzenleyen Türkiye Müteahhitler Birliğine şükranlarımı sunarak, hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Yurtdışı müteahhitlik, mühendislik ve müşavirlik hizmetleri konusunda yaptıklarımızı ve yapamadıklarımızı sizlerle tartışarak, birtakım stratejilerimizi belirlemeyi; ileriye dönük hedeflerimizi analiz ederek beraberce yönümüzü tayin etmeye çalışacağız. Sözlerime başlamadan önce Irak'ta çalışmaya giden ve çalışmaya giderken vefat eden kardeşlerimizi ve saldırılarda hayatını kaybeden mühendis, işçi ve şoförlerimize Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı ve sabırlar diliyorum. Bugün dünyanın en riskli çalışma bölgelerinden biri olarak kabul edilen ve Bağdat'tan başlayarak Musul ve Kerkük'e kadar uzanan bölgeye Türk ulusunun cesaret, azim ve kararlılığını göstermek istercesine güle oynaya giden bu insanlarımızı, benim deyimimle akıncılarımızı, uç beylerimizi her zaman minnet ve şükran duygularımızla ve dualarımızla anacağız.

Aynı şekilde ülkemiz müteahhitlerinin üstün başarılarının taçlandırıldığı, küresel güçlerin ekonomik menfaatlerinin çatıştığı bütün çalıştığımız bölgelerde, birtakım çıkar çatışmalarının yaşandığı ve son dönemde kardeş Kazakistan'da rakip ülkelerinin Türk müteahhitlik firmalarının liderlik konumunu geriletme çabalarının bir parçası olarak çıktığından kuşku duymadığımız olaylarda yaralanan işçilerimize ve ailelerine de tekrar geçmiş olsun dileklerimi iletmek istiyorum.

Değerli konuklar; hükümetimizin işbaşına gelmiş olduğu ilk tarih itibarıyla almış olduğumuz kararlardan biri yurtdışı müteahhitlik ve müşavirlik hizmetlerinin desteklenmesine yönelik tedbirler oldu. O günlere geri dönersek, yurtdışı müteahhitlik ve müşavirlik sektörüne en az bir ihracat kadar, en az bir turizm kadar önem vereceğiz ve bu sektöre en az onlar kadar destek vereceğiz dediğimizi hatırlarsınız. Çok iddialı bir slogandı hatırlarsanız o günkü konuşmalarımızda. Çok süratle bir araya geldik Türk müteahhitlik ve müşavirlik sektörüyle, sorunları ve eksiklerimizi tespit ettik, yapılması gerekenleri takvime bağladık ve hiç vakit kaybetmeden yola koyulduk. 2003 yılının, özellikle ilk 6 ayında neredeyse her 2 haftada bir yüzlerce firma temsilcisinden oluşan heyetlerle komşu ve çevre ülkeleri ziyaret ettik. Hükümetimizin 5 inci yılında o bölgelere ve ülkelere tekrar gidiyor ve büyük bir haz ve memnuniyetle ilk ziyaretlerimiz sırasında en üst düzeyde lobi yaptığımız projelerin, örneğin Kahire, Doha, Tiflis, Batum uluslararası hava limanları, Dubai metrosu, Muskat, Doha, Dubai, Cidde, Moskova, Astana ve Aşkabat'ta birçok önemli prestij projesinin Türk firmaları tarafından gerçekleştirildiğini görüyoruz.

2006 yılı hedefini 12 milyar ABD Doları olarak koymuştuk. Toplam üstlenilen proje ve taahhüt açısından 12,7 milyar ABD Dolarlık bir iş hacmiyle yurtdışı müteahhitlik ve müşavirlik sektörümüz gerçekten yeni bir rekora imza attı. Bugüne kadarki en başarılı yılımız diyebiliriz.

2007 yılı hedefini koyalım beraberce, bu hedef 15 milyar ABD Doları. Yurtdışı müteahhitlik sektörü bu 2007'de 15 milyar ABD Doları proje tamamlarsa şimdiye kadar üstlenilmiş toplam proje tutarı 100 milyar ABD Dolarına ulaşacak.

Son 2 yılda değeri 1 milyar ABD Dolarını aşan projeler üstlenmeye başladık. Tabii orta vadeli hedefimiz dünyanın en büyük 100 müteahhitlik firması arasına tam 10 tane Türk firmasını koyabilmek. Bu bizim orta vadeli hedefimiz, yani dünyanın en büyükleri arasına 10 tane firmamızı görmek istiyoruz. Bu işte çok iyi yetişmiş işgücümüz var, mühendislerimiz var, mimarlarımız var. Binlerce işçimizi de, bu projelerde yer almasını sağlamış olacağız.

2006 yılı hedefini 12 milyar ABD Doları olarak koymuştuk. Toplam üstlenilen proje ve taahhüt açısından 12,7 milyar ABD Dolarlık bir iş hacmiyle yurtdışı müteahhitlik ve müşavirlik sektörümüz gerçekten yeni bir rekora imza attı. Bugüne kadarki en başarılı yılımız diyebiliriz.

Neleri hedefledik, nerelerden nerelere geldik. Açıkçası ilk yılda sektörün tamamı 1 sene içerisinde 1,5 milyar ABD Doları seviyesinde idi. 2003, 2004, 2005 yıllarında çıtayı hep yukarı koyduk. Başta şikâyet etti değerli müteahhitlerimiz, ama onlar da bizim samimiyetimize inandı. Biz bu çıtayı yukarı doğru koyarken kendimiz de onlarla beraber, en az onlar kadar özverili, en az onlar kadar dinamik, en az onlar kadar fedakarca çalışmaya gayret ediyoruz. 2003, 2004, 2005 yıllarında 3,4 milyar ABD Doları, 5,7 milyar ABD Doları ve 9,3 milyar ABD Dolarlık iş hacmine ulaştık. Geçtiğimiz yılı altın yıl olarak nitelendirebiliriz. Çünkü, 25 ülkede üstlenilen toplam 325 projenin toplam değeri 12,7 milyar ABD Dolarına ulaştı. İlk başta çıktığımız yoldan, 1,5 milyar ABD Dolarından tam neredeyse 7,5 kat daha fazla iş aldılar. 2005 yılında en büyük ikinci pazar konumunda Irak vardı. Fakat geçen yıl biliyorsunuz oradaki işler neredeyse durma noktasına geldi. Buna rağmen biz bütün bu açılımı yaparak yaklaşık 7,5 katı daha fazla iş almış olduk.

Sektörümüzün önünü açacak politik risk sigortası için Hazineimizin imkânlarının yetersiz olması dolayısıyla yürürlüğe koyamamış olmamıza, sektörün yurtdışı işleri için teminat mektubu bulmakta karşılaştıkları güçlüklerle çözüm bulamamış olmamız rağmen, bu başarılarla ulaşılması son derece önemli. Bu 2 ana unsur senelerdir devam eden sıkıntılardır,

bunların üzerine yine beraberce gideceğiz. Türk Lirasının aşırı değerli olduğu, iç piyasada da çok büyük bir canlılığın olduğu, yüksek oranlı büyümelerin gerçekleştirdiği bir zamanda yurtdışında başarılı netice almak kolay değil. Bu bizi daha da umutlandırıyor, daha da cesaretlendiriyor ve çıtayı az evvel söylediğim gibi 2007 yılı için, biraz daha yükselterek 15 milyar ABD Dolarını hedefliyoruz.

Türk müteahhitleri, önemli aktörlerden biri olmaya başladı dünyada. Şu anda 2006 yılı sonu itibarıyla, dünyanın en büyük 100 firması arasına 5 tane firmamız yer almakta. Son 3 yıl içerisinde petrol rafinerileri, metro projeleri, dev karayolu projeleri gibi her biri 1 milyar dolar seviyesinde olan, yüksek seviyede teknoloji kullanımı, yönetim kabiliyeti gerektiren prestij projeleri üstlenmeye başladık. Artık firmalarımız müteahhitlik hizmeti ve inşaat malzemesi ihracatının yanı sıra teknoloji de ihraç eder duruma geldiler. İş yaptıkları ülkelerde müteahhitlerimiz yatırım faaliyetleri de yapıyorlar. İlk önce inşa ediyorlar, daha sonra işletiyorlar.

Müteahhitlik sektörü sadece ödemeler dengesine yaptığı önemli katkılar açısından değil, istihdama sağladığı katkılar açısından da çok önemli görev üstleniyor. Yurtdışı müteahhitlikte daha fazla Türk işçisi ile çalışmayı tercih ediyorlar. Az evvel değerli başkanımız açıkladı, çok güzel bir örnek verdi. Temel sebep, işçilerimizin faaliyet gösterdikleri ülkelerin işçilerinden veya üçüncü ülkelerin işçilerinden çok daha verimli bir şekilde çalışması. Bu çok açık, bu aslında sektörün başarısında en önemli faktör. Onların hakkını hiçbir zaman ödeyemeyiz. Bu sektör buraya geldiyse onların da çok büyük bir emeği, alın teri var.

Sektör 4 senedir istikrarlı bir şekilde büyüyor, bunlar hedefimize ulaşmakta birer aşama. Biz dünya müteahhitlik pazarından daha fazla pay almak için elimizden geleni yapacağız, idari ve hukuki düzenlemeleri de yapmaya aynı kararlılıkla devam edeceğiz.

Teknik müşavirlik hizmetleri için bir devlet yardım programı Türkiye tarihinde ilk defa bizim dönemimizde hayata geçirilmiş oldu. Bu teknik müşavir ve mühendislerimizin yurtdışında faaliyetlerini kolaylaştıracak devrim niteliğinde bir gelişmedir. Bu yıldan itibaren bu uygulanacak. Bu devlet yardımı programıyla hedef pazarlarda daha düşünce aşamasındaki projeler Türk müteahhitlik sektörü tarafından takibe alınmış olacak.

Bakın Türkiye’de mimarlar konferansı vardı, ben dış ticaretten sorumlu Bakan olarak gittim orada

konuşma yaptım. Neden? Dünyanın bütün mimarları geldi, mimarlar daha işin başında hangi malzemeyi hangi ülkeden kullanacaklarına kendileri karar veriyorlar. Sizin daha orada düşünce aşamasında bu işlerin içerisinde yer almanız lazım ki, bizim projelerimiz yer alsın. Fizibilite etütlerinin bizler tarafından sağlanması lazım ki, arkasındaki projeleri bizim Türk müteahhitleri alsın. Önce müşavirler çalışmalarını yapacak, mimarlar çalışmalarını yapacak ardından müteahhitlik sektörü çalışmalarını yapacak.

Şu anda mühendislik ve müşavirlik hizmetleri sektörünün yıllık yurtdışı hacmi 100 milyon ABD Doları. Bu destekten sonra şunu göreceğiz, bu ilk girişimimizden sonra orta vadede mühendislik ve müşavirlik hizmetleri gelirimiz de orta vadede 5 milyar ABD Dolarına çıkacak. Binlerce mühendisimiz, müşavirimiz Türkiye’de iş bulmakta zorlanıyor, teknik elemanlarımız yine aynı şekilde. Yurtdışında bu alanlarda kendilerini gösterme fırsatı bulacaklar. Tabii sektörle birlikte güçlerimizi birleştiriyoruz, yardımlaşıyoruz, iyi bir altyapı oluşturuyoruz. Destekleri iyi kullanacağız, bütün bu kaynakları harekete geçireceğiz. Bizim öyle doğalgazımız, petrolümüz, çok fazla doğal kaynağımız yok. Bizim tek bir kaynağımız var o da insan kaynağı... Dolayısıyla biz de insan kaynağı üzerine yatırım yapmaya çalışıyoruz.

Diğer önemli bir gelişme ise, yurtdışı müteahhitlik mühendislik ve müşavirlik hizmetleri rejiminin bir Başbakanlık Genelgesi şeklinde önümüzdeki günlerde yürürlüğe girecek olması. 20 yıldan beri ülkemizin gündeminde, ama bir türlü realize edilemedi. Bu projeyi inşallah artık biz realize etmiş olacağız. Tabii bu karar çıktığı zaman hemen akabinde kollarımızı sıvayarak yine sizlerle beraber gece gündüz çalışarak sektörü, kamu ve özel sektördeki bütün bu kanattaki yetki ve sorumlulukları tanımlayacağız. Orta ve uzun vadeli strateji ve politikaları belirleyeceğiz. Sektöre özgü akreditasyon sisteminin oluşturulmasını sağlayacağız. Yine burada faaliyet gösteren mali ve teknik standartların, bu firmaların teknik standartlarının belirlenmesi, tüm faaliyetlerin bu standartlarda temeller tespit edildikten sonra yürütülmesini sağlayacağız. Pazara giriş engelleri gibi yorumlanabilir, ama bu sektörün içerisinde de gerçekten biraz daha yönlendirici olmamız lazım. Politik risk sigorta sisteminin yürürlüğe konulması, yurtdışı işlerde işgücü istihdamının kolaylaştırılması ve teminat mektubu sorunlarına kalıcı çözümler üretilmesi. Bütün bunlarla ilgili birincil ve ikincil mevzuatları hazırlayacağız.

Tabii yurtdışına açılımı, firmalarımızın sorunlarının gündeme getirilmesi, çözüm yolları aranması, müteahhitlik ve müşavirlik firmalarımızın da yoğun katılımlarıyla ülke ziyaretlerinin gerçekleştirilmesini yıl içinde yapılacak seçimin getireceği zaman kısıtlamasına rağmen aksatmadan yürütmeye çalışacağız.

Göreve geldiğimizde yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinin sektör olarak adı yoktu, sadece bir faaliyet olarak gözüküyordu. Turizm, sağlık, lojistik gibi bunu bir sektör olarak kabul ettireceğiz dedik ve sektör olarak kabul edildi artık. Bu hakikaten bir ihracat, turizm gibi ülkeye çok önemli döviz girdisi sağlayan bir sektör. Bu coşkuyu, bu gururu açıkçası diğer sektörlerde nasıl yaşıyorsak, müteahhitlik sektörümüzün de, müşavirlik sektörümüzün de başarılarını da aynı şekilde yaşıyoruz. Bunlar birbirini tamamlayıcı özellik gösteriyor.

2007 yılı hedefini koyalım beraberce, bu hedef 15 milyar ABD Doları. Yurtdışı müteahhitlik sektörü bu 2007’de 15 milyar ABD Doları proje tamamlarsa şimdiye kadar üstlenilmiş toplam proje tutarı 100 milyar Dolara ulaşacak. Son 2 yılda değeri 1 milyar ABD Dolarını aşan projeler üstlenmeye başladık. Tabii orta vadeli hedefimiz dünyanın en büyük 100 müteahhitlik firması arasına 10 Türk firmasını koyabilmek. Bu bizim orta vadeli hedefimiz, yani dünyanın en büyükleri arasına 10 tane firmamızı görmek istiyoruz.

Burada emeği geçen bütün müşavirlerimize, müteahhitlerimize, sektör kuruluşlarına, beraber çalışma yaptığım mesai arkadaşlarıma bu hizmetlerin o ülkelere taşınmasında bize yardımcı olan uçak kaptanlarına, gemi kaptanlarına ve taşıma araçlarını süren sürücülere, orada çalışan ustabaşlarına, işçilerimize de huzurlarınızda bir kez daha şükranlarımı sunuyorum.

5 MAYIS 2006

TMB YÖNETİM KURULU ÜYELERİ CUMHURBAŞKANI AHMET NECDET SEZER'İ MAKAMINDA ZİYARET ETTİLER

TMB Yönetim Kurulu Üyeleri 05 Mayıs 2006 tarihinde Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet SEZER'i ziyaret ettiler. Cumhurbaşkanı SEZER, 2005 yılında yurtiçi ve yurtdışı iş hacimlerinde yaşanan olumlu gelişmelerden dolayı TMB üyelerini tebrik etti.

Cumhurbaşkanı SEZER, çeşitli ülkelerin devlet başkanları ile yapmakta olduğu temaslar sırasında Türk müteahhitlerinin o ülkelerdeki işlerinin yüksek standartları ile ilgili olarak aldığı övgülerden dolayı teşekkür ettiler.

Söz konusu ziyarette TMB Başkanı ve Yönetim Kurulu üyeleri, Türkiye'nin hidroelektrik potansiyelinin değerlendirilmesine yönelik olarak hazırladıkları ve daha önce Hükümete de sunmuş oldukları Enerji Raporu'nun bir kopyasını Sayın Cumhurbaşkanına takdim ettiler.

31 MAYIS 2006

DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞINDA YENİ GÖREVLERİNE BAŞLAYAN UZMAN YARDIMCILARI İÇİN BİLGİLENDİRME TOPLANTISI

Uzman yardımcılığı sınavını kazanan DTM çalışanlarına verilen adaptasyon eğitimi kapsamında 31 Mayıs 2006 tarihinde TMB merkezinde bir bilgilendirme toplantısı düzenlendi. Bu toplantıda Genel Sekreter Haluk BÜYÜKBAŞ tarafından TMB'nin kurumsal yapısı, faaliyetleri, DTM ile ilişkileri ve TMB üyelerinin yurtdışı çalışmaları ile ilgili bir brifing verildi. 40 civarında uzman yardımcısı ile DTM yetkililerinin katıldığı brifingde, yeni uzman yardımcılarının gelecekteki görevlerinde TMB ve DTM arasındaki ilişkinin geliştirilerek devam etmesinin her iki kurum için de büyük önem taşıdığı vurgulandı.

12 HAZİRAN 2006

MALİYE BAKANI KEMAL UNAKITAN İLE GÜNDEM 2006 SOHBET TOPLANTISI

TMB tarafından düzenlenen GÜNDEM toplantılarının 12 Haziran 2006'daki konuğu Maliye Bakanı Kemal UNAKITAN oldu. KDV Tevkifat Oranının %3'e düşürülmesinden sektör olarak duyulan memnuniyetin yanı sıra, sektörün beklentisinin stopaj oranları ile kurumlar vergisinde de indirime gidilmesi; örtülü kazanç konusunda firmaların karşılaştıkları sıkıntıların çözümü için gerekli girişimlerin başlatılması Sayın Bakan'a bir kez daha iletildi. Ödeneklerin serbest bırakılması ve müteahhitler tarafından yapılan ödenek üstü işlere ait ödemelerle ilgili son gelişmeler; faiz, döviz, enflasyon hedefleri ve makro ekonomik dengeler ile ilgili olarak önümüzdeki dönem beklentilerinin müteahhitlik ve diğer sektörleri nasıl etkileyeceğine dair görüşleri sorulan Maliye Bakanı, bakanlık olarak bu konudaki çalışmalarının devam ettiğini, ödemelerin bütçe kapsamı dışına çıkmadan yapılabileceğini, hükümet olarak öncelikli hedeflerinin enflasyonla mücadele ve denk bütçe olduğunu ifade etti.

27 TEMMUZ 2006

**ETİYOPYA BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANI
DR. KASSU ILLALA VE BERABERİNDEKİ HEYET
ETİYOPYA'DAKİ ÇEŞİTLİ PROJELERİ
DEĞERLENDİRMEK ÜZERE BİRLİĞİMİZİ
ZİYARET ETTİ**

Etiyopya'daki çeşitli enerji projeleri ile karayolu ağının geliştirilmesine yönelik 5 yıllık program ile ilgili bilgi vermek üzere 23-29 Temmuz 2006 tarihleri arasında ülkemizi ziyaret eden Etiyopya Bayındırlık ve İskan Bakanı Dr. Kassu ILLALA ve beraberindeki heyet 27 Temmuz 2006 tarihinde TMB'yi ziyaret etti. TMB ve üye firmalarının tanıtıldığı sunumların ardından, Etiyopyalı yatırımcı kurum temsilcileri tarafından proje tanıtımları yapıldı. Toplam tutarı yaklaşık 6,7 milyar ABD Doları olan enerji ve karayolu projelerine yönelik detaylı bilgiler Etiyopyalı yetkililer tarafından TMB üyesi firma temsilcileri ile paylaşıldı. Ayrıca, Türk müteahhitlik firmalarının Etiyopya'da faaliyetlerinin artırılması için gerçekleştirilmesinde yarar görülen faaliyetler ile ilgili görüş alışverişinde bulunuldu.

27 TEMMUZ 2006

**TOBB - TMB İŞBİRLİĞİ İLE
"GÜNCEL EKONOMİK VE SİYASAL GELİŞMELER"
KONULU SOHBET TOPLANTISI**

Gündem 2006 etkinlikleri kapsamında Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ile işbirliği içerisinde 27 Temmuz 2006 tarihinde Ankara Sheraton Otel'de "Güncel Ekonomik ve Siyasal Gelişmeler" konulu yemekli bir sohbet toplantısı gerçekleştirildi. Söz konusu toplantıya konuşmacı olarak TOBB-ETÜ/TEPAV İstikrar Enstitüsü Direktörü Süreyya SERDENGEÇTİ ve TOBB Başkanlık Danışmanı Emekli Büyükelçi Gündüz AKTAN konuşmacı olarak katıldılar. Merkez Bankası Başkanı seçimlerinde yaşanan sıkıntılar, buna bağlı olarak borsa, döviz ve faizlerde meydana gelen dalgalanma ve sonuçları ile ilgili olarak Süreyya SERDENGEÇTİ tarafından yapılan ekonomik değerlendirmelerin ardından, Gündüz AKTAN dış politika ve bu politikalar etrafında yaşanan ulusal/uluslararası diyalogları dinleyicilere aktardı. Bürokrasiden ve basın camiasından önemli isimlerin katıldığı yemekli toplantıda yakın çevrede cereyan eden olaylar ve iyi yönetildiğinden şüphe edilen dış siyasi ilişkilerin yanı sıra yaşanan ekonomik türbülansın sektörler üzerine etkisi ele alındı.

7 EYLÜL 2006

**SURİYE BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANI
HAMMOUD AL HOSAYN VE BERABERİNDEKİ
HEYET İLE ÇALIŞMA YEMEĞİ**

Bayındırlık ve İskan Bakanı Faruk Nafiz ÖZAK'ın davetlisi olarak 06-07 Eylül 2006 tarihleri arasında Türkiye'yi ziyaret eden Suriye Bayındırlık Bakanı Hammoud AL HOSAYN ve beraberindeki heyet onuruna 07 Eylül 2006 tarihinde Ankara Sheraton Otel'de bir öğle yemeği verildi. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı bürokratlarının ve TMB üyesi firma temsilcilerinin katıldığı yemekli toplantıda TMB üyelerinin yurtdışı müteahhitlik çalışmaları hakkında bilgi verildi. Suriye'deki yatırım ve işbirliği imkanları değerlendirildi.

18-19 EYLÜL 2006

**“FIDIC SÖZLEŞMELERİ VE PROJE YÖNETİMİ”
KONULU EĞİTİM SEMİNERİ**

TMB tarafından 18-19 Eylül 2006 tarihleri arasında Ankara'da ECV-European Construction Ventures Ltd. ve TMB ile ortaklaşa olarak “Uygulaması Yeni FIDIC 1999 Sözleşme Şartlarına Göre Yapılan İnşaat Sözleşmelerinde Proje Yönetimi” konulu bir eğitim semineri gerçekleştirildi. ECV danışmanlık firması Bölgesel Direktörü Anthony GLOVER tarafından Ankara Sheraton Otel'de sunulan eğitim seminerine, TMB üyesi firmalardan yönetici ve uzman düzeyinde 45 kişi katıldı. Eğitim seminerinde “Conditions of Contract for Construction (New Red Book) ve Conditions of Contract for Plant and Design Build (New Yellow Book)” isimli FIDIC yayınları ağırlıklı olarak ele alındı. Katılımcılara eğitim sonrasında sertifika verildi.

19 EYLÜL 2006

**ABD ANKARA BÜYÜKELÇİSİ ROSS WILSON İLE
GÜNDEM 2006 SOHBET TOPLANTISI**

TMB tarafından 19 Eylül 2006 tarihinde gerçekleştirilen yemekli sohbet toplantısında, son dönemde hem yurtdışı müteahhitlik hizmetlerini hem de dış politikayı yakından ilgilendiren “Kuzey Irak”taki gelişmeler ile ilgili bilgi vermek üzere Amerika Birleşik Devletleri Ankara Büyükelçisi Ross WILSON konuk konuşmacı olarak yer aldı. Basın ve iş dünyasından çok sayıda temsilcinin katıldığı bu toplantıda bölgedeki gelişmeler ele alındı ve sektörün son gelişmeler ile ilgili sıkıntıları dile getirildi.

16-17 EKİM 2006

**ABD SAVUNMA BAKANLIĞI'NIN İRAK'TAKİ
MAL VE HİZMET İHALELERİNE YÖNELİK
“SÖZLEŞME EĞİTİMİ” SEMİNERİ**

16-17 Ekim 2006 tarihlerinde, Washington'daki Amerikan Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Amerikan Büyükelçiliği Ticaret Müsteşarlığı ve Amerikan Askeri Sözleşme Komutanlığı tarafından Türkiye Müteahhitler Birliği'nin desteği ile Ankara Hilton Otel'de çeşitli sektörlerden 92 firma temsilcisinin katıldığı “Irak'taki Mal ve Hizmet İhalelerine Yönelik Sözleşme Eğitimi Semineri” gerçekleştirildi.

Seminerde özellikle Irak'ta, Amerikan Sözleşme Komutanlığı ve Amerikan Hava Kuvvetleri tarafından sunulan iş olanakları ile ilgilenen firmalara sözleşme süreçlerin öğretilmesi amaçlandı. Eğitim sırasında Amerikan Hükümet ihalelerine katılma konusunda katılımcılara yol gösterici bilgiler verildi ve benzer ihalelerde benzer kayıt ve dokümanların gerektiği anlatıldı. Seminer Washington'da bulunan Amerikan Kara Kuvvetleri Komutanlığı ve Amerikan Askeri Sözleşme Komutanlığı'ndan gelen 5 eğitmen ve Adana-İncirlik Hava Üssünden gelen 2 eğitmenin katılımıyla gerçekleştirildi.

18 EKİM 2006

PARİS'TE FIEC YILLIK KONGRESİ

TMB'nin 2000 yılından bu yana tam üye olarak faaliyetlerinde yer aldığı FIEC - Avrupa İnşaat Sanayi Federasyonu'nun 2006 yılı Kongresi Paris'te gerçekleştirildi. TMB Yönetim Kurulu Üyelerinin ağırlıklı olarak katıldığı kongrede ana tema "Kentsel Gelişme: AB Rekabetçiliğinde En Önemli Faktör" idi. Avrupa Parlamentosundan Jean-Marie Beaupuy, Utrecht Belediye Başkanı Annie Brouwer Korf, Helsinki Belediyesi Şehir Planlama Bölüm Başkanı Annukka Lindroos, FIEC Başkan Yardımcısı Prof. Daniel Tardy ve Hamburg Üniversitesi Ekonomi Bölümünden Prof. Dr. Dieter Läßle'nin konuşmacı olarak katıldığı kongre sosyal etkinliklerin ardından 21 Ekim'de sona erdi.

19-20 EKİM 2006

ABD SAVUNMA BAKANLIĞI'NIN IRAK'TAKİ MAL VE HİZMET İHALELERİNE YÖNELİK "SÖZLEŞME EĞİTİMİ" İSTANBUL SEMİNERİ

16-17 Ekim 2006 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen "Sözleşme Eğitimi Semineri"nin ikincisi aynı konu ve aynı eğitmenler ile bu kez 19-20 Ekim 2006 tarihlerinde iki günlük bir seminer olarak İstanbul'da tekrarlandı. Seminere çeşitli sektörlerden 85 firma temsilcisi katıldı.

31 EKİM 2006

ROMANYA TURİZM, İNŞAAT VE ULAŞTIRMA BAKANI VE BERABERİNDEKİ HEYET ONURUNA DÜZENLENEN ÖĞLE YEMEĞİ

Romanya Ulaştırma, İnşaat ve Turizm Bakanı Radu BERCEANU, T.C. Ulaştırma Bakanı Binali YILDIRIM'ın resmi konuğu olarak 30 Ekim-01 Kasım 2006 tarihleri arasında ülkemizi ziyaret etti. Bu kapsamda 31 Ekim 2006 tarihinde Ankara Sheraton Otel'de konuk bakan ve beraberindeki heyet onuruna bir çalışma yemeği düzenlendi. Türk ve Romen yetkililerin yanı sıra TMB üyesi firma temsilcilerinin de yer aldığı iş yemeğinde özellikle Romanya'nın AB üyeliği sürecinde gerçekleştireceği altyapı projelerinde Türk firmalarının nasıl yer alacağı ve işbirliği olanaklarının nasıl arttırılacağı üzerinde görüş alış verişinde bulunuldu.

3 KASIM 2006

“KAMU İHALE MEVZUATI ve ŞİKAYET SÜRECİ” “YAPIM İŞLERİ MEVZUATI” KONULU EĞİTİM SEMİNERLERİ

03 Kasım 2006 tarihinde TMB toplantı salonunda Kamu İhale Kurumu yetkilileri tarafından 2 eğitim semineri gerçekleştirildi. Sabah 09:30-12:30 saatleri arasında Kamu İhale Kurulu Uzmanı Sait YALAZAY tarafından “Kamu İhale Mevzuatı ve Şikayet Süreci” konulu eğitim semineri; öğleden sonra 13:30-17:30 saatleri arasında ise Kamu İhale Kurulu Uzmanı Oğuz ÇALIK tarafından “Yapım İşleri Mevzuatı” konulu eğitim semineri sunuldu. 4734 Sayılı Kamu İhale ve 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunlarının uygulamasında yaşanan sorunların çözümüne yönelik düzenlenen toplantılara TMB üyesi firmaların ilgili personelleri katıldı. Katılım sonrasında Kamu İhale Kurumu Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanan katılım belgeleri katılımcılara takdim edildi.

17 KASIM 2006

İNŞAAT SEKTÖRÜNDE TÜRK-JAPON İŞBİRLİĞİ PANELİ VE İKİLİ FİRMA GÖRÜŞMELERİ

TMB ve OCAJ / Japon Müteahhitler Birliği (The Overseas Construction Association of Japan, Inc.) tarafından 17 Kasım 2006 tarihinde İstanbul Mövenpick Hotel'de Türk ve Japon müteahhitlik firmaları arasındaki işbirliği olanaklarının değerlendirildiği bir dizi etkinlik gerçekleştirildi. Toplantının panel bölümünde TMB ve OCAJ'nın kurumsal tanıtımları yapıldı. Ardından Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Müsteşarı Sabri ERBAKAN, Japonya Altyapı ve Ulaşım Bakan Yardımcısı Shigetaro YAMAMOTO, TMB Başkanı Erdal EREN, Türk-Japon İş Konseyi Başkanı Sadao UMEDA ve Japonya'nın Ankara Büyükelçisi Tomoyuki ABE katılımcılara hitap ettiler. Daha sonra örnek işbirliği projelerine ait Türk ve Japon tarafı sunumları gerçekleştirildi. Öğle yemeğini takiben TMB üyesi firma temsilcileri ile Japon firmaları arasında ikili görüşmeler gerçekleştirildi.

1 ARALIK 2006

YURTDIŞINDAKİ YENİ GÖREVLERİNE ATANAN T.C. BÜYÜKELÇİLERİ ONURUNA VEDA KOKTEYLİ

TMB, yurtdışındaki yeni görevlerine atanmış olan T.C. Büyükelçileri onuruna 01 Aralık 2006 tarihinde Ankara Hilton Otel'de bir veda kokteyli düzenledi. Söz konusu kokteyle Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah GÜL, yeni görevlerine atanan T.C. Büyükelçileri ile atandıkları ülkelerin Ankara'daki Büyükelçileri, üst düzey bürokratlar ve basın mensupları katıldılar. Kokteylde, Büyükelçilerle gidecekleri ülkede iş yapan ve/veya iş geliştirme faaliyetlerinde bulunan firmaların sorunlarını ve yurtdışı müteahhitlik ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik önerileri içeren dosyalar sunuldu.

5 ARALIK 2006

**ABD EXIMBANK AVRUPA VE TÜRKİYE BÖLÜMÜ
İŞ GELİŞTİRME MÜDÜRÜ CRAIG S. O'CONNOR
İLE TOPLANTI**

ABD Eximbank'ı Güneydoğu Avrupa ve Türkiye Bölümünün İş Geliştirme Müdürü Craig S. O'Connor 05 Aralık 2006 tarihinde TMB'yi ziyaret etti ve bankanın finansman stratejileri ile olanaklarına ilişkin bir sunuş yaptı. TMB toplantı salonunda gerçekleştirilen söz konusu toplantıda ABD Büyükelçiliği Ekonomi ve Ticaret Müşavirliği yetkilileri de bulundular. TMB üyesi firmaların üst düzey temsilcilerinin de katıldığı toplantıda ABD Eximbank'ı tarafından finansmanı sağlanan ve sağlanacak olan projelere yönelik bilgi alındı ve karşılıklı işbirliği olanakları değerlendirildi.

7 ARALIK 2006

**BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
YÜKSEK FEN KURULU ÜYELERİ İLE
TMB/İNTES ORTAK YEMEĞİ**

TMB ve İNTES 07 Aralık 2006 tarihinde Ankara Sheraton Otel'de Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yüksek Fen Kurulu Üyelerinin ve TMB - İNTES Yönetim Kurulu Üyelerinin katıldığı bir çalışma yemeği gerçekleştirdiler. Söz konusu çalışma yemeğinde ağırlıklı olarak yurtiçi işlerde yaşanan sıkıntılar, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile müteahhitler arasındaki sözleşmeden kaynaklanan anlaşmazlıklar ve bu anlaşmazlıkların çözümüne yönelik öneriler ele alındı.

15 ARALIK 2006

TMB YENİ YIL BALOSU

TMB, zorlu geçen bir yılın yorgunluğunu atmak ve yeni yıla üyeleriyle birlikte "Merhaba" demek için 15 Aralık 2006 tarihinde Ankara Sheraton Otel'de üye firmaların Yönetim Kurulu Başkanlarının, üst düzey bürokratların ve basın temsilcilerinin aileleri ile birlikte katıldıkları, Erol EVCİN'in konuk sanatçı olarak sahne aldığı bir yılbaşı balosu düzenledi.

25 OCAK 2007

**"ETKİLİ SUNUM TEKNİKLERİ"
KONULU EĞİTİM SEMİNERİ**

TMB tarafından 25 Ocak 2007 tarihinde "Etkili Sunum Teknikleri" konulu eğitim semineri düzenlendi. Seminer, Milli Prodüktivite Merkezi eğitmenlerinden Prof. Dr. Sedat SEVER tarafından sunuldu.

Seminerde; sunum tanımı, neden sunum hazırlanır, sunuş hazırlamada amaçların ve kapsamın belirlenmesi, sunuşun hazırlanması, sunuş yönergeleri, multimedya destekli etkili sunuş hazırlama yöntemi konuları ele alındı.

1 ŞUBAT 2007

**"ETKİLİ RAPOR HAZIRLAMA TEKNİKLERİ"
KONULU EĞİTİM SEMİNERİ**

01 Şubat 2007 tarihinde Milli Prodüktivite Merkezi eğitmenlerinden Doç. Dr. Mustafa AKGÜL'ün hazırlamış olduğu "Etkili Rapor Hazırlama Teknikleri" konulu eğitim semineri TMB üyesi firma temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirildi.

Eğitimde, tanılama (teşhis, bulma), güçlüğü sezme, problemi tanımlama, çözümü doğrulama, gözlenebilir doğrular çıkarma, deneyerek değerlendirme, raporlama ve tüm süreç ve sonuçlarıyla kaydetme konuları ele alındı.

2 ŞUBAT 2007

**DSİ PROJELERİNDE
ÇİMENTO FİYATLARINDA
YAŞANAN SORUNLARA YÖNELİK
DEĞERLENDİRME TOPLANTISI**

TMB üyesi firmaların üstlenmiş oldukları DSİ projelerinde son dönemlerde çimento fiyatlarında yaşanan fiyat farkı sorunlarına yönelik bir değerlendirme toplantısı yapıldı.

Söz konusu toplantıda özellikle 2004 ve 2005 yıllarında DSİ'ye yapılan işlerde çimento fiyatlarındaki değişimlerden dolayı yaşanan sorunların çözümüne yönelik öneriler ele alındı.

Toplantı sonunda oluşan ortak görüşler değerlendirilerek yetkili makamlara sorunun çözümü için iletildi.

8 ŞUBAT 2007

**ETİYOPYA BAŞBAKANI VE
BERABERİNDEKİ HEYET İLE TOPLANTI
VE İKİLİ FİRMA GÖRÜŞMELERİ**

Başbakan Recep Tayyip ERDOĞAN'ın davetlisi olarak Türkiye'yi ziyaret eden Etiyopya Başbakanı Meles ZENAWI ile beraberindeki Devlet Bakanı ve Dışişleri Bakanı Tekeda ALEMU, Devlet Bakanı Kasahum DENDIZ ile Etiyopyalı işadamlarından oluşan bir heyet ile 08-10 Şubat 2007 tarihlerinde Türkiye'de çeşitli temaslarda bulundular.

Bu kapsamda konuk başbakan ve beraberindeki heyet onuruna 08 Şubat 2007 tarihinde Ankara Sheraton Otel'de TMB tarafından bir öğle yemeği verildi. Ulaştırma Bakanı Binali YILDIRIM'ın da katıldığı yemekte TMB üyesi firmaların faaliyetleri hakkında bilgi verildi. Karşılıklı işbirliği olanaklarına yönelik görüş alışverişinde bulunuldu.

Etiyopya heyetinde yer alan Etiyopya Müteahhitler Birliği (Ethiopian Class-One Contractors Association) Başkanı Nega YEMIRA ve TMB Başkanı M. Erdal EREN iki birlik arasında çalışmalarını geliştirmenin başlangıcı olarak bir işbirliği protokolü imzaladılar.

Yemeğin ardından Etiyopyalı müteahhit firma temsilcileri ile TMB üyesi firma temsilcileri ikili görüşmeler gerçekleştirdiler.

28 ŞUBAT 2007

**"YURTDIŞI MÜTEAHHİTLİK
HİZMETLERİNDE TÜRK İŞÇİSİ
İSTİHDAMI İLE İLGİLİ
İŞ GÜCÜ ARAŞTIRMASI"
KONULU ÇALIŞTAY**

TMB 28 Şubat 2007 tarihinde "Çalışma ve Sosyal Güvenlik Mevzuatı ve Müteahhitlik Sektörü Üzerine Etkileri" konulu bir çalıştay gerçekleştirdi.

Gazi Üniversitesi Öğretim Üyelerinden Doç. Dr. Cem KILIÇ tarafından yönetilen bu çalıştayda;

- 01 Temmuz 2007 tarihinde yürürlüğe girmesi beklenen yeni Çalışma ve Sosyal Güvenlik mevzuatının inşaat sektörünü ve TMB üye firmaları nasıl etkileyeceği değerlendirildi.
- Mevzuatta işçileri kollamak adına yapılan düzenlemelerin özellikle yurtdışı projelerdeki Türk işçisi istihdamını geçmişten bugüne nasıl etkilediği rakamsal verilere dayalı ve rekabet ortamının özelliklerini de dikkate alan bir yaklaşımla ele alındı.

Çalışmaya TMB üyesi firmaların insan kaynaklarından sorumlu müdürleri katıldılar. Çalıştayda elde edilen bilgiler bir rapor haline getirilerek ilgili makamlara iletildi.

26 MART 2007

"İNŞAAT İŞLERİNDE ALL-RİSK SİGORTASI UYGULAMASINDAN KAYNAKLANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ" KONULU TOPLANTI

Bilindiği üzere, müteahhitlik firmaları üstlenmiş oldukları proje süresince tüm riskler (all-risk) sigortası yaptırmak yükümlüğüdür. Bu çerçevede, başta Karayolları Genel Müdürlüğü (KGM) ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) olmak üzere, İdare ile imzalanan sözleşme ve ilgili mevzuat uyarınca inşaat hasarları, hırsızlık, doğal afetler gibi riskleri teminat altına almak üzere tüm riskler sigortasının yüklenici firma tarafından yapılması zorunluluğu bulunmaktadır. Yürürlükteki mevzuat gereği, söz konusu all-risk sigortasına ait poliçenin işin geçici kabulü ve izleyen teminat süresini de kapsayacak şekilde düzenlenmesi İdare tarafından istenmektedir. Ancak, söz konusu tüm riskler sigortasının uygulamaları ile ilgili olarak ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Yaşanan sorunların iki ayrı ana başlık altında toplanarak "*halen devam etmekte olan poliçelerin uzatılmasında yaşanan sorunlar*" ve "*Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 9. maddesi uygulaması ile ilgili sorunlar*" olarak ele alınması uygun olacaktır. Uzun yıllar boyunca ödeneksizlik nedeniyle

tamamlanamayan projelerde, ALL-RİSK sigortasının özellikle doğal afetlere karşı devam eden mali külfetleri, sözleşme içeriğinde Kısmi Geçici Kabul olanağı olmaması nedeniyle, kesin kabule kadar devam etmektedir.

Buna karşın, devam etmekte olan bir projede işin tamamlanmış olan kesimleri İdare tarafından işletmeye alınmaktadır. Bu durumda kullanımlardan doğan hasarların sorumluluğu İdareye geçtiği halde, sözleşmede Kısmi Geçici Kabul olanağı olmaması nedeniyle izleyen yıllarda sigorta poliçelerinden bu kısımların çıkarılması mümkün olamamaktadır. Bu durumda projeyi üstlenen müteahhitlik firması haksız ve daha önceden öngörülmesi mümkün olmayan bir şekilde ciddi bir sigorta primi yükü ile karşı karşıya kalmaktadır.

Karayolları Genel Müdürlüğü ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde gerçekleştirilen işlerde yapılan ALL-RİSK sigortalarında yaşanan güncel sorunların ele alınması ve idareler tarafından kabul edilebilir somut çözümler üretilmesi için TMB tarafından yeni bir çalışma başlatıldı ve bu kapsamda, 26 Mart 2007 tarihinde TMB toplantı salonunda ALL-RİSK sigortası uygulamalarına ilişkin görüş ve önerilerin dile getirildiği bir toplantı düzenlendi.

27 MART 2007

LİBYA İSKAN VE ALTYAPI KURULU YETKİLİLERİ İLE TOPLANTI VE İKİLİ FIRMA GÖRÜŞMELERİ

2007 Ocak ayında Devlet Bakanı Kürşad TÜZMEN'in Başkanlığında Libya'ya gerçekleştirilen müteahhitlik heyeti ziyareti çerçevesinde yapılan temaslarda neticesinde, Libya İskan ve Altyapı Kurulu yetkililerinden oluşan teknik bir heyet Libya'da gerçekleştirilecek bazı projeleri tanıtmak ve işbirliği sağlamak amacıyla Mart ayında Türkiye'ye bir ziyarette bulundu. Bu kapsamda TMB tarafından 27 Mart 2007 tarihinde Ankara Sheraton Otel'de Libya İskan ve Altyapı Kurulu üyelerinin ve TMB üyesi firma temsilcilerinin katıldığı bir toplantı gerçekleştirildi. Toplantıda TMB ve Libya heyeti tarafından yapılan sunumları takiben Libya heyeti ile TMB üyesi firma temsilcileri proje ve işbirliği olanakları ile ikili temaslarda bulundular.

28 MART 2007

ÇİN ULUSLARARASI MÜTEAHHİTLER BİRLİĞİ HEYETİ İLE TOPLANTI VE BRİFİNG

Türk-Çin İş Forumu ziyareti kapsamında Türkiye'yi ziyaret eden Çin Uluslararası Müteahhitler Birliği (CHINCA) heyeti ile 28 Mart 2007 tarihinde Ankara Sheraton Otel'de bir işbirliği toplantısı gerçekleştirildi. TMB ve Çin heyetinin sunumlarının ardından üçüncü ülkelerde olası işbirliği olanakları görüşüldü ve karşılıklı fikir alışverişinde bulunuldu.

2 NİSAN 2007

TMB HEYETİNİN ROMANYA ZİYARETİ

Ekim 2006 tarihinde Türkiye'yi ziyaret eden Romanya Ulaştırma, Bayındırlık ve Turizm Bakanı Radu Mircea BERCEANU'nun Türk müteahhitlerini Romanya'ya davet etmesi üzerine 01-03 Nisan 2007 tarihleri arasında Romanya'ya bir müteahhitlik heyeti ziyareti düzenlendi. Ziyaret esnasında ilgili bakanlık ve kamu kurumları ile temas kuruldu. Romen İnşaatçılar ve Müteahhitler Birliği (ARACO) ile işbirliği olanaklarına yönelik görüşmeler yapıldı.

6 NİSAN 2007

"İŞKUR UYGULAMALARI VE YURTDIŞI MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ" KONULU ÇALIŞTAY

Son yıllarda çalışma mevzuatında yapılan düzenlemelere bağlı olarak yurtdışında Türk işçisi çalıştırmanın maliyetinin firmaların rekabet gücünü sınırlayacak boyutlara ulaştığı ve Türk müteahhitlerin yurtdışı şantiyelerinde istihdam edilen işçiler içerisinde Türk işçisi oranının giderek azaldığı bilinmektedir. Söz konusu sorunun çözümüne yönelik öneriler yetkili makamlara her fırsatta iletilmektedir. Bu nedenle 06 Nisan 2007 tarihinde çalışma mevzuatıyla ilgili olarak İŞKUR ile ortaklaşa "İŞKUR Uygulamaları ve Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri Üzerine Etkileri" konulu bir çalıştay düzenlendi.

Söz konusu çalıştay TMB toplantı salonunda Gazi Üniversitesi Öğretim Üyelerinden Doç. Dr. Cem KILIÇ'ın moderatörlüğünde, İŞKUR İstihdam Dairesi Başkanı Faruk ŞAHİN, Şube Müdürü Kezban SARİBEKİR, Şube Müdürü Recep ÖNAL ve Avukat Tahir YİÇİTEL ve TMB üyesi firma temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirildi. Çalıştay sonrasında elde edilen bilgi ve değerlendirmeler ışığında bir sonuç raporu hazırlandı.

16 NİSAN 2007

SİNGAPURLU İŞ ADAMLARI İLE ÇALIŞMA YEMEĞİ

Singapur Dışişlerinden Sorumlu Kıdemli Devlet Bakanı Zainul Abidin RASHEED ve beraberindeki işadamları heyeti Dünya Belediye Başkanları Zirvesine katılmak üzere 12-17 Nisan 2007 tarihleri arasında Türkiye'ye bir ziyarette bulundular.

Bu ziyaret kapsamında Ankara'da çeşitli temaslarda bulunan Singapurlu işadamları heyeti 16 Nisan 2007 tarihinde TMB'yi ziyaret ettiler. Bu ziyaret esnasında Genel Sekreterlik tarafından TMB üyesi firmalar ve ulusal / uluslararası faaliyetler hakkında bilgilendirildiler. Singapur bütçe fazlası veren ekonomisi ile yabancı ülkelerde yatırım yapan önemli ülkelerden biridir. Ayrıca son dönemlerde ülkemizdeki gayrimenkul pazarı Singapurlu firmaların ilgisini çekmektedir.

25 NİSAN 2007

**ROMANYA PRENSİ RADU ONURUNA
DÜZENLENEN ÇALIŞMA YEMEĞİ**

Türkiye'yi iyi niyet elçisi olarak ziyaret eden Romen Hükümetinin Özel Temsilcisi Prens RADU onuruna 25 Nisan 2007 tarihinde Sheraton Hotel'de bir çalışma yemeği düzenlendi.

Yemeğe, Romanya'nın Ankara Büyükelçisi Constantin GRIGORIE, Büyükelçilik Ekonomi Müşaviri Constantin MIU, Basın ve Kültür Ataşesi Inginur RUSTEM katıldılar.

Çalışma yemeğinde iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin memnuniyet verici bir şekilde gelişmekte olduğundan bahisle ikili işbirliğinin müteahhitlik hizmetleri alanında da istenilen düzeyde geliştirilmesi için gerekli girişimler hakkında görüş alışverişinde bulunuldu.

30 NİSAN 2007

**SURİYE MÜTEAHHİTLER BİRLİĞİ HEYETİ İLE
TOPLANTI VE İKİLİ FİRMA GÖRÜŞMELERİ**

Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın davetlisi olarak Türkiye'yi ziyaret eden Suriye Müteahhitler Birliği Başkanı Mohamed RAMAZAN ve beraberindeki heyet için 30 Nisan 2007 tarihinde TMB merkezinde üye firmaların temsilcilerinin katılımı ile bir toplantı düzenlendi.

Toplantıda TMB üyesi firmaları ve yaptıkları işleri tanıtan bir sunum yapıldı. Daha sonra heyet onuruna, DTM Müsteşar Yardımcısı Ülker GÜZEL, Suriye Müteahhitler Birliği Heyeti ve üye firmaların temsilcilerinin katıldığı bir öğle yemeği verildi.

3 MAYIS 2007

**YENİ ATANAN KAMU İHALE KURULU
ÜYELERİ İLE AKŞAM YEMEĞİ**

Yeni atanan Kamu İhale Kurulu Üyeleri onuruna Birlik Merkezinde TMB Yönetim Kurulu üyelerinin katılımıyla bir akşam yemeği düzenlendi. Kamu İhale Kurumu ile yurtiçi projelerde yaşanan sektör sorunlarının ele alındığı çalışma yemeğinde sorunların çözümüne yönelik görüş alışverişinde bulunuldu.

10 MAYIS 2007

EBEN-TR İŞ VE MESLEK AHLAKI SEMİNERİ

TMB 2003 yılından bu yana Avrupa İş Ahlakı Ağı Türkiye Çalışma Grubu (EBEN-TR) kurucu üyesidir. Avrupa İş Ahlakı Örgütü, üyelerinin iş ve ticaret ahlakı konusunda duyarlılıklarının artırılmasına özel önem vermekte ve çeşitli eğitim, bilgilendirme faaliyetleri düzenlemektedir.

Türkiye'de müteahhitlik alanında hiç bir denetim ve akreditasyona tabi olmadan faaliyet gösteren ve 250.000'i aşan müteahhitlik firması bulunduğu ve ciddi iş ahlakı, kalite vb. sorunların yaşandığı bilinmektedir.

Bu nedenle, TMB üyesi firmaların temsilcilerini, Türkiye'de iş ve meslek ahlakının temel problemleri, firmaların olumlu imaj oluşturma ve kendilerini farklılaştırma yöntemleri hakkında bilgilendirmek amacıyla Avrupa İş Ahlakı Ağı Türkiye Başkanı ve Hacettepe Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Mahmut ARSLAN tarafından "İş ve Meslek Ahlakı" konulu bir seminer verildi.

11 MAYIS 2007

**TÜSİAD BAŞKAN'I
ARZUHAN DOĞAN YALÇINDAĞ'I ZİYARET**

TMB Yönetim Kurulu Üyeleri 11 Mayıs 2007 tarihinde yeni seçilen Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği Başkanı Arzuhan DOĞAN YALÇINDAĞ'a TÜSİAD Merkezinde bir ziyaret gerçekleştirdiler. Söz konusu ziyaret esnasında seçimler, ülke ekonomisi ve sektörel gelişmeler konusunda fikir alışverişinde bulunuldu ve kurumlar arası işbirliğinin geliştirilmesi için görüş birliğine varıldı.

25 MAYIS 2007

**İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ-OHSAS YÖNETİM
SİSTEMİ BELGELENDİRMESİ EĞİTİM SEMİNERİ**

25 Mayıs 2007 tarihinde TMB toplantı salonunda üye firmaların temsilcilerinin katılımı ile Türk Standartları Enstitüsü Sistem Belgelendirme Müdürü Aykut KIRBAŞ tarafından "TSE 18001 (OHSAS) İş Sağlığı ve Güvenliği Sistemi Hakkında Bilgilendirme" eğitimi ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Müfettişi Serkan ÇETİNCELİ tarafından "İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatı ve Uygulamaları Hakkında Bilgilendirme" eğitim semineri sunuldu.

İNŞAAT SEKTÖRÜNDE RİSKLER VE RISK YÖNETİMİ YAKLAŞIMLARI

Dr. Latif Onur UĞUR

1. Risk, Risk Yönetiminin Önemi ve Risk Yönetiminde Kullanılabilecek Yöntemler

Risk, belirli bir zaman aralığında, hedeflenen bir sonuca ulaşamama, kayba ya da zarara uğrama olasılığı ile bu olasılığın meydana gelmesi durumunda yaratacağı olumsuz etkinin şiddetinin fonksiyonudur. Risk, gelecekte oluşabilecek potansiyel problemlere, tehdit ve tehlikelere işaret eder. Risk analizinde; riski tanımlamak, önem derecesini belirlemek, nicelemek ve önceliklendirmek için muhtelif faktörler ele alınabilir. Bunlar riskin kaynağı, riskin kontrol edilebilirliği, kabul edilebilirliği ve tespit edilebilirliği gibi faktörlerdir [1].

İngiltere’de gerçekleştirilen bir araştırmada risk yönetiminin, inşaat firmalarının faaliyetlerinde neden önemli olduğu sorusuna yüklenicilerin verdiği yanıtlar aşağıdaki gibidir;

- İnşaat riskli bir iş kolu olduğu için, kar etmede riskleri analiz ve kontrol etmek anahtar gibi düşünülebilir,
- Doğruların yanlışlardan çok daha sık olması için (çünkü inşaat alanında risk yönetimi doğru kar etme yeteneğini belirler),
- İnşaat sektörü çok sayıda değişkenin olduğu bir iş kolu olduğu için, projenin geçerliliğini ve kabiliyetini değerlendirmede ve tespit etmede kullanılabilir,
- Normal taahhüdün bile güçlülere neden olduğu bir sektörde risk yönetimi ile kayıpları azaltmak için,
- Proje risklerini tanımlamak ve her bir riskin potansiyel maliyetini nicelendirmek ve planlar geliştirmek için veya riski hafifletmede üzerinde çalışmak için,
- Belirli bir projede firmanın yeterli bir kar elde edip etmeyeceğini belirlemek için. (Risk ne

kadar yüksek olursa potansiyel getiri de o kadar çok olur).

Tatmin etmeyen projelerden kaçınmak ve kar marjlarını yükseltmek için,

- Projelerin belirli bir bütçe ve zaman içinde bitimini güçleştiren faktörleri kontrol etmek için,
- Sigorta primlerini kabul edilebilir düzeylerde tutmak ve kayıpları azaltmak için [2].

Türkiye’de yüklenici firmalarımız riski, paranın kaybolma durumu olarak algılamaktadırlar. Planlama ve programlamanın önemi kabul edilmekte ve bunların düzgün yapılması halinde hiçbir problemin doğmayacağı kanısı yaygın bulunmaktadır. Risk yönetimi, bir yönetim unsuru olarak değil planlama ile ilgili bir sorun olarak algılanmaktadır. En büyük riskin programsız çalışma olduğu ifade edilmekte ve yapılan programın gerçeği yansıtması gerekliliği önemsenmektedir [3].

İnşaat yöneticilerinin sözleşmelerde en çok eksikliğini hissettikleri şey; hukuk kurallarına aykırı olmasına karşın, tek taraflı sözleşmelerin yapılmasıdır. Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ve Tip Sözleşme metinlerinin, idarelerin kendi hak ve menfaatlerini gözetici ve karşı tarafa hak ve hukuk tanımayan yapıları, yükleniciler açısından oldukça riskli bulunmaktadır. Ayrıca gelir vergisinin karla birlikte düşünülmesinin risk oluşturduğu; hukuksal problemler, kredinin kaynak ve temini, kur riski, sözleşme stratejisi açısından oluşabilecek riskler, işin uzaması, yer koşulları ve yer teslimindeki gecikmeler sıkça karşılaşılan problemler olarak ifade edilmektedir [3].

Risk yönetiminde kullanılabilecek yöntemler çok sayıda olup bunların bir kısmının isimlerini hatırlatmak gerekirse;

- Diyagramlar, grafikler, histogramlar, regresyon analizleri, muhtelif dağılımlar ve karakteristik özellikleri gibi istatistiksel araçlar,
- Risk primi, karar analizi, algoritmalar, araç-sonuç zincirleri, beyin fırtınası, pareto analizi, neden-etki (balık kılıcı) diyagramı, karar matrisleri, karar ağaçları, duyarlılık analizleri, örümcek diyagramları, portföy teorisi, başa baş analizleri, senaryo analizleri

- ve SWOT analizleri gibi karar alma teknikleri,
- CPM, PERT ve GERT gibi olasılıkları da içeren şebeke esaslı planlama yöntemleri,
- Doğrusal planlama,
- Kat kabuğu, fonksiyonel eleman yöntemi gibi maliyet tahmin yöntemleri,
- Sanal ortamda yapılan simülasyonlar,
- Genetik algoritmalar, uzman sistemler, yapay sinir ağları gibi yapay zeka uygulama dalları,
- Beklenmedik durum planlamaları ve
- Sözleşme analizleri ifade edilebilir.

2. Risk Deneyimleri

Taahhütçü firmalarımızın kendilerinden kaynaklanan problemlerin çözümünde aktif uygulamalarla riskleri azaltabilmeleri mümkün bulunmaktadır. Gerek metraj gerekse keşif çalışmalarında tüm parametrelerin sistematik olarak elden geçirilmesi, yetkin ve tecrübeli personel kullanımı, arazi ve zemin etüdü incelemelerinin kontrol formları ile değerlendirilmesi, malzeme tedarikçilerinin üretim ve kalite uygulamaları ile sahip oldukları belgelerin temin edilmesi, izlenmesi ve değerlendirilmesi, gereken vakit, ilgi ve çabanın gösterilebileceği nitelikte ve adette ihale üzerinde çalışılması gibi yaklaşımlar risklerin minimizasyonunda önemli avantajlar sağlayabilecektir. Planlama ve risk analizi yöntemlerinin kullanılması, bu alanda büyük önem arz etmektedir.

İşveren, sektör, mevzuat, ekonomi, ülke ve global etkilerden kaynaklanan riskler için yapılabilecekler ise daha farklı bir yapı arz etmektedir. Gereken bilgilerin sürekli olarak sağlanması ve güncelleştirilmesi; mevzuata hakimiyet; yerel uygulama, sınırlandırma ve yaptırımların analiz edilmesi; ekonomik hareketlerin makro ve mikro ölçeklerde izlenmesi, gerekli verilerin temini, işlenmesi, çıkarım ve tahminler yapılarak ileriye yönelik projeksiyonlamalar yapılması; sözleşme genel ve teknik şartnamelerinin detaylı analizlerinin yapılması, gereken hallerde ifadelerin netleştirilmesi yada değiştirilmesi için girişimlerde bulunulması; farklı ülkelerde yapılacak projeler için o ülkelerde ortak, danışman, hukukçu, maliyeci, politikacı vb. kuruluşlarla/kimselerle irtibatların kurulup ilişkilerin geliştirilmesi; işveren idarelerin iyi tanınması ve olumlu ilişkiler içinde bulunulması gibi çabalar firmaların kendilerinin uygulayabileceği hususlar arasında yer alabilir.

Ülke siyasi ve ekonomik kararlarının alınmasına, mevzuat değişiklik ve yeniliklerine, uygulamaların geliştirilmesine yönelik talep ve önerilerin de meslek kuruluşları, odalar, birlikler, sendikalar, sivil toplum kuruluşları ve

üniversiteler aracılığı ile siyasi iktidar ve uygulamacılara ifade edilmesi; toplantı, kongre, sempozyum vb. çalışmalarla duyurulması, medyanın dikkatinin çekilmesi konuları ise gösterilebilecek demokratik ve hukuki çabalar arasında sayılabilir.

Kısaca ifade edilen bu konuların hepsi de kaynak, zaman ve uzmanlık (dolayısı ile eğitim) gerektirmektedir. Kısa ve uzun vadeli hedeflere yönelik olarak yapılanmaların ve bütçelemelerin gözden geçirilip gerekli tedbirlerin alınmasının ve bunların yapılmasında optimizasyonun sağlanmasının, yapımçı firmalarımız açısından hayati önem arz ettiği düşünülmektedir.

3. Planlama Çalışmaları

Çağdaş planlama teknikleri taahhütçü firmalarımız tarafından büyük oranda kullanılmaktadır. Bununla birlikte, yapılan planlamaların kontrolünün yapılması, sürekli bilgi akışı ile izlenmesinin, gerekli durumlarda revizyonların yapılmasının başarılı proje uygulamaları için "gerek şart" olduğu unutulmamalıdır. Ağ diyagramları ile yapılan planlamaların, çubuk diyagramlara göre avantajlı yanlarının göz önünde bulundurulup, daha büyük ve daha karmaşık projelerde öncelikle bu yöntem esaslı planlama çalışmalarına girilmesi getirilerinin daha çok olduğu düşünülmektedir.

Kullanım oranları arzu edilenin altında bulunan simülasyon ve kaynak dengeleme hesapları; basit ve ucuz bilgisayar yazılımları yardımı ile gerçekleştirilebilmekte, sonuçları optimum süre ve optimum maliyetlere ulaşmak konusunda faydalı alternatifler sunabilmektedir. Firmaların kendi bilgi bankalarının bulunması ve yetişmiş eleman istihdamları ile bu konuda yepyeni açılımlara ulaşmaları mümkün bulunmaktadır.

Proje planlama ve kontrol işlemlerini, büyük oranda kendi planlama bölümleri ile sürdüren firmalarımızın gerekli hallerde profesyonel danışmanlık hizmeti alınması konusunda daha açık olmaları faydalı olabilecektir.

4. Süre ve Maliyet Hesaplamaları

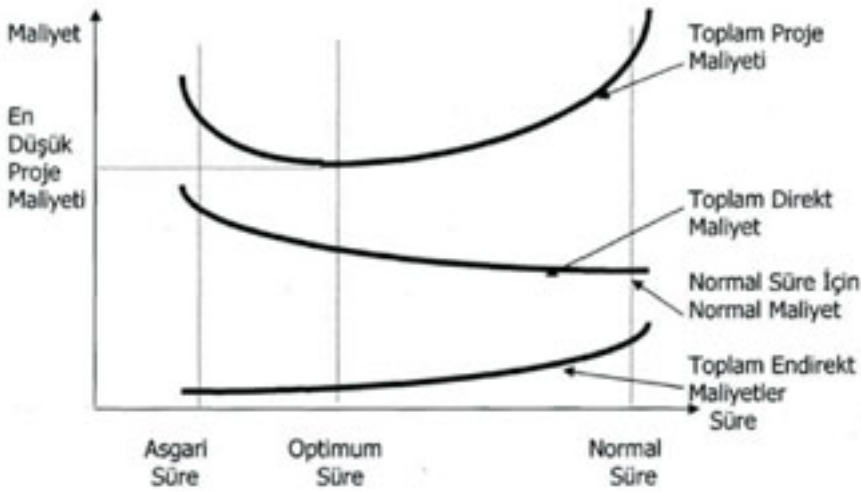
Teklif aşamasında müteahhit firmalarımızca öncelikle değerlendirilen kriterlerden maliyet ve süre, yurtdışı faaliyetlerde daha büyük önemle dikkate alınmakta, kaynak temini ise yurtiçi faaliyetlerde daha çok önemsenmektedir. Her üç bileşen de teklif bedeli ve proje süresinde faaliyetlerin tamamlanabilmesi konusunda hayati hususlar olup, gerek yurtiçi gerek yurtdışı projelerde daha fazla göz önünde bulundurulmalarında; hem gerçeğe en yakın

Risk, gelecekte oluşabilecek potansiyel problemlere, tehdit ve tehlikelere işaret eder. Risk analizinde; riski tanımlamak, önem derecesini belirlemek, nicelemek ve önceliklendirmek için muhtelif faktörler ele alınabilir.

maliyet değerlerinin hesaplanması, hem en uygun tamamlanma süresinin tespiti ve gerçekleştirilmesi hem de başta nakit akışları olmak üzere malzeme, makine-ekipman, işgücü ve teknik-idari kadroların oluşturulup optimum verimle kullanılması boyutlarında, büyük fayda olacağı düşünülmektedir.

Proje süresi belirlemede kullanılan tekniklerin daha büyük oranlarda kullanılması, risk minimizasyonu için faydalı bir uygulama olabilir. Her projenin optimum maliyetle gerçekleştirilebileceği bir süre bulunmaktadır (bkz. Şekil 1.). Direkt ve endirekt maliyetlerin toplanması ile hesaplanan toplam maliyetlerin minimum olduğu bu tamamlanma süresinin her proje için hesaplanması, sözleşme teslim zamanı ile karşılaştırılması ve mümkün mertebe bu süre civarındaki bir tamamlanma tarihi gerçekleştirilmesi olumlu bir uygulama olacaktır. Hatta yapılabilecek hesaplamalarla, sözleşme tarihinden daha erken bir tamamlanma tarihinin, daha düşük bir maliyetle gerçekleştirilebilmesinin mümkün olup olmadığı araştırılabilecektir. Proje süre kısaltmalarının maliyetlerinin hesaplanması ile süre-maliyet değerlendirmeleri yapılabilecektir.

Şekil 1. İnşaat projelerinde proje tamamlanma süresi ile maliyetlerin ilişkisi

İnşaat sanayicisi firmalarımızca maliyet hesabı yapılırken kullanılan yöntemlerin birim fiyata dayalı keşif çıkarma ve benzer işlerle karşılaştırma ağırlıklı olduğu; bunları, önceki uygulamalardan elde edilen verilerin kullanımı ile dövizle endeksli maliyet hesaplarının izlemekte olduğu anlaşılmaktadır. Bu alandaki bilgisayar yazılımlarının kullanım oranlarının artırılması, Doğrusal Planlama, Fonksiyonel Eleman Yöntemi ve Yapay Zeka uygulamalarının kullanılmalarının arttırılarak güven düzeyi daha yüksek, daha gerçekçi ve risk düzeyi düşük maliyet tahminlerinin yapılmasında faydalı olacaktır.

5. Karşılaşılan Riskler

Tamamlanan yapım projelerinde karşılaşılan riskli durumlar; Projelerin geç tamamlanması, düşük kaliteli üretim ve öngörülen maliyetlerde artış olması olarak şekillenmektedir. Projelerde karşılaşılan risk grupları ise; Tasarım riskleri, çevresel riskler, finansal/ekonomik riskler, politik riskler, yasal riskler, inşaat riskleri, hava koşulları, işletme ile ilgili riskler ve doğal afetlerdir.

Proje üçgeni olarak tanımlanan zaman, kalite ve maliyet ilişkisi, bu değişkenlerden birindeki artma yada azalmanın, diğerlerinden en az birinde artma yada azalma doğrultusunda bir değişiklik yaratacağını ifade etmektedir. Firmalarımızın imalatlarını, genel olarak proje spesifikasyonlarına uygun ve büyük oranda süresinde tamamladıkları ifadeleri baz alındığında; önemli sayılabilecek yüzdelere karşılaşılan maliyet artışlarının, yalnızca gerçekleşmiş risklere dayandırılmayacağını belirtmektedir. Gerek imalatlardaki kalitenin istenen normlara yükseltilmesinin gerekse proje süresindeki gecikmelerin telafi edilmesinin, hatırı sayılır maliyetlerle karşılanmakta olduğu izlenimi edinilmektedir. Bunun çözümü olarak birincil uygulama, modern planlama tekniklerinin kullanılması, sürekli bilgi akışı ile kontrol edilmesi, gerekli durumlarda revize programların hazırlanması, süre kısaltmalarında minimum ek maliyet getirecek faaliyetlerin belirlenip bunlar üzerinde yoğunlaşılması olacaktır.

Aksaklıklar, işverenden kaynaklanan problemler, doğa olayları ve mücbir sebeplerden kaynaklanabilecek süre uzamalarına karşı, gerekli süre uzatımı ve olası zararların maliyetlerinin karşılanabilmesi doğrultusunda ciddi sözleşme yönetimi uygulamalarının yapılması gerekmektedir. Ek işlerin, işverenden kaynaklanan hasarların onarımlarının vb. durumların, düzenlenecek uygun zeyilnamelerle faturalandırılması ve süre yansımalarının belgelendirilmesi hayati önem arzedecektir.

Kalite sağlanması konusunda gerek malzeme gerek taşeron seçiminde verimliliği kanıtlanmış sistemlerin uygulanması; malzeme alımı ve alt yüklenicilik sözleşmelerinde bu konuda detaylı, uygulanabilir ve yaptırım imkanı veren maddeler kullanılması fayda sağlayabilecek tedbirlerdir.

Tasarım risklerinin sıklıkla karşılaşılan riskler arasında bulunması, dizaynların detaylı kontrolünü gerektirmektedir. Bunun anlamı yeterli kalitedeki teknik elemanların gerekli süreler dahilinde konu üzerinde çalıştırılması gerekliliğidir. Finansal ve ekonomik risklerin büyük oranda karşılaşılan riskler olması, derin ve ciddi analizleri, gerçekçi tahmin ve uygulamaları

gerektirmekte, ihtiyat akçesi ayrılmasının önemini vurgulamaktadır. Yasal ve politik risklerin önemli oranda sözkonusu olması, yürürlükteki mevzuatın ve ülke siyasi yaklaşımlarının çok iyi bilinmesini ve değerlendirilmesini gerektirmektedir.

Bu bağlamda firmalarımızın inşaat yöntemlerini iyi bilmelerinin ve uygulamalarının, yetkin teknik elemanlar istihdam etmelerinin, modern ve verimli ekipmanlara sahip olmalarının başarılı yapım projeleri gerçekleştirilmesinde yeterli olmadığı; ekonomik, mali, hukuki ve siyasi konuları da iyi bilip hakim davranışlarda bulunmalarını gerekli kılmaktadır. Bu da ilgili konularda uzman elemanların istihdamı, danışmanlık hizmetlerinin alımı vb. uygulamaları, dolayısı ile ek maliyetleri beraberinde getirmektedir. Belirtilen tedbirlerin hangi boyutta alınabileceği ve maliyetlerinin nasıl minimize edilebileceği ise firmalarımızın önem ve aciliyetle yanıtlanması gereken sorulardandır.

6. Sözleşme Riskleri

İnşaat projelerinde sözleşme risk ve sorumlulukları ana başlıkları ile; İşgücü, malzeme ve ekipman temini, işgücü uyumsuzlukları, işgücü ve ekipman verimlilikleri, alt yükleniciler ile ilgili koordinasyon, kazalar/güvenlik önlemleri, kaliteli üretim/kalite güvence, iş programlarının doğruluğu, malzeme kusurları, değişken saha koşulları, olumsuz hava koşulları, enflasyon, ödemelerde yaşanan gecikmeler, grevler, onay ve gerekli izinler, iş miktarındaki değişiklikler, tasarım değişiklikleri/kusurlu tasarım, doğal afetler, savaş/ayaklanma halleri, metraj artışları, saha ulaşımı, üçüncü kişilerden kaynaklanan gecikmeler, uyumsuzlukların çözümündeki gecikmeler, araştırmalar, testler, ekolojik zararlar, vergiler, yasal değişiklikler, bürokratik gecikmeler, tahmin edilemeyen maliyetler ve finansal hatalardır.

Yapılan sözleşmeye katılan tüm taraflar, işin başarılı bir şekilde, belirtilen tarihte ve sahibine en az maliyetle tamamlanması için en iyi niyetlerle anlaşırken aynı zamanda genel yüklenicinin, diğer taşeronların ve tedarikçilerin makul miktarda kar sağlamasını temin etmelidirler.

İnşaat sözleşmesi, sözleşmeyi yapanın bu işi üstlenmek için uygun gördüğü fiyat ile, kontrol edilebilir ve kontrol edilemez riskleri kabul etmesi arasında bir dengelemedir. Yapılacak işin ücreti kısmen de olsa bu işi yapacak tarafın bu işte gördüğü riski yansıtır ve kontrata dayalı anlaşmalar, kimin ne kadar riski taşıyacağı dikkate alınarak yapılmalıdır.

Her ne kadar sözleşme hukukunda tarafların kaldıracabilecekleri kadar yükün altına girmeleri ve risk dağılımlarında da riskleri en iyi karşılayabilecek tarafların ilgili riskleri üstlenmeleri esas alınıyor olsa da özellikle inşaat projelerindeki sözleşme sorumluluk ve risk dağılımlarının buna uygun düzenlenmediği çok net biçimde görülmektedir. Dizayndaki yanlışlıklar, gerekli yasal izinlerin alınması, ödemelerdeki gecikmeler gibi en temel işveren kaynaklı konularda bile risklerin yarıya yakınının yükleniciye aktarıldığı düzenlemelerle, çok büyük bedelli yapım projelerine aday olmak gerçekten büyük cesaret istemektedir.

Bu konuda öncelikle yapılabilecekler;

- Projelerin ve eklerinin ayrıntılı incelenmesi,
- Şartnamelerin ve eklerinin ayrıntılı incelenmesi,
- Ülke ekonomik durumunun göz önüne alınması,
- Yönetmelik ve prosedürlerin uygunluğunun incelenmesi,
- Kaynak temini kolaylığının değerlendirilmesi,
- Saha koşullarının yerinde incelenmesi,
- Fiziksel koşulların gözlenmesi,
- Ulaşım şartlarının araştırılması,
- Zemin koşullarının araştırılması,
- Tasarımların uygulanabilirliğinin kontrolü,
- Bölgesel işgücü ve sosyal yapının araştırılması ve
- Bölgesel arz-talep dengesinin incelenmesidir.

Her risk faktörünün/sorumluluğun detaylı değerlendirilmesi, olumsuz durumların gerçekleşme olasılıklarının ve gerçekleşme halindeki olası zararlarının boyutlarının belirlenmesi, bunların zamansal ve parasal karşılıklarının anlaşılması, doğru karar verme konusunda önemli katkılar sağlayacaktır.

7. Değerlendirme

İnşaat sektörü pek çok risk faktörü içermesine rağmen, ülkemizde riskler bilinçsiz olarak ele alınmakta ve belirlenen süre ve maliyet sınırları aşılmaktadır. İnşaat firmalarının daha gerçekçi yaklaşımlarla süre, maliyet ve kalite konuları üzerinde durmaları ve bunların belirlenmesinde, kontrolünde risk faktörlerinin etkilerini proje başlangıcından sonuna kadar gözlemlenmesi ve gerekli önlemleri almaları gerekmektedir. Ülkemizde yaygın olarak kullanılmayan risk yönetiminin; inşaat sektörüne ait risklerin belirlenmesi, taraflar arasında yapılan sözleşmelerin risklere göre düzenlenmesi ve

İnşaat yöneticilerinin sözleşmelerde en çok eksikliğini hissettikleri şey; hukuk kurallarına aykırı olmasına karşın, tek taraflı sözleşmelerin yapılmasıdır. Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ve Tip Sözleşme metinlerinin, idarelerin kendi hak ve menfaatlerini gözetici ve karşı tarafa hak ve hukuk tanımayan yapıları, yükleniciler açısından oldukça riskli bulunmaktadır.

Bu olumsuzlukların üstesinden gelenebilmesi için; inşaat firmalarımızca risk belirleme, analiz etme ve yönetim tekniklerinin daha iyi anlaşılması ve uygulanması büyük önem arz etmektedir. Bölgesel arz-talep dengesinin incelenmesi, bölgesel işgücü ve sosyal yapının araştırılması ve tasarımların uygulanabilirliğinin kontrolü konularında daha fazla irdeleme yapılması, yurt içi projelerde planlama çalışmalarının daha fazla yaygınlaştırılması, firmalarda risk yönetiminin bütüncül bir yaklaşımla ve sürekli olarak ele alınması olumlu getiriler sağlayacaktır.

Yapım firmaları tüm riskler için hazırlanmalı ve projeyi özellikle sözleşme yönetimi konularında tahmin edilen hedefe ulaşmak ve global pazarda rekabet ederek yaşamaya devam etmek için yönetmelidirler. Tüm ön takvimler, tahminler, tartışmalar, tartışmaların bitirilmesi ve detaylar; eğer sözleşme taban dokümanında yer almıyorsa tartışmalıdır. Güvenli bir sözleşme temeli ve zihinlerin baştaki birleşmesi olmadan, yapım firmasının yeteneklerinin işveren ile gayri resmi ilişkilerle yüzleştirilmesi çok az anlam ifade etmektedir [4].

Türkiye’de inşaat yapımcısı olmanın yurt dışına göre daha büyük riskler taşıdığı anlaşılmaktadır. Tahmin edilemeyen maliyetler, finansal hatalar, vergiler ve yasal değişiklikler, üçüncü kişilerden kaynaklanan gecikmeler ile araştırmalar ve testler, gerekli onay ve izinler, ödemelerde yaşanan gecikmeler ve enflasyon konularındaki riskler yurdumuzda, uluslar arası uygulamalara göre daha fazla oranda yüklenicilere sorumluluk getirmekte ve yüklenicilerin risk hanelerine yazılmaktadır.

kişilerin risk yönetimi ve sağlayacağı yararlar hakkında bilgilendirilmesi halinde kullanımı mümkün olacaktır [6].

Türkiye’de inşaat yapımcısı olmanın yurt dışına göre daha büyük riskler taşıdığı anlaşılmaktadır. Tahmin edilemeyen maliyetler, finansal hatalar, vergiler ve yasal değişiklikler, üçüncü kişilerden kaynaklanan gecikmeler ile araştırmalar ve testler, gerekli onay ve izinler, ödemelerde yaşanan gecikmeler ve enflasyon konularındaki riskler yurdumuzda, uluslar arası uygulamalara göre daha fazla oranda yüklenicilere sorumluluk getirmekte ve yüklenicilerin risk hanelerine yazılmaktadır.

Risk yönetimi, proje başladığında ya da risk olayı meydana geldiğinde ele alınabilir. Deneyimler kanıtlamıştır ki, iyi yapılandırılmış bir risk yönetim metodunun kullanılması; sürprizleri, maliyetleri, gereksinimleri, stresi ve yanlış anlaşılmalara azaltmaktadır. Proje risklerinin tanımlanması, inşaat projelerinin her düzeyinde disiplin sağlanması ve bu sayede proje verimliliğinin artırılmasına yardımcı olacaktır. Tespit edilen risklerin azaltılmasının yanısıra kabul edilmesi, gözardı edilmesi, kaçınılması ya da paylaşılması kararlarının bilimsel metotlarla ve risk yönetimi süreci dahilinde alınması, ayrıca proje risklerine karşı bir risk fonu bulundurulması rasyonel bir tutum olacaktır [5].

Kaynaklar

1. Fıkkoca, M., "Bütünsel Risk Yönetimi", Pozitif Matbaacılık, Ankara, 2003.
2. Akintoye, A.S., "Risk Analysis and Management in Construction", *International Journal of Project Management*, Vol. 15, 31-38, 1997.
3. Karaçar, P., "Türk İnşaat Sektöründe İhale Sürecine Yönelik Risk Yönetimi Kapsamında Alan Çalışması", İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2000
4. Uğur, L. O., "Yapım Sözleşmelerinin Oluşturulması ve Yönetimi, İNTES, İnşaat Sanayi Dergisi, sayı 96, s.90-93, 2006
5. Uğur, L.O., "İnşaat Sektöründe Risklerin Yönetimi", Şantiye, sayı 192, s. 80-83, Haziran 2004

ETKİLİ YÖNETSEL KARAR ALMA ARAÇ VE YÖNTEMLERİ

Prof. Dr. Süleyman TÜRKEL

Çağ Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü
Yönetim Organizasyon Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

sturkel@cağ.edu.tr

*Yazarın Karar Vermede Başarı İçin Etkin
Problem Çözme Yöntem ve Teknikleri
başlıklı eğitim notlarından özetlenmiştir.*

Örgütsel kararların çok önemli bir kesimini akılcı ve mantıklı bir biçimde verilmediği bir gerçektir. Bunun çeşitli nedenleri vardır. Öncelikle bir karar alınmadan önce sorunun dikkatli bir analizi; bunu takiben çeşitli seçeneklerin sistemli olarak değerlendirilip ayıklanması ve nihayet, kararın uygulamaya aktarılması konusunda yeterince çaba harcanmamaktadır. Bu durum kararların çatışma, deneme- yanılma, hız ve hata, ilgililerin karşılıklı çıkarların korunması gibi bir çok sorunlarla iç-içe olması sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Yöneticiler genellikle akılcı yaklaşımı sınırlayan kısıtlılıklarla çalışma zorunda oldukları için tercihlerinde çoğu kez "sağduyu" ve "ipucu" kullanarak sonuca gitmeye çalışmaktadırlar.

Kararlar kişiler tarafından verilir. Ancak örgütsel kararlar tek bir kişi tarafından alınmaz. Örgütsel karar verme bir toplumsal süreçtir. Çok nadir hallerde yöneticiler sorunu kendileri tek başına irdeleyip karar verirler. Sorunların çoğu açık ve net olmadığı için geniş bir tartışma zemini oluşturulur ve karşılıklı fedakarlıklarla mutabakat sağlanmaya çalışılır. Yönetici kişisel karar verdiğinde genellikle geniş bir karar sürecinin küçük bir parçası üzerinde yoğunlaşır. Örgütler önemli ve büyük sorunları küçük küçük parçaları çözüme kavuşturarak halletmeye çalışır. Tek bir yönetici bu sürecin herhangi bir noktasında karar verebilir, fakat ele alınan sorunun bütünü hakkında fikir sahibi olması da gerekir.

Sorun üzerinde fikirbirliği olmadığı durumlarda daha fazla destek arama çabası veya çatışma çıkma olasılığı yükselir. Böyle durumlarda hangi amaçların önemli olduğu ve sorunların çözümüne

nasıl bir öncelik tanınmalı konusu kararlaştırılmalıdır. Eğer yönetici ilgili diğer kişilerin kabul etmediği sorununun üzerine giderse, çözümün uygulanmasına ilişkin desteği yitirir. Bu hüküm bizi sorunun tanımlanmasında ve çözümünde ilgililerle işbirliği yapmak için zaman harcanması ve faaliyette bulunulması gerektiği gerçeğine götürür.

Şirket içinde kararlar, sorunlar, görüşler ve insanlar sürekli hareket halindedirler ve çeşitli bileşke içinde ele alınarak değerlendirilirler. Bu süreç içinde örgüt yavaş yavaş öğrenir ve sorunların bazıları hiçbir zaman çözülmez, fakat genellikle çoğunluğu bir sonuca ulaştırılır ve böylece şirket belirli düzeyde başarısını devam ettirme ve geliştirme imkanına kavuşmuş olur.

Bir çok örgüt çok hızlı karar almak ihtiyacı içinde olduğu için yakın çevresiyle ve üretim birim ve süreçleriyle sürekli temas halinde bulunurlar. Elektronik bilgi işleme ve yönetsel karar destek sistemleri bu ihtiyacın karşılanmasında vazgeçilmez bir rol oynar.

Enformasyon Teknolojisi ve Karar Alma

Örgütsel kararların tamamı aynı nitelikleri taşımamaktadır. Kararların niteliğini bir yandan hangi yönetim düzeyinde alındığı diğer yandan da şirketin büyüklük ve karmaşıklık derecesi belirlemektedir. Günlük işlerin yapıldığı operasyonel düzeydeki kararlar genellikle tekrarlanan, programlanabilir kararlardır. Şirketin üst düzeyine doğru yükseldikçe alınan kararların nitelikleri değişmekte ve daha çok strateji ve genel planların hazırlanmasına yönelik programlanamayan kararlar ön plana çıkmaktadır.

Örgütsel kararların tamamı aynı nitelikleri taşımamaktadır. Kararların niteliğini bir yandan hangi yönetim düzeyinde alındığı diğer yandan da şirketin büyüklük ve karmaşıklık derecesi belirlemektedir. Günlük işlerin yapıldığı operasyonel düzeydeki kararlar genellikle tekrarlanan, programlanabilir kararlardır. Şirketin üst düzeyine doğru yükseldikçe alınan kararların nitelikleri değişmekte ve daha çok strateji ve genel planların hazırlanmasına yönelik programlanamayan kararlar ön plana çıkmaktadır.

Bu noktada ele alınması gereken husus, şirkette alınan kararların isabetlilik derecesini arttırmak; çevrenin şirketten beklediği yenilik ve yaratıcılığı ön plana çıkaran uygulamaları yapmak; ve kaynak kullanımında azami tasarrufu sağlamak için yöneticilere destek sağlayan ne tür yol ve yöntemler vardır? sorusunun cevaplandırılmasıdır.

Sorunun yanıtını vermek için iki önemli faktörün ele alınıp incelenmesi gerekmektedir. Bunların ilki, şirketin sahip olduğu bilgi işleme ve depolama konusundaki enformasyon teknolojisinin niteliği ve kullanım biçimidir. İkincisi ise; örgütsel karar vermede yenilikçi ve yaratıcı fikirlerin ortaya çıkartılmasında ve karar oluşturulmasında kullanılan davranışsal yol ve yöntemlerdir.

Günümüzde elektronik bilgi işleme temeline

dayalı bilgisayar tabanlı enformasyon sistemlerinin şirkete entegrasyonu ve kullanım düzeyi şirketlerin karar mekanizmalarının çalışmasına ve kaliteli kararların alınmasına büyük katkı sağlanmaktadır. Operasyonel sistemde her türlü iş ve işlemin planlanması, uygulanması ve izlenmesinde enformasyon teknolojisinin çok büyük katkısı bulunmaktadır. Programlanabilir günlük işlerdeki iş ve işlem akış sürecini yönlendiren ve izleyen sistemler, veri saklama ve işleme sistemleri, yaratıcı ve yenilikçi karar almak için ihtiyaç duyulan veriye ulaşma ve alternatif oluşturmaya ilişkin önemli yazılımlar bir çok fırsatlar yaratmaktadır.

Ayrıca üst yönetimin karar vermesine ve yönetsel denetim yapmasına destek sağlayan yönetim enformasyon sistemleri, karar destek sistemleri, üst yönetim enformasyon sistemleri ve yönetim kontrol sistemleri gibi yazılım tabanlı sistemler de mevcuttur. Bunlara ek olarak stratejik değer yaratan ve işletme içi koordinasyonu sağlayan birimlerarası iletişim ağı (intranets) İşletme içi kaynak planlaması (ERP), Bilgi yönetimi; İşletme dışı ilişkileri düzenleyen entegre edilmiş şirket sistemleri, E-ticaret ve müşteri ilişkileri yönetimi konularında çok önemli sistemler geliştirilmiştir. Hepsinin temel katkısı doğru, hızlı ve güncel bilgilere ulaşarak yönetsel kararların kalitesini arttırmak ve isabetlilik derecelerini yükseltmektedir.

Özellikle inşaat sektörü gibi yüzlerce kalem malzemenin kullanıldığı ve çok çeşitli nitelikte insanların istihdam edildiği şirketlerde projelendirmeden uygulamaya ve hak edisten kesin hesaba kadar geçen tüm süreçlerin Uluslararası Proje Enstitüsü'nün ortaya koyduğu standartlarda çözüm getiren sistemler yeni umutlar vermektedir.***

Karar Almanın İnsani Boyutu

Yönetsel kararların isabetliliğini ve kalitesini arttıran faktörlerin ikincisi kararı verenin bir "insan" olduğu gerçeğidir. İnsan duygularıyla, yetenekleriyle, beklentileriyle, yaratıcılık ve yenilik konusunda sahip olduğu potansiyel ile aldığı kararları etkileyen ve şekillendiren bir unsurdur.

Karar vermede bir dizi değerlendirme hataları olabilir. Sadece sağduyulu tahmine dayanma, alınmış kararın sonuçları istenildiği şekilde çözüm getirmemesine rağmen devamında ısrarlı olma, gruba uymak için yanlışlıklara ses çıkarmama, geçmişteki kararlara göre şimdiki düzenlemeleri yapma, sadece kişinin

*** Bu konuda ayrıntılı bilgi almak isteyen için Internet adresi www.aviansoftware.com.tr

hafızasındaki bilgilere göre karar alma gibi çeşitli nedenlerle kişi değerlendirme hataları yapabilir.

Özellikle sorunu doğru ve mantıklı tanımlamama, yöneticinin ne kadar haklı olduğunu gösterme çabası, “ego”sunu savunma duygusu, kişisel sorumluluğun azaltılması, yönetsel karar ve davranışlarda sürekliliğin tercih edilmesi veya yöneticinin kendi çözümünün mantıklı gelmesi ve benzeri sebeplerden dolayı çözümlerin “tutucu” ve kararların sınırlı “tatmin edici” olduğuna şahit oluruz.

Kararların kalitesini sınırlandıran yalnızca yöneticinin kişisel tutum ve tavrı değildir. Birlikte karar alma süreci işletildiğinde de bir dizi sorunlarla karşılaşabiliriz. Grup üyeleri her türlü tehlikeden korunduğu ve güvende olduğu duygusuyla çok yüksek düzeyde riskli kararlar alabilirler. Ayrıca, kendilerine özgü bir mantık geliştirerek bunu karar alma süreci içinde “filtre” olarak kullanırlar. Doğal olarak bu yaklaşım sadece belirli bir “bakış açısından” karar alma sonucunu çıkarır.

Karar almada göz önünde bulunması gereken “ahlaki” boyutlarda vardır. Benzer değer yargılarını paylaşan kişiler gruplarının ve üyelerinin her zaman ahlaki davranış içinde olduklarına inanırlar. Oysa, klişeleşmiş inançlar ve özellikle rakipleri konusundaki olumsuz görüşler, grubun ahlaki karar almasını engelleyecek veya sınırlayacaktır.

Yukarıda kısaca özetlenen karar alma sürecinde olumsuz sonuçların ortaya çıkmasını önlemeye yönelik ve isabetli karar almaya ortamı hazırlayan ne tür teknikler vardır?

Hata yapma maliyetinin yüksek, belirsizliğin çok, bilginin az olduğu çok sayıda seçenek mümkün görülmeyle birlikte bunlardan çok azının tespit edilebildiği, en iyi kararın bulunmadığı ve alınan kararın sonuçlarının istenildiği şekilde olup olmadığının belirlenmesinin zaman aldığı durumlarda grup kararı almak gerekir. Ancak gerekli şartları hazırlamadan insanların bir araya gelmeleri sağlıklı ve yenilikçi karar alınacağını güvence altına almaz. Bunun için bazı tekniklerin kullanılması zorunluluğu vardır. Bu yöntemler temelde karar sürecinde kişisel zaafı azaltmak ve çok sayıda görüşün karar oluşturulmasına dahil edilmesini sağlamak amacıyla geliştirilmiştir.

Bunların başında en sık kullanılan yöntem Beyin fırtınası'dır. İnsan zihnini zorlayarak grup içinde karşılıklı etkileşim ile orijinal, yaratıcı ve yenilikçi fikirler ve bunlara dayalı kararlar üretmektedir. İki temel ilke dört temel kurala dayalıdır.

Her türlü düşüncenin ortaya konabilmesi için değerlendirmenin geciktirilmesi ile üretilen fikirlerin sayısı arttıkça nitelikli çözümlerin yükseleceği görüşü, uyulması gereken temel ilkelerdir. Temel kuralları ise eleştirimin yasak, her türlü serbest düşüncenin hoş karşılanması, ilk aşamada fikirlerin içeriğinden çok sayısı ile değerlendirilmesi ve üretilen ham fikirlerin geliştirilmesi veya birleştirilmesidir.

Diğer bir yöntem synectics adı verilen ve kişileri beyin fırtınası yönteminde olduğu gibi değişik düşünce üretmeye yönelik bir uygulama biçimidir. İnsanlar kendilerini eşyanın, bir olayın veya herhangi canlının yerine koyarak fanteziler üretmek bir soruna çözüm bulma ve karar oluşturma yoluna gidilir.

Yeteri kadar bilgi bulunmayan konularda Delphi teknikleri uygulanır. Öncelikle, çeşitli ya da yeterli sayıda uzman seçilir ve daha sonra konuyla ilgili soru kağıdı düzenlenir. Soru kağıtları uzmanlara postalanır. Sorular cevaplandırılır; gelen eksikler ve cevaplar analiz edilir. Bu işlemler üç defa tekrar edilir. Her üç soru kağıdından elde edilen bilgiler uzmanlar grubunca tartışılıp çözümler oluşturulmaya çalışılır. Özellikle “Think-Tank”lerin uyguladığı bir yöntemdir. Bu yöntemle orijinal ve doğruya en yakın çözümler bulunmaya çalışılır.

Bir diğer yöntem Nominal Gruplama tekniğidir. Konuyla ilgili kişiler bir araya getirilir ve konu hakkındaki fikirleri belirli bir zaman aralığında kısa notlar halinde yazdırılır. Daha sonra bu fikirler, kimden çıktığına bakılmaksızın; bir tahtaya yazılır ve denetimli bir tartışma açılır. Her fikir önem sırasına koyulur ve oylama yapılır. İlk oylama sonuçları tartışılır ve son oylamaya geçilir. Son oylama sonuçları grubun kararı olarak belirli ve uygulamaya aktarılır. Bu teknik daha ziyade bilirdi bir geleneği olmayan programlanamayan ve sayısal verileri olmayan konularda uygulanır.

Yönetim biliminin gelişmesine önemli katkıda bulunan “Yönetim Gurusu” Peter Drucker'a göre yönetimin iki temel işi vardır. Karar verme ve faaliyette bulunma. Aslında bu iki yargıyı sadece karar vermeye indirgeyebiliriz. Dolayısıyla karar vermenin isabetliliği ve sonuçlarının istenileni vermesi bir bakıma yönetimin başarısını belirlemektedir. Uygulamada yöneticiler karar verme konusunda herhangi bir sorunlarının bulunmadığı düşüncesinde olmalarına rağmen gerçeklerle yüz yüze geldiklerinde yenilikçi ve yaratıcı karar vermenin gerekliliğini kabul etmektedirler. Bunu sağlamanın yolunun, güvenilir bir information teknoloji desteğinden ve katılımcı karar verme yol ve yöntemlerini iyi öğrenip uygulanmasından geçtiğini takdir etmektedirler.

ABD Büyükelçisi'ni terleten soru

Wilson, müteahhitlerin "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı

ABD'nin Ankara Büyükelçisi Ross Wilson, ABD'nin Ortadoğu politikalarını anlatmak için çıktığı müteahhitlerin karşısında kendisi sorularla karşıladı. Soruların bir kısmına diplomatik yanıtlar verirken Wilson, çok zorlandığı sorulara "yanıtım yok" karşılığını verdi.

Türkiye Müteahhitler Birliği'nin (TMB) aldığı yarıyılında konuşan Wilson, sıkı kapalı olarak Türkiye'nin Libana'ya asker gönderme kararının Türkiye-Amerikan ilişkilerini daha da güçlendireceği mesajını verdi. "Türkiye'nin çoğunluğu memnuniyetle karşılanıyor" diyen Wilson, "Nezdî ki sizin yaptığınız binlerce şehir bir şekilde öyle benden bir ortaya çıkmıyor, ülkeler arasında ilişkiler de benden bir ortaya çıkıyor" dedi.

İle terlemeden Türkiye-ABD ilişkilerine katkısını izletti. Wilson, İsa konuşmalarından önce müteahhitlerle gazetecilerin libanî adına gelen sorular karşısında zor anlar yaşadı. Wilson'a sorulan sorular ve yanıtları:

- **Müteahhitler Wilson olarak Bush'un Irak politikalarını doğru buluyor musunuz?**
Benim için buraya benî sadece Türkiye'yi ziyaret eden bir yabancı olarak değil, ABD büyükelçisi olarak davet ettirildi. Bush'un Irak terlemleri konusunda bir kişi olarak tabii ki onun politikalarını destekliyorum.
- **Önce Afganistan'a ardından Irak'a demokrasî götürdünüz. Menek ediyoruz, başka hangi ülkelere demokrasi götürülecektir?**
Başka bir soru değil, yanıtım.
- **Erdogan SÜZER/ANKARA**

Yabancılar

Erdal Eren'in kallavi soruları

Türkiye Müteahhitler Birliği Başkanı Erdal Eren, geçen yıl Ankara'da düzenlenen "Müteahhitlerin Ortadoğu Politikaları" toplantısında ABD Büyükelçisi Ross Wilson'a ağır sorular sordu. Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı. Wilson, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Karşı gelmeyen yanıt

Özellikle Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Wilson'un sorularına karşılık veremeyen Eren, "Başka hangi ülkelere demokrasi götürüleceksiniz?" sorusuna karşılık vermekte zorlandı.

Müteahhitler Birliği Başkanı Erdal Eren feryat ediyor. "Belediye ihalelerinden haberimiz olmuyor"

"Aciliyetine ihtiyacın" diyerek belediye ihalelerinden haberimiz olmuyor. Belediye ihalelerinden haberimiz olmuyor. Belediye ihalelerinden haberimiz olmuyor.

"Aciliyetine ihtiyacın" diyerek belediye ihalelerinden haberimiz olmuyor. Belediye ihalelerinden haberimiz olmuyor. Belediye ihalelerinden haberimiz olmuyor.

"Aciliyetine ihtiyacın" diyerek belediye ihalelerinden haberimiz olmuyor. Belediye ihalelerinden haberimiz olmuyor. Belediye ihalelerinden haberimiz olmuyor.

Eren: AB konusunda daha fazla teslimiyetçi olmamalı

Eren, AB konusunda daha fazla teslimiyetçi olmamalı. Eren, AB konusunda daha fazla teslimiyetçi olmamalı. Eren, AB konusunda daha fazla teslimiyetçi olmamalı.

ABD Savunma Bakanlığı'ndan müteahhitlere özel eğitim

ABD Savunma Bakanlığı, yarıyılında 150 müteahhitin katıldığı özel eğitim programını başlattı. Eğitim programı, müteahhitlerin ABD Savunma Bakanlığı'na yönelik olarak hazırlanan eğitim programıdır. Eğitim programı, müteahhitlerin ABD Savunma Bakanlığı'na yönelik olarak hazırlanan eğitim programıdır.

Amerikalı eğitimciler, müteahhitlere özel eğitim programını başlattı. Eğitim programı, müteahhitlerin ABD Savunma Bakanlığı'na yönelik olarak hazırlanan eğitim programıdır.

Türk müteahhitler 3 milyar \$ peşinde

Cezayir'de 4 milyar dolarlık otoyol ihalesi alan Japonla'la görüşen müteahhitlerimiz, 3 milyar dolarlık taşeronluk işlerini alabilmek için kız n kırana pazarlıklar yapıyor.

İSTANBUL - Türk müteahhitleri, Cezayir'de 4 milyar dolarlık otoyol ihalesi alan Japonla'la görüşen müteahhitlerimiz, 3 milyar dolarlık taşeronluk işlerini alabilmek için kız n kırana pazarlıklar yapıyor.

Müteahhitler - Türk müteahhitleri, Cezayir'de 4 milyar dolarlık otoyol ihalesi alan Japonla'la görüşen müteahhitlerimiz, 3 milyar dolarlık taşeronluk işlerini alabilmek için kız n kırana pazarlıklar yapıyor.

Otoyol işletmesi ve yeni ihale aynı pakette yer almalı

Erdal Eren, köprü ve otoyolların işletmelerine de yeni otoyol yapım ihalelerinin aynı pakette yer alması gerektiğini söyledi. Eren, hükümetin de öneriyi tartıştığına dikkat çekti.

Türkiye Müteahhitler Birliği Başkanı Erdal Eren, köprü ve otoyolların işletmelerine de yeni otoyol yapım ihalelerinin aynı pakette yer alması gerektiğini söyledi.

Türkiye Müteahhitler Birliği Başkanı Erdal Eren, mevcut otoyolların işletilmesi ile yeni otoyol yapım ihalelerinin aynı pakette yer alması gerektiğini söyledi. Eren, "Aynı pakette otoyol işletme ihaleleri, köprü ve otoyolların işletmelerine de yeni otoyol yapım ihalelerinin aynı pakette yer alması gerektiğini söyledi. Eren, hükümetin de öneriyi tartıştığına dikkat çekti.

Yurt dışı müteahhitlik sektörünün altın yılı

Geçen yıl Türk müteahhitlerinin yurt dışında üstlendiği projelerin toplamının 12,7 milyar dolara ulaştığını belirten Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen, bu yıl bu hedefin 15 milyar dolar olduğunu açıkladı.

ANKARA - Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen, geçen yıl Türk müteahhitlerinin yurt dışında üstlendiği projelerin toplamının 12,7 milyar dolar olduğunu açıkladı. Tüzmen, Türkiye Müteahhitler Birliği (TMB) Başkanı Erdal Eren'i Ankara'da ziyaret etti. Tüzmen, "Geçen yıl Türk müteahhitlerinin yurt dışında üstlendiği projelerin toplamının 12,7 milyar dolar olduğunu açıkladı. Tüzmen, bu yıl bu hedefin 15 milyar dolar olduğunu açıkladı.

Bankalara çağrı - Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen, 2006 yılında dışarıya en fazla 100 milyar dolarlık yatırım yapılmasını istediğini açıkladı. Tüzmen, "Bankalara çağrı" başlıklı konuşmasında, "Bankaların yurt dışına yatırım yapmalarını istediğini açıkladı. Tüzmen, 2006 yılında dışarıya en fazla 100 milyar dolarlık yatırım yapılmasını istediğini açıkladı.

Hükümet öneriyi tartış - Türkiye Müteahhitler Birliği Başkanı Erdal Eren, köprü ve otoyolların işletmelerine de yeni otoyol yapım ihalelerinin aynı pakette yer alması gerektiğini söyledi. Eren, hükümetin de öneriyi tartıştığına dikkat çekti.

Kürşad Tüzmen ve Erdal Eren.

Eren: Türk işçi sayısı azalıyor - Türkiye Müteahhitler Birliği Başkanı Erdal Eren, Türkiye'de işçi sayısının azaldığını söyledi. Eren, "Türkiye'de işçi sayısının azaldığını söyledi. Eren, hükümetin de öneriyi tartıştığına dikkat çekti.

Eren: Türk işçi sayısı azalıyor - Türkiye Müteahhitler Birliği Başkanı Erdal Eren, Türkiye'de işçi sayısının azaldığını söyledi. Eren, "Türkiye'de işçi sayısının azaldığını söyledi. Eren, hükümetin de öneriyi tartıştığına dikkat çekti.

KAYBETTİKLERİMİZ

İNİŞEV (Türkiye İnşaat ve Tesisat İşçileri Eğitim Vakfı) Genel Müdürü **Cengiz ATAY**'ı 15 Haziran 2006'da kaybettik.

Türkiye Mütcaahhitler Birliği'nin 1954-1955 ve 1961-1966 dönemlerinde Başkanlığını yapmış olan, sektörümüzün duayenlerinden, kıymetli büyüğümüz **Meb'us ERGÜVENÇ**'i 01 Eylül 2006'da kaybettik.

Birliğimiz üyesi ÖZDEMİR İnşaat Turizm Enerji Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Yönetim Kurulu Üyesi ve Yürütme Kurulu Başkanı, Türkiye Mütcaahhitler Birliği Yönetim Kurulu Üyesi, Değerli Dostumuz **T. Levent GÜRAY**'ı 19 Kasım 2006'da kaybettik.

Irak'ta meydana gelen elim bir uçak kazası sonucunda üyelerimizden KULAK İnşaat Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdürü **İsmail KULAK**'ı ve otuz kadar firma çalışanını 09 Ocak 2007'de kaybettik.

Türkiye Mütcaahhitler Birliği Eski Yönetim Kurulu Üyelerinden ve Libya Mütcaahhitler Birliği Eski Genel Sekreteri, sektörümüzün duayenlerinden **Özer ÖLÇMEN**'i 28 Mart 2007'de kaybettik.

Sektörümüzün duayenlerinden, KİSKA Komandit Şirketi Başkan Vekili, değerli büyüğümüz İnşaat Yüksek Mühendisi **Vedit ARIĞ**'ı 13 Nisan 2007'de kaybettik.

BAŞSAĞLIĞI
Türkiye Mütcaahhitler Birliği'nin eski Başkanlarından ve İnşaat Sektörünün Duayenlerinden, Değerli Büyüğümüz
MEB'US ERGÜVENÇ'i
kaybetmiş olmanın derin üzüntüsü içindeyiz.
Merhuma Tanrı'dan rahmet,
kederli ailesine ve tüm camiamıza başsağlığı dileriz.
TÜRKİYE MÜTEAHHİTLER BİRLİĞİ

VEFAT ve BAŞSAĞLIĞI
Türkiye Mütcaahhitler Birliği Yönetim Kurulu Üyesi,
Çok Değerli Dostumuz,
T. LEVENT GÜRAY'ın
Anı vefatının derin üzüntüsü içindeyiz.
Merhuma Tanrı'dan rahmet,
kederli ailesine sabır ve tüm camiamıza başsağlığı dileriz.
**TÜRKİYE MÜTEAHHİTLER BİRLİĞİ
YÖNETİM KURULU**

ACI KAYIP
Türkiye Mütcaahhitler Birliği Üyesi
KULAK İNŞAAT TİCARET ve SANAYİ A.Ş.
Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdürü
İSMAİL KULAK'ı
ve
KULAK İnşaat çalışanlarını
Bağdat'ta meydana gelen elim bir uçak kazası sonucunda kaybetmenin derin üzüntüsü içerisindeyiz.
Merhumlara Tanrı'dan rahmet,
başta kederli aileleri olmak üzere yakınlarına,
KULAK İnşaat çalışanlarına ve
tüm camiamıza başsağlığı dileriz.
**TÜRKİYE MÜTEAHHİTLER BİRLİĞİ
YÖNETİM KURULU**

VEFAT ve BAŞSAĞLIĞI
Sektörümüzün Duayenlerinden
KİSKA Komandit Şirketi Başkan Vekili
Yüksek İnşaat Mühendisi
VEDİT ARIĞ'ı
kaybetmiş olmanın derin üzüntüsü içindeyiz.
Merhuma Tanrı'dan rahmet,
kederli ailesine sabır ve tüm camiamıza başsağlığı dileriz.
**TÜRKİYE MÜTEAHHİTLER BİRLİĞİ
YÖNETİM KURULU**

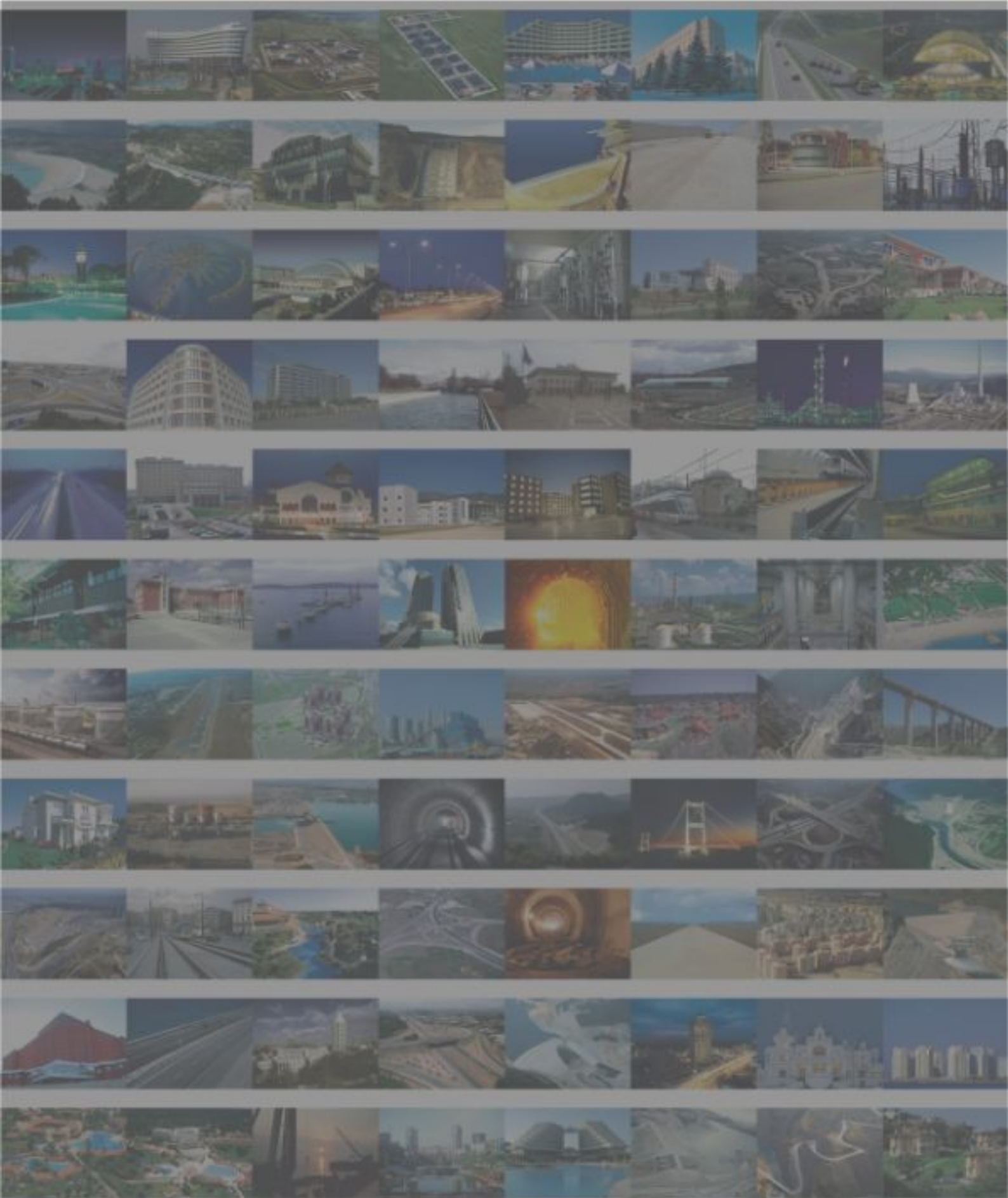
T. LEVENT GÜRAY ANISINA DÜZENLENEN TENİS TURNUVASI

Türkiye Mütcahitler Birliği Yönetim Kurulu eski üyesi merhum T. Levent Güray anısına ailesi tarafından 30 Nisan 2007 - 27 Mayıs 2007 tarihleri arasında Ankara Kavaklıdere Tenis Kulübü'nde "Çiftler Tenis Turnuvası" düzenlendi.

Turnuvanın final maçları 27 Mayıs 2007 tarihinde oynandı ve birinci olanlara ödülleri verildi.

Türkiye Mühendisler Birliği

Ahmet Mithat Efendi Sokak 21/3, 06500 Çankaya Ankara

Tel: (312) 440 81 22 - 441 44 83 • Faks: (312) 440 02 53 • tmb@tmb.org.tr • www.tmb.org.tr